

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กระมล ทองธรรมชาติ. รัฐสภาในระบบการปกครองของไทย พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๘.
- . การเมืองและการปกครอง แผนกวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓.
- . การเมืองและประชาธิปไตยของไทย กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ท่าปกเจริญผล, ๒๕๑๘.
- กมล สมวิเชียร. พัฒนาการเมืองไทย พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๐๓.
- . ประชาธิปไตยกับสังคมไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖.
- . ทหารกับการเมือง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารโรเนียว.
- . การบ้านการเมือง กรุงเทพมหานคร : ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์, ๒๕๑๖.
- กุหลาบ สายประดิษฐ์. เบื้องหลังการปฏิวัติ ๒๔๗๕ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรการพิมพ์, ๒๕๑๘.
- เกรียงศักดิ์ พิทยานุเคราะห์. ยิงเป้า ๑๘ กบฏ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เอเชียการพิมพ์, ๒๕๑๗.
- กาจ กาจสงคราม, พลโท. เรื่องกำลังและอำนาจของประเทศชาติ พระนคร : โรงพิมพ์บริษัท ภัคดี จำกัด, ๒๔๙๖.
- เกื้อ นคร. ประวัติศาสตร์การเมือง ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์, ๒๕๑๘.
- เกษม อุทยานิน. รัฐศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๖.
- เกียรติ กงจักร. สนิมการเมือง เล่ม ๑ และเล่ม ๒ พระนคร : โรงพิมพ์อักษรสาสน์, ๒๕๑๑.

- ชจคภัย นุรูปพัฒน์. การเมืองและพรรคการเมืองของไทย พระนคร : สำนักพิมพ์
บางสะแกการพิมพ์, ๒๕๑๑.
- คพาคำ (นามแฝง). ฆาตกรรมสำคัญ พระนคร : สำนักพิมพ์โอเคียนการพิมพ์, ๒๕๐๓.
คณะรัฐมนตรี. ประวัติและผลงานของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พิมพ์เป็นที่ระลึกในงาน
พระราชทานเพลิงศพ ๑ พญา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, ๒๕๐๗.
- คึกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว. ถกเมืองไทย พระนคร : สำนักพิมพ์อักษรบริการ, ๒๕๑๔.
----- สังคมสมัยอยุธยา พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ๒๕๑๐.
- จารุบุตร เรืองสุวรรณ. การปกครองประเทศเดิม ๑ ขอนแก่น : สำนักพิมพ์พระธรรม
สันติโอสถ, ๒๕๑๔.
- จัญญ์ สุภาพ. หลักรัฐศาสตร์ พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔.
----- ศัพท์วิชาการทางรัฐศาสตร์ พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๒.
- จัญญ์ กุวานนท์. ชีวิตการต่อสู้ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม พระนคร : สำนักพิมพ์อักษร
เจริญทัศน์, ๒๕๔๖.
- จรัส รจนาวรรณ. ยุครัฐธรรมนูญ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สารศึกษาการพิมพ์,
๒๕๑๖.
- จิต วิภาสชวี. เน่าสารภาพ พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยสัมพันธ์, ๒๕๐๓.
- เขาวนัวิก สุตลาภา. พรรคการเมือง พระนคร : สำนักพิมพ์บริษัทสหสยามพัฒนา, ๒๕๑๑.
----- พรรคการเมือง กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์,
๒๕๑๗.
- ✓ ชูศักดิ์ อชยางกูร. ปฏิวัติและประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจริญวิทย์
การพิมพ์, ๒๕๑๗.
- ชอ. ณ ธรินทร์. วิธีสู่ระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
กราฟิกอาร์ค, ๒๕๑๔.
- ชนม์สวัสดิ์ ชมพูนุช, ม.ร.ว. ชีวิตและผลงานของสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พระนคร : สำนักพิมพ์
บันดาศาสน์, ๒๕๑๔.

- ชค ทศบำเรอ และ ปรีชา สามัคคีธรรม. ๓๕ ปีแห่งยุคประชาธิปไตย ไม่ปรากฏ
สำนักพิมพ์, ๒๕๑๑.
- ฉนวน พิรัชศรทัต. เมื่อจอมพล ป. ลี้ภัย พระนคร : สำนักพิมพ์พูนทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๐๖.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. อุดมการณ์กับสังคมไทย กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ของสมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิชเชศ,
๒๕๑๖.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. สัตว์การเมือง กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๑๘.
- _____ . แผนพัฒนาการเมืองฉบับแรกของไทย พระนคร : สำนักพิมพ์อักษร
สัมพันธ์, ๒๕๑๓.
- _____ . ความคิดอิสระ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิชเชศ, ๒๕๑๗.
- _____ . อุดมการณ์ทางการเมือง กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กรุงสยาม
การพิมพ์, ๒๕๑๗.
- _____ . คณะราษฎรกับกบฏบวรเดช คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๑๗.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และ ชัตติยา กรรณสูต. เอกสารการเมืองการปกครองไทย
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และ เสวทรุพร คูศรีพิทักษ์, กลไกรัฐสภา กรุงเทพมหานคร : สำนัก
พิมพ์พิชเชศ, ๒๕๑๘.
- ณรงค์ พรพิริยะกุลชัย. ประเทศไทยกับการพัฒนาการเมือง กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
อักษรสัมพันธ์, ๒๕๑๗.
- ณรงค์ ลินสวัสดิ์ และ รอส พิธเชีย. อุปสรรคของระบอบประชาธิปไตยไทย
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๗.
- ทวน บุญช่วย และ บรรจงศิลป์. บันทึกเชิงประวัติศาสตร์ ๔๓ ปี เมื่อมวลชนเป็นใหญ่ใน
สยาม กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประชาคม, ๒๕๑๘.

- ถวิล เกิดเปรมเวส. เกียรติศักดิ์ผู้นำไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมบรรณาการ, ๒๕๑๗.
- ไทรน้อย (นามแฝง). ประชาธิปไตย ๘๖ ปี เล่ม ๑ - ๔ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยาอินเตอร์เนชันแนล, ๒๕๑๗.
- _____ . ๑๒ นายกรัฐมนตรีไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยาอินเตอร์เนชันแนล, ๒๕๑๗.
- _____ . เบื้องหลังการเมืองยุคสมัย ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์, ๒๕๐๖.
- ท. (เทียน) ประทีปะเสน. จอมพล ป. ชูเกียรติผู้ไรแผ่นดิน พระนคร : สำนักพิมพ์พัฒนาการพิมพ์, ๒๕๐๗.
- ทองศรี คำพูน อุษยา และ เพื่อน. รัฐสภาไทย พุทธศักราช ๒๕๑๓ ชีวประวัติสมาชิกรัฐสภา กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๓.
- ธีระ ศรีธรรมรักษ์. การประกาศใช้กฎอัยการศึก คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๗.
- เนตร เขมะโยธิน. งานใต้ดินของพันเอกโยธี พระนคร : สำนักพิมพ์เฟื่องอักษร, ๒๕๑๐.
- นรนิติ เศรษฐบุตร และโกสินทร์ วงศ์สีระพันธ์. เมืองไทยในระบบรัฐสภา ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์, ๒๕๑๗.
- ประพันธ์ ศรีณรงค์. ชีวิตและการต่อสู้ของ อาณา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ชนบุรี : สำนักพิมพ์อักษรสมิทธิ, ๒๕๐๖.
- _____ . จอมพลถนอม กิตติขจร พระนคร : สำนักพิมพ์อุดมศึกษา, ๒๕๐๗.
- ประบุท สิริพิพันธ์. คนหมายเลข ๑ พระนคร : สำนักพิมพ์พิบูลย์การพิมพ์, ๒๕๐๗.
- ประยูร ภมรมนตรี, พลโท. บันทึกเรื่องการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เฟื่องอักษร, ๒๕๑๗.
- ประเสริฐ บัณฑิตสุขนธ์. รัฐสภาไทยในรอบ ๘๖ ปี กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ช. ชุมชุมช่าง, ๒๕๑๗.
- ปฐม มณีโรจน์. ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาการเมือง คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๗.

- ประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร. กานติปฏิวัติ ชนบุรี : โรงพิมพ์กรุงธน, ๒๕๑๓.
- ✓ ประณต นันทิยะกุล. เหตุการณ์ทางการเมืองของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๑๔
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔.
- ฉิน ขุนพะวัญ. ชีวิตกับเหตุการณ์ของจอมพลฉิน ขุนพะวัญ พระนคร : โรงพิมพ์ประเสริฐ
 กิริ, ๒๕๑๓.
- ไพโรจน์ ชัยนาม. สถาบันการเมืองและรัฐธรรมนูญของต่างประเทศกับระบอบการปกครอง
 ของไทย กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๕.
- ไพศาล ไชยมงคล และ ชาญ อังสุโชติ. ประวัติการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานประมาณ
 และระบบ พี.พี.บี. พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระถวญนราขทาน จังหวัดกาญจนบุรี,
 ๒๕๑๕.
- พิมาน แจ่มจรส. ชีวิตมีสมองและการต่อสู้ของหลวงวิจิตรวาทการ พระนคร : สำนักพิมพ์
 เฟื่องอักษร, ๒๕๐๖.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทยและหลักการพัฒนารวมชน พระนคร : โรงพิมพ์
 เกื้อกูล, ๒๕๑๖.
- ไพฑูรย์ ช่างเรียง. ลักษณะสังคมและการปกครองไทย พระนคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
 ศาสตร์, ๒๕๑๔.
- โพธิ์ แคมล่าเจียก. สามนักการเมืองเรื่องนามของไทย นครหลวงกรุงเทพธนบุรี :
 สำนักพิมพ์ธรรมบรรณาการ, ๒๕๑๕.
- พงศ์เพ็ญ ศกุนตาทย์. ประชาธิปไตยกับกระบวนการเมืองในประเทศไทย พระนคร : โรงพิมพ์
 ของสมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๖.
- พลสันต์ ศรีมหาผล. เบื้องหลังการเมืองยุคสมัยนี้ ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์, ๒๕๐๘.
- เมธา สุขบรรทัด. ประชาธิปไตยและหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร :
 สำนักพิมพ์เจริญวิทยการพิมพ์, ๒๕๑๗.
- รุ่งฤทธิ ศยามานนท์. นโยบายรัฐบาลไทย ๒๔๗๕ - ๒๕๑๔ แผนกตำราและคำบรรยาย
 คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘.

ระพีพันธุ์ โพธิ์ไชยา. จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๑ พระนคร : สำนักพิมพ์
เกษมสัมพันธ์การพิมพ์, ๒๕๐๗.

รุ่งโรจน์ ณ นคร และไทยน้อย (นามแฝง). นายกรัฐมนตรีคนที่ ๑๑ กับ ๓ ผู้นำปฏิวัติ
พระนคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, ๒๕๐๗.

ลิขิต ชีรเวคิน. การพัฒนาการเมืองของไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา
อินเตอร์เนชันแนล, ๒๕๑๔.

เลื่อน ศรภักย์วานิช. ฉันร้ายของข้าพเจ้า พระนคร : สำนักพิมพ์มิตรนราการพิมพ์, ๒๕๑๒.

วรรณ ไวยากร. ชุมนุมบทความทางวิชาการ วิทยาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔.

วิชัย บำรุงฤทธิ. บันทึกนักปฏิวัติไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจริญวิทยการพิมพ์,
๒๕๑๗.

วิชัย ประสงค์สิท. ปฏิวัติรัฐประหารและกบฏ จลาจลในสมัยประชาธิปไตยแห่งประเทศไทย
พระนคร : สำนักพิมพ์บริษัท รัชภักดิ์ จำกัด, ๒๔๙๒.

วิเทศกรณีย์ (นามแฝง). เมื่อจอมพล ป.ดิถัญ พระนคร : สำนักพิมพ์พิบูลการพิมพ์,
๒๕๐๖.

_____ . ประวัติศาสตร์ชาติไทย ภาค ๒ ธนบุรี : สำนักพิมพ์รุ่งวัฒนา,
๒๕๑๒.

_____ . เหตุการณ์ทางการเมือง ๔๓ ปีแห่งระบอบประชาธิปไตย
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รวมการพิมพ์, ๒๕๑๔.

_____ . ยุคทรราชย์ พระนคร : สำนักพิมพ์โอเคียนการพิมพ์, ๒๕๐๑.

_____ . หลังฉกนักการเมืองไทย พระนคร : สำนักพิมพ์รวมการพิมพ์,
๒๕๑๓.

_____ . ประวัติศาสตร์ชาติไทยอดีตและปัจจุบัน ธนบุรี : สำนักพิมพ์
รุ่งวัฒนา, ๒๕๑๒.

ศรีพนม สิงห์ทอง. ๑๒ จอมพลไทย พระนคร : สำนักพิมพ์เกษมสัมพันธ์การพิมพ์, ๒๕๐๖.

- ศรีบูรพา (นามแฝง). จนกว่าเราจะพบกันอีก กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมชาย
การพิมพ์, ๒๕๑๘.
- สว่าง ลานเหนือ. ๓๗ ปีแห่งการปฏิวัติ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๘.
- เสลา เรขะรุจิ. เบื้องหลังการเมืองยุคสมัยที่ ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์, ๒๕๐๘.
- สุจินต์ หังสุบุตร. จุดอ่อนระบบการเมืองไทย พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมนศาสตร์
แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๘.
- สุชิน ตันติกุล. รัฐประหาร พ.ศ. ๒๔๘๓ พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมนศาสตร์
แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕.
- เสรี น้อยบัณฑิต. โฉมหน้าประวัติศาสตร์ยุคประชาธิปไตยเลือด กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๑๗.
- สมบูรณ์ วรพงษ์. จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พระนคร : สำนักพิมพ์เกษมสัมพันธ์การพิมพ์,
๒๕๐๗.
- สงบ สุริยันทร์. ประวัตินายกรัฐมนตรี พระนคร : สำนักพิมพ์ประจักษ์การพิมพ์, ๒๕๑๘.
- สมบัติ จันทรวงศ์. แมกคิโอเวลดี กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิช จำกัด, ๒๕๑๖.
- สมุทรร สุรักชกะ. ๒๖ การปฏิวัติและรัฐประหาร สมัย ๒๔๘๘ - ๒๕๐๗ พระนคร :
สำนักพิมพ์สื่อสารการพิมพ์, ๒๕๐๗.
- ไสว สุทธิพิทักษ์. ดร.ปรีดี พนมยงค์ กับการปฏิวัติ พระนคร : สำนักพิมพ์ลิทธิธรรมนคร,
๒๕๑๖.
- เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. ชุมนุมวรรณคดีการเมือง พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๑๑.
- _____ . แฟ้มการเมือง ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์, ๒๕๑๓.
- _____ . "การเมืองไทย" รัฐศาสตร์ ๑๔ ฉบับปฏิวัติปลดประชาชนไปไทย
พระนคร : สำนักพิมพ์เจริญวิทยการพิมพ์, ๒๕๑๗.
- สิงห์โต สุริยาอารักษ์. ประวัติและดวงชาติ ๑๑ นายกรัฐมนตรีเมืองไทย พระนคร :
สำนักพิมพ์รวมศาสตร์, ๒๕๑๕.

- เสถียร วิชัยลักษณ์. ประกาศของคณะปฏิวัติ พระนคร : สำนักพิมพ์นิติเวช, ๒๕๑๐.
- สนิท เจริญรัฐ. ยุคไทยวางรัฐธรรมนูญ พระนคร : สำนักพิมพ์ประเสริญอักษร, ๒๕๑๐.
- เลื่อน ศุภโสภณ. ชีวิตทางการเมืองของ พ.อ.พระยาอุทิศอากาศเนย์ พระนคร : สำนักพิมพ์
วารินทร์การพิมพ์, ๒๕๑๔.
- สิริ เปรมจิตต์. ประวัติศาสตร์ไทยระบอบประชาธิปไตย ๓๐ ปี พระนคร : สำนักพิมพ์
เฟื่องอักษร, ๒๕๐๕.
- เสน่ห์ จามริก. ปัญหาและอนาคตของเมืองไทย กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ของสมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔.
- นายสุก จินดา. พระปกเกล้าฯ ภัยครุฑนักประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
สยาม, ๒๕๑๔.
- จิตร ภูมิศักดิ์. นักรบของคนรุ่นใหม่ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิชเชต, ๒๕๑๗.
- ส.ศิริรักษ์. ช่วงแห่งการปฏิวัติ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์, ๒๕๑๗.
- สุจิต บุญบงการ และศุภยเทพ สุวรรณจินดา. การเมืองเปรียบเทียบปัญหาและแนวความคิด
เอกสารทางการศึกษา ลำดับที่ ๑ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๒๐.
- หยุด แสงอุทัย. พรรคการเมือง กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิชเชต, ๒๕๑๗.
- อุษณีย์ นัตรนนท์. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจการเมืองในเอเชียอาคเนย์
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โพธิ์สามต้นการพิมพ์, ๒๕๑๔.
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. "รายงานการวิจัยภาวะหนี้สินของชาวนาและการค้าข้าวในภาคกลาง
ของประเทศไทย ๒๕๐๐ - ๒๕๐๑" กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์.
- _____. "รายงานผลการวิจัยเรื่องภาวะหนี้สินและการค้าข้าวของชาวนาภาคกลาง
ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๐/๑๑" สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ.
- _____. "รายงานผลการวิจัยเรื่องภาวะการผลิตของกสิกรในสหกรณ์นิคม
อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๐๕".

- กองทัพบก. อนุสรณ์ าวณา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ าวณา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, ๒๕๐๗.
- อมร รักชาติ และ ชัดติยา วรรณสุต. ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การชายและการซื้อแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕.
- วิทยากร เชียงกุล. ปัญหาและทางออกของประเทศค่อยพัฒนา กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิชิต, ๒๕๑๗.
- * ป่วย อึ้งภากร และ ส.ศิริรักษ์. ปัญหาชนกับอนาคตของสังคมไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมพงษ์, ๒๕๑๗.
- นราวุธ. รัฐบุรุษเอเชีย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์องค์การพิมพ์, ๒๕๑๗.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และเพื่อน. วีรชนเอเชีย กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๗.
- มยุร วิเศษกุล. เมืองหลับเมืองตื่น พระนคร : สำนักพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, ๒๕๑๘.
- ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองไทยในการพัฒนาทางการเมืองและสังคม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘.
- _____ . "บทบาทของทหารกับการพัฒนาทางการเมือง" ครอบคลุม ท่องธรรมชาติรวบรวม การเมืองและการปกครอง พระนคร : โรงพิมพ์ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๓.
- สมพร แสงชัย. "ปัญหาอุดมการณ์ทางการเมืองของไทย" ชูศักดิ์ อชยางกูร รวบรวม ปฎิวัติประชาธิปไตยไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๑๗.
- เคชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์. หลักรัฐศาสตร์ พระนคร : สำนักพิมพ์มงคลการพิมพ์, ๒๕๐๓.
- วิจิตรวาทการ, หลวง. ทำเนียบราชการสำนักนายกรัฐมนตรีและหน้าที่โดยย่อ พ.ศ.๒๕๐๓ พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานครบรอบ ๒ ปีแห่งการปฏิวัติ, ๒๕๐๓.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๓ พระนคร : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ,
๒๕๑๓.

วิทยานิพนธ์

- เกียรติชัย พงษ์พานิช. "การปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕ กับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการปกครองของประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒.
- เฉลิม มลิลลา. "รัฐประหาร ๒๕๐๐ ในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓.
- ชัชคภัย นุราชพัฒน์. "การเมืองและพรรคการเมืองของไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑.
- สุชิน ศันติกุล. "ผลสะท้อนทางการเมืองของรัฐประหาร พ.ศ. ๒๔๙๐" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓.
- วิทยา นภาศรีกุลกิจ. "ระบบพรรคการเมืองไทย ศึกษาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างยุคก่อนการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๕๐๑ กับสมัยปัจจุบัน" วิทยานิพนธ์ปริญาโท คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๔.
- กิลปชัย ชาญเฉลิม. "วิวัฒนาการของคณะปฏิวัติ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๔" วิทยานิพนธ์วิทยาลัยกองทัพบก พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖.
- บุญเย็น วอทอง. "มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำเนิดและความเกี่ยวพันกับระบอบประชาธิปไตย" วิทยานิพนธ์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๒.
- อดุลย์ กอวัฒนา. "การลาออกของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม เมื่อ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๘๗" วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔.
- วิโรจน์ ภูจินคา, ร.ต.ต. "การพัฒนาแรงงานไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ" วิทยานิพนธ์ ปริญาโท คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๐๘.

วรสิทธิ์ โจรนพานิช. "การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผลสะท้อนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖.

รายงานการประชุม บทความ วารสารและหนังสือพิมพ์และเอกสารอื่น ๆ

กองประวัติศาสตร์ กรมทหารบก. "ลำดับเหตุการณ์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยสังเขป เอกสารโรเนียว"

สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักงาน. "เอกสารรายได้ประชาชาติ ๒๕๐๕"

พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๗.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. "การสำรวจรายได้และรายจ่ายของเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๐๖, ๒๕๑๓ - ๒๕๑๔"

_____ . "สถิติรายปีประเทศไทย ๒๕๐๘" ๒๕๐๘.

รายงานผลการวิจัย เรื่อง. "ลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย" คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, ๒๕๑๕.

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยสามัญ พ.ศ. ๒๕๐๐ และสมัยวิสามัญ พ.ศ. ๒๕๐๑ โรงพิมพ์การรถไฟ, ๒๕๐๖.

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยสามัญ พ.ศ. ๒๕๐๑ เล่ม ๑, โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๔.

กรมการปกครอง. "รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๖ มกราคม ๒๕๑๔" โรงพิมพ์สวนทองดิน, ๒๕๑๔.

กองการเศรษฐกิจการเกษตร "การศึกษาภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของกสิกรในจังหวัดร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ พ.ศ. ๒๕๐๖".

รายงานการศึกษาการทำนาและรายได้จากการทำนาปี ๒๕๑๔ กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงการเกษตรและสหกรณ์.

สภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. "รายงานสถิติมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๐๗-๒๕๐๘"

พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๑.

ชมรมรัฐศาสตร์. การปฏิวัติยังไม่สิ้น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๖.

ราชกิจจานุเบกษา

ราชกิจจานุเบกษา.	เล่ม ๓๔ ตอนที่ ๓๖	ฉบับพิเศษ,	๑๖ กันยายน ๒๕๐๐.
.....	เล่ม ๓๕ ตอนที่ ๔๑,	๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑.
.....	เล่ม ๓๕ ตอนที่ ๔๓,	๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑.
.....	เล่ม ๓๕ ตอนที่ ๔๔,	๒๒ ตุลาคม ๒๕๐๑.
.....	เล่ม ๓๕ ตอนที่ ๔๕,	๒๓ ตุลาคม ๒๕๐๑.
.....	เล่ม ๓๕ ตอนที่ ๔๗,	๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๑.
.....	เล่ม ๓๕ ตอนที่ ๔๘,	๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๑.
.....	เล่ม ๓๕ ตอนที่ ๕๑,	๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๑.
.....	เล่ม ๓๕ ตอนที่ ๕๔,	๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๑.
.....	เล่ม ๓๕ ตอนที่ ๑๐๑,	๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๑.
.....	เล่ม ๓๕ ตอนที่ ๑๐๔,	๔ ธันวาคม ๒๕๐๑.
.....	เล่ม ๓๖ ตอนที่ ๓,	๖ มกราคม ๒๕๐๒.	
.....	เล่ม ๓๖ ตอนที่ ๕,	๑๐ มกราคม ๒๕๐๒.	
.....	เล่ม ๓๖ ตอนที่ ๘,	๑๓ มกราคม ๒๕๐๒.	
.....	เล่ม ๓๖ ตอนที่ ๑๓,	๒๐ มกราคม ๒๕๐๒.	
.....	เล่ม ๓๖ ตอนที่ ๑๖,	๒๓ มกราคม ๒๕๐๒.	
.....	เล่ม ๓๖ ตอนที่ ๒๑	ฉบับพิเศษ,	๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒.
.....	เล่ม ๓๖ ตอนที่ ๒๔,	๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒.
.....	เล่ม ๓๖ ตอนที่ ๔๑,	๓ เมษายน ๒๕๐๒.
.....	เล่ม ๓๖ ตอนที่ ๔๕,	๖ กันยายน ๒๕๐๒.
.....	เล่ม ๓๖ ตอนที่ ๕๒,	๒๔ กันยายน ๒๕๐๒.

- กมล สมวิเชียร. "บทบาทและปัญหาของนายกรัฐมนตรีไทย" วารสารการบริหาร
(กุมภาพันธ์, ๒๕๑๔) ๓๕ - ๕๔.
- ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ. "วิจารณ์ระบบพรรคการเมืองไทย" วารสารสังคมศาสตร์
๑(มกราคม, ๒๕๑๔) ๑๐ - ๒๐.
- วารสารสังคมศาสตร์ ๔(ตุลาคม ๒๕๑๓) ๓๓ - ๔๕.
- วารสารสังคมศาสตร์ มกราคม ๒๕๑๔.
- วารสารสังคมศาสตร์ มกราคม ๒๕๑๐.
- วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ มกราคม ๒๕๑๓.
- รัฐศาสตร์นิเทศ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๑๓.
- รัฐสภาสาร (เมษายน, ๒๕๑๔), คำนำ.
- รัฐสภาสาร ๑(มีนาคม, ๒๕๑๔) ๒๑.
- หนังสือพิมพ์รายวัน พิมพ์ไทย. ฉบับวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑.
- หนังสือพิมพ์รายวัน สยามรัฐ. ฉบับวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๐๑.
- หนังสือพิมพ์รายวัน สารเสรี. ฉบับวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๑.
- หนังสือพิมพ์รายวัน สยามนิกร. ฉบับวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๐๑.
..... ฉบับวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๐๑.
- หนังสือพิมพ์รายวัน เติลเมล์. ฉบับวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๐๑.

สัมภาษณ์

- เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. สัมภาษณ์, ๓ มกราคม ๒๕๒๐.
ปิ่น มาลากุล, หม่อมหลวง. สัมภาษณ์, ๔ มกราคม ๒๕๒๐.
พงษ์ ปุณณกันต์, พลเอก, สัมภาษณ์, ๔ มกราคม ๒๕๒๐.
อัมพร จินตกานนท์, พลโท. สัมภาษณ์, ๑๐ มกราคม ๒๕๒๐.
เนตร เขมะโยชิน, พลเอก. สัมภาษณ์, ๑๓ มกราคม ๒๕๒๐.
ทวี จุลละทรัพย์, พลอากาศเอก. สัมภาษณ์, ๑๕ มกราคม ๒๕๒๐.
ถนิต คอมันตร์, พันเอก. สัมภาษณ์, ๑๗ มกราคม ๒๕๒๐.
พจน์ สารสิน. สัมภาษณ์, ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐.

BIBLIOGRAPHY

Books

- Fred W. Riggs. Thailand : The Modernization of Bureaucratic Polity :
Honolulu East - West Centre Press, 1966.
- David A. Wilson. Politics in Thailand : New York : Cornell University
Press, 1962.
- Lishit Dhiravegin. Polittitudes of the Bureaucratic Elite and
Modernization in Thailand : Bangkok : Thaiwathana Panic, 1973.
- Charmers, Johnson. Revolutionary Change : Boston : Little Brown. 1966.
- Robert N. Kearney. Politics and Modernization in South and Southeast
Asia : New York : John Wiley and Sons, 1963.
- Carl Leiden and Karl M. Schanitt. The Politics of Violence : Revolution
in the Modern World : Englewood Cliffs : Prentic Hall, 1968.
- Harol Laswell and A. Kaplan. Power and Society : New Haven : Yale
University Press, 1950.
- Samuel P. Huntington. Political Order in Changing Society : New Haven :
Yale University Press, 1968.
- S.N. EI SENSTADT. Modernization : Protest and Change : Prentice Hall,
Ince; Engglewood Cliffs, N.J., 1966.
- Thinapan Nakata. "The Problems of Democracy in Thailand " : A Study of
Political Culture and Socialization of College Students :
Bangkok : Praepithaya, 1975.

Wendell Blanchard. THAILAND its people its society its culture :

New Haven :Connecticut, 1958.

Lucian W. Pye & Sidney Verba. Politics Culture and Political Development :

New Jersey : Priceton University Press, 1967.

Zadrony, John T. Dictionary of Social Science : Washington, D. C. ,

Public Affairs, 1959.

Macpherson, C. B. "Rebolution and Ideology in the Twentieth Century"

Revolution : Edited by Frienic, Carl J. : New York : Atherson

Press, 1969.

ภาคผนวก

ผนวก ก.

รายนามนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย
และระยะเวลาที่ดำรงอยู่ในตำแหน่ง
ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๑๙

รายนามคณะรัฐมนตรี ชุดที่ ๑ - ๓๙
และระยะเวลาที่ดำรงอยู่ในตำแหน่ง
ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๑๙

รายนามนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย
และระยะเวลาที่ดำรงอยู่ในตำแหน่ง

พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๑๔

.....

นายกรัฐมนตรีในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย นับตั้งแต่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๔) มีคณะรัฐมนตรีมาทั้งสิ้น ๓๔ คณะ โดยมีผู้เป็นนายกรัฐมนตรีรวม ๑๔ คนด้วยกัน ดังต่อไปนี้

๑. มหาอำมาตย์โท พระยามโนปกรณนิติธาดา

(๒๘ มี.ย.๒๕ - ๑๐ ธ.ค.๒๕)

คณะกรรมการราษฎร (กรม.) กราบถวายบังคมลาออก เพื่อให้เป็นไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ

(๑๐ ธ.ค.๒๕ - ๑ เม.ย. ๒๖)

พ้นตำแหน่ง เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกาปิดประชุมสภาผู้แทนและยุบคณะรัฐมนตรี และแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่

(๑ เม.ย.๒๖ - ๒๐ มี.ย.๒๖)

พ้นตำแหน่ง เนื่องจากหัวหน้าผู้ยึดอำนาจการปกครองประเทศขอให้ลาออก

๒. พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา

(๒๑ มี.ย.๒๖ - ๑๖ ธ.ค.๒๖)

พ้นตำแหน่ง เพราะสมาชิกชุดที่ให้ความไว้วางใจสิ้นสุดลง

(๑๖ ธ.ค.๒๖ - ๑๓ ก.ย.๒๗)

กราบถวายบังคมลาออกเนื่องจากสภาฯ ลงมติไม่เห็นชอบด้วยกันสนธิสัญญาที่รัฐบาลได้ลงนามในสัญญาจากคียงไวกับนานาประเทศ

(๒๒ ก.ย.๒๗ - ๙ ส.ค. ๒๘)

กราบถวายบังคมลาออกเพื่อเปิดโอกาสให้สอบสวนเรื่องการขายที่ดินของพระคลัง

(๙ ส.ค.๒๘ - ๒๑ ธ.ค.๒๘)

พ้นตำแหน่ง เพราะสมาชิกชุดที่ให้ความไว้วางใจสิ้นสุดลง

(๒๑ ธ.ค.๒๘ - ๑๖ ธ.ค.๒๙)

พ้นตำแหน่ง เพราะสมาชิกชุดที่ให้ความไว้วางใจสิ้นสุดลงเพราะเหตุยุบสภา

๓. จอมพล ป. พิบูลสงคราม

(๑๖ ธ.ค.๔๑ - ๖ มี.ค.๔๕)

กราบถวายบังคมลาออกเพื่อให้อีกโอกาสเปลี่ยนแปลง
กรม. ใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น

(๗ มี.ค.๔๕ - ๑ ส.ค.๔๗)

กราบถวายบังคมลาออกเพราะสภาวะแทนไม้อ่อนมด

(๘ เม.ย.๔๑ - ๒๓ มี.ค.๔๒)

พระราชกำหนดระเบียบราชการนครบาลเพชรบูรณ์

(๒๕ มี.ย.๔๒ - ๒๕ พ.ย.๔๔)

สิ้นสภาพตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว

(๒๕ พ.ย.๔๔ - ๖ ธ.ค.๔๔)

พ้นตำแหน่งโดยการยี่ค่ออำนาจการปกครองของคณะบริหาร
ประเทศชั่วคราว

(๖ ธ.ค.๔๔ - ๒๓ มี.ค.๔๕)

พ้นตำแหน่งเนื่องจากเป็นคณะรัฐมนตรีชั่วคราว

(๒๔ มี.ค.๔๕ - ๒๖ ก.พ. ๒๕๐๐)

สิ้นสภาพตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๔๗๕
แก้ไขเพิ่มเติม ๒๔๙๕

(๒๑ มี.ค.๒๕๐๐ - ๑๖ ก.พ.๒๕๐๐)

พ้นตำแหน่งโดยถึงคราวออกตามวาระซึ่งสมาชิกสภาให้
ความไว้วางใจสิ้นสุดลง

๔. พันตรีควง อภัยวงศ์

(๑ ส.ค.๔๗ - ๑๓ ส.ค.๔๗)

กราบถวายบังคมลาออกเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความ
เหมาะสมในการเจรจากับพันธมิตรเพื่อความวัฒนาการ
ของชาติ

(๓๑ ม.ค.๔๘ - ๒๔ มี.ค.๔๘)

กราบถวายบังคมลาออกเพราะแพมดิสภาซึ่งนายทองอินทร์
ภูริพัฒน์ ส.ส.อุบลราชธานี เสนอร่าง พรบ.คุ้มครอง
ค่าใช้จ่ายของประชาชนในภาวะคับขันต่อสภา และโคลงมติ
รับหลักการควยคะแนนเสียงฉับ ๖๕ ต่อ ๑๓

(๑๐ พ.ย.๔๐ - ๖ ก.พ.๔๑)

โดยที่มีการเลือกผู้แทนตามรัฐธรรมนูญชั่วคราวแล้ว รัฐบาล
จึงได้ลาออกเพื่อให้เป็นไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ

(๒๑ ก.พ.๔๑ - ๘ เม.ย.๔๑)

กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งโดยอ้างว่า คณะ
รัฐประหารบังคับให้ลาออกภายใน ๒๔ ชั่วโมง

๕. นายทวี บุญยเกตุ
(๓๑ ส.ค.๘๘ - ๑๓ ก.ย.๘๘) กราบถวายบังคมลาออก เพื่อให้ผู้ที่เหมาะสมได้เข้ารับ
ประเทศต่อไป
๖. ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช
(๑๓ ก.ย.๘๘ - ๓๑ ม.ก.๘๘) พ้นตำแหน่งเพราะสภาผู้แทนราษฎรที่ให้ความไว้วางใจ
ไคลสินสุกลง
(๒๑ ก.พ.๑๘ - ๑๓ มี.ค.๑๘) พ้นจากตำแหน่งเพราะสภาไม่ให้ความไว้วางใจ
(๒๐ เม.ย.๑๘ - ๖ ก.ค.๑๘) พ้นตำแหน่งโดยคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินยึดอำนาจการ
ปกครอง
๗. นายปรีดี พนมยงค์
(๒๔ มี.ค.๘๘ - ๑ มิ.ย.๘๘) กราบถวายบังคมลาออกเพื่อให้เป็นไปตามวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญ
(๘ มิ.ย.๘๘ - ๘ มิ.ย. ๘๘) กราบถวายบังคมลาออกเนื่องจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จสวรรคต
(๑๑ มิ.ย.๘๘ - ๒๓ ส.ค.๘๘) กราบถวายบังคมลาออกเพราะสุขภาพอนามัยเสื่อมโทรม
ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้เต็มที่
๘. พล.ร.ท.ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์
(๒๓ ส.ค.๘๘ - ๓๐ พ.ค.๙๐) กราบถวายบังคมลาออกเพื่อให้โอกาสปรับปรุงคณะรัฐมนตรีใหม่
(๓๐ พ.ค.๙๐ - ๘ พ.ย.๙๐) พ้นตำแหน่งเนื่องจากรัฐประหาร
๙. นายพจน์ สารสิน
(๒๑ ก.ย.๒๕๐๐-๒๖ ธ.ค.๒๕๐๐) กราบถวายบังคมลาออกตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีการเลือกตั้ง
ส.ส.ชุดใหม่
๑๐. จอมพลถนอม กิตติขจร
(๑ ม.ก.๐๑ - ๒๐ ก.ค.๐๑) กราบถวายบังคมลาออกและมีการปฏิวัติโดยรัฐบาลชุกเกา
สนับสุนน
(๘ ธ.ค.๐๖ - ๑๑ มี.ค.๑๑) พ้นตำแหน่งเพราะประกาศใช้รัฐธรรมนูญและมีการเลือกตั้ง
(๗ มี.ค.๑๒ - ๑๓ พ.ย.๑๔) พ้นตำแหน่งเพราะปฏิวัติตัวเอง
(๑๘ ธ.ค.๑๕ - ๑๔ ก.ค.๑๖) พ้นตำแหน่งเนื่องจากฉันทมหาวิปโยค

๑๑. จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

(๘ ก.พ.๐๒ - ๘ ธ.ค.๐๖)

ถึงแก่อสัญกรรม

๑๒. นายสัญญา ขรรณกุล

(๑๔ ค.ค.๑๖ - ๒๒ พ.ค.๑๗)

กราบมัจฉมทูตลาออกเพราะวิกฤตการณ์ทางสภา

(๒๗ พ.ค.๑๗ - ๒๕ ม.ค.๑๘)

พ้นตำแหน่งเพราะประกาศใช้รัฐธรรมนูญและมีการเลือกตั้ง

๑๓. ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

(๑๗ มี.ค.๑๘ - ๑๘ เม.ย.๑๘)

พ้นตำแหน่งเพราะยุบสภาแล้วเลือกตั้งใหม่ ไม่ได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส.

๑๔. นายชานินทร์ กรีชัยเชียร

(๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ - ปัจจุบัน)

คณะรัฐมนตรี ชุดที่ ๑

(๒๘ มิถุนายน ๒๔๙๕ - ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๕)

มหาอำมาตย์โท พระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นประธานคณะกรรมการราษฎร สภา
ผู้แทนราษฎรเป็นผู้เลือก เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๙๕ ประธานคณะกรรมการราษฎรได้เสนอ
ชื่อคณะกรรมการราษฎรต่อสภา และสภาได้อนุมัติเมื่อ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๙๕ มีรายชื่อดังนี้

- ๑ นายพลเรือตรี พระยาปรีชาชลยุทธ
- ๒ มหาอำมาตย์ตรี พระยาศรีวิสารวาท
- ๓ นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา
- ๔ นายพันเอก พระยาทรงสุรเดช
- ๕ นายพันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์
- ๖ อำมาตย์เอก พระยาประมวลวิชาพูล
- ๗ นายพันโท พระประศาสน์พิทยายุทธ
- ๘ นายพันตรี หลวงพิบูลสงคราม
- ๙ นายนาวาตรี หลวงสินธุสงครามชัย
- ๑๐ อำมาตย์ตรี หลวงประคิษฐมนุชธรรม
- ๑๑ รองอำมาตย์เอก หลวงเกษสัทภรณ์
- ๑๒ รองอำมาตย์เอก ท้าว ลพานุกรม
- ๑๓ นายร้อยโท ประยูร ภมรมนตรี
- ๑๔ นายแนบ พหลโยธิน

ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๕ ได้เปลี่ยนคำว่า "คณะกรรมการราษฎร"
เป็น "คณะรัฐมนตรี" และ "ประธานคณะกรรมการราษฎร" เป็น "นายกรัฐมนตรี" และ "กรรมการ
ราษฎร" เป็น "รัฐมนตรี"

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ประมวลรายชื่อคณะรัฐมนตรีและตำแหน่งนโยบายทุกสมัย
คณะรัฐมนตรีชุดที่ ๑ - ชุดที่ ๓๔, เอกสารโรเนียว

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒

(๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๕ - ๑ เมษายน ๒๔๙๖)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธย
 ลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๕ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้ โดยมีเจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธานสภาผู้แทน
 ราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ คือ -

๑. พระยามโนปกรณนิติธาดา	เป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพระคลัง
มหาสมบัติ
๒. นายพลเรือโท พระยาราชวังสัน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. พระยาศรีวิฑูราภรณ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๔. เจ้าพระยาวางษานุประพันธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราพณิชยการ
๕. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ
๖. พระยาจำแลนยบดีศรีวิบาล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๗. พระยาเทพวิฑูรพหุลศุภคามตี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๘. นายพลเรือตรี พระยาปรีชาชลบุท	เป็นรัฐมนตรี
๙. นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา	เป็นรัฐมนตรี
๑๐. นายพันเอก พระยาทรงสุรเดช	เป็นรัฐมนตรี
๑๑. นายพันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์	เป็นรัฐมนตรี
๑๒. พระยาประมวลวิชาพูล	เป็นรัฐมนตรี
๑๓. นายพันโท พระประศาสน์พิทยายุทธ	เป็นรัฐมนตรี
๑๔. หลวงประดิษฐ์มนูธรรม	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. นายนาวาตรี หลวงสินธุสงครามชัย	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. นายพันตรี หลวงพิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. หลวงเกษมกรณ	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. นายประยูร กมรมนตรี	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายแนม พหลโยธิน	เป็นรัฐมนตรี
๒๐. นายควี่ ลพานุกรม	เป็นรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓

(๑ เมษายน ๒๔๗๖ - ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๖)

พระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรี ตามความในข้อ ๒ แห่งพระราชกฤษฎีกา ให้ปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรและตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ ๒๔๗๖ โดยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธย ในประกาศตั้งคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๖ มีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ๑๔ คน คณะรัฐมนตรี มีรายชื่อดังนี้ -

๑. พระยามโนปกรณนิติธาดา	นายกรัฐมนตรี
๒. นายพลเรือโท พระยาราชวังสัน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพระคลังพระมหาสมบัติ
๓. พระยาศรีวิสารวาจา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. เจ้าพระยาวงษาอนุประพัทธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๕. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตราธิการ
๖. พระยาจาแสนยศศรีบริบาล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๗. พระยาเทวีทรพหลสุธาธิบดี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๘. พระยาकुคมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรี
๙. นายพลเรือตรี พระยาปรีชาชลยุทธ	เป็นรัฐมนตรี
๑๐. พระยามานราชเสวี	เป็นรัฐมนตรี
๑๑. นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา	เป็นรัฐมนตรี
๑๒. นายพันเอก พระยาทรงสุรเดช	เป็นรัฐมนตรี
๑๓. นายพันเอก พระยาฤทธิอุคเนย์	เป็นรัฐมนตรี
๑๔. นายพันโท พระประศาสน์พิทยายุทธ	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. นายพันตรี หลวงพิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. นายนาวาตรี หลวงสินธุสงครามชัย	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. นายนาวาตรี หลวงสุภชลาศัย	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. นายประยูร ภมรมนตรี	เป็นรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๔

(๒๑ มิถุนายน ๒๔๗๖ - ๑๖ ธันวาคม ๒๔๗๖)

นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๔๗๖ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในประกาศ เจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้รับสนอง พระบรมราชโองการ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๖ ใต้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี ดังนี้

๑. นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายพลตรี พระยาประเสริฐสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๔. พระยาโกมารกุลมนตรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๕. เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพระคลัง
๖. เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ
๗. พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์	เป็นรัฐมนตรีทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๘. พระยาสุริยานุวัตร	เป็นรัฐมนตรี
๙. นายพลเรือตรี พระยาปรีชาชยุต	เป็นรัฐมนตรี
๑๐. นายพันเอก พระดิทธิเรืองเดชพล	เป็นรัฐมนตรี
๑๑. นายพันโท หลวงพิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรี
๑๒. นายนาวาโท หลวงศุภชลาศัย	เป็นรัฐมนตรี
๑๓. นายนาวาโท หลวงสินธุสงครามชัย	เป็นรัฐมนตรี
๑๔. หลวงนฤเบศร์มานิต	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. หลวงสิริราชไมตรี	เป็นรัฐมนตรี

.....

กฤษฎีกา ๕

(๑๖ ธันวาคม ๒๔๗๖ - ๑๓ กันยายน ๒๔๗๗)

นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๗๖ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ทรงลงพระปรมาภิไธย เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนอง พระบรมราชโองการ ดังนี้

๑. นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายพลตรี พระยาประเสริฐสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. พระยาภิบาลราชไมตรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๕. นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ
๖. พระสารสาสน์ประพันธ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงธรรมการ
๗. นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๘. พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๙. เจ้าพระยาบวรพงศ์พิพัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัง
๑๐. พระยาโกมารกุลมนตรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๑๑. พระกุศลธารณปริชาโวท	เป็นรัฐมนตรี
๑๒. นายเรือเอก หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรี
๑๓. หลวงนฤเบศร์มานิต	เป็นรัฐมนตรี
๑๔. นายพันโท หลวงพิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. พระยามานวราชเสวี	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. นายนาวาโท หลวงสุภชลาศัย	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. พระยาสมันตรัฐบุรินทร์	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. นายพันเอก พระสิทธิเว็องเกษพล	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายนาวาโท หลวงสินธุสงครามชัย	เป็นรัฐมนตรี
๒๐. พระยาสุริยานุวัตร	เป็นรัฐมนตรี

กฤษฎีกา กฤษฎีกาที่ ๒

(๒๒ กันยายน ๒๔๗๗ - ๙ สิงหาคม ๒๔๘๐)

นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๔๗๗ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นผู้ลงนาม ในประกาศ นายพลเรือตรี พระยาศรบุทโธเสณี ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ดังนี้

๑. นายพันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายพันเอก หลวงพิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. พระยามานรราชเสวี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๕. พระสารสาสน์ประพันธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ
๖. หลวงประดิษฐมนูธรรม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๗. พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๘. เจ้าพระยาวรวงษ์ที่พัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัง
๙. นายพลเรือตรี พระยาศรบุทโธเสณี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
๑๐. พระคุณยธรรตปรีชาไวท์	เป็นรัฐมนตรี
๑๑. นายนาวาตรี หลวงฉำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรี
๑๒. หลวงนฤเบศร์มานิต	เป็นรัฐมนตรี
๑๓. นายนาวาโท หลวงสุภชลาศัย	เป็นรัฐมนตรี
๑๔. ชุนสมาหารนิตะภักดิ์	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. นายพันเอก พระสิทธิเรืองเกษมพล	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. นายนาวาเอก หลวงสินธุสงครามชัย	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. ชุนสุคนวิทศึกษากร	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. พระยาสุริยานุวัตร	เป็นรัฐมนตรี

ครั้นถึงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๕ ได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีใหม่อีก คือ พระยาศรีเสนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ, พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ, พระยานิติศาสตราภิชาน ไรศบาลย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม, นายพลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ และพระยามโหตรวรัย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ และแต่งตั้งรัฐมนตรี คือ

๑. พระยาไชยยศสมบัติ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๒. ชุนสมาหารทิศะคดี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๓. หลวงประคิษฐมนุชรรม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๔. นายพันเอก พระยาฤทธิอุคเนย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๕. นายนาวาตรี หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๖. เจ้าพระยามหิธร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๗. นายพันเอก พระบริรักษ์พิบูลกิจ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๘. พระยาศรีเสนา	เป็นรัฐมนตรี
๙. พระยาสมันทรวิบูลย์	เป็นรัฐมนตรี

ผู้ที่คงเป็นรัฐมนตรีอยู่ต่อไป คือ

๑. นายพันเอก หลวงพิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๒. นายนาวาเอก หลวงสินธุสงครามชัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ
๓. หลวงโกวิทอภัยวงศ์	เป็นรัฐมนตรี
๔. นายพันโท หลวงชำนาญยุทธศิลป์	เป็นรัฐมนตรี
๕. พระพลยธารณปริชาโวที	เป็นรัฐมนตรี
๖. หลวงนาถนิติธาดา	เป็นรัฐมนตรี
๗. นายนาวาเอก พระยาวิจารณ์จักรกิจ	เป็นรัฐมนตรี
๘. นายนาวาโท หลวงสุภชลาศัย	เป็นรัฐมนตรี
๙. ชุนสุคนธ์วิฑิตศึกษากร	เป็นรัฐมนตรี
๑๐. พระยาสุริยานุวัตร	เป็นรัฐมนตรี

๑๑. นายพันตำรวจเอก หลวงอดุล เกษจรัส เป็นรัฐมนตรี

๑๒. นายพันเอก พระยาอภัยสงคราม เป็นรัฐมนตรี

ต่อมาในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๗๕ ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีหลายตำแหน่ง เนื่องจากรัฐมนตรีบางท่านกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง คือ พระยามาฆวราชเสวี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง, เจ้าพระยาวรพงษ์พิพัฒน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัง, หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี และนายพันเอก พระสิทธิเรืองเกษพล รัฐมนตรี ซึ่งในวันเดียวกันนั้น ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี คือ

๑. นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๒. พระยามโหฬาร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๓. พระยาศรีเสนา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๔. พระสารสาสน์ประพันธ์	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราษีการ
๕. นายนาวาเอก หลวงสินธุสงครามชัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ
๖. หลวงโกวิทอภัยวงศ์	เป็นรัฐมนตรี
๗. นายพันโท หลวงชำนาญยุทธศิลป์	เป็นรัฐมนตรี
๘. หลวงนาถนิติธาดา	เป็นรัฐมนตรี
๙. นายนาวาเอก พระยาวิจารณ์จักรกิจ	เป็นรัฐมนตรี
๑๐. นายพันตำรวจเอกหลวงอดุล เกษจรัส	เป็นรัฐมนตรี
๑๑. นายพันเอก พระยาอภัยสงคราม	เป็นรัฐมนตรี

ส่วนรัฐมนตรีอื่น ๆ ตามประกาศลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๔๗๕ ยังคงเป็นรัฐมนตรีอยู่ตามเดิม ในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๔๗๕ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงขอให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติให้ความไว้วางใจในรัฐมนตรีที่ได้รับการปรับปรุงใหม่ เพื่อบริหารราชการแผ่นดินต่อไป ซึ่งภายหลังจากที่ได้มีการอภิปรายกันแล้ว ที่ประชุมลงมติให้ความไว้วางใจในคณะรัฐมนตรีที่ตั้งใหม่ในวันนั้น.

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๗

(๙ สิงหาคม ๒๔๘๐ - ๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๐)

นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๔๘๐ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพไพศาล เจ้าพระยาอภัยภูธร และนายพลเอก เจ้าพระยาพิชเชนทรโยธิน เป็นผู้ลงนามในประกาศ พระยามานวราชเสวี ประธานผู้แทนราษฎร เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ดังนี้

๑. นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายพันเอก หลวงทิบุตสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. พระยาไวยกสมบัติ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. ชุนสมาหารทิศะคดี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๕. หลวงประดิษฐมนูธรรม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราชการ
๗. นายนาวาเอก กลวงสินธุสงครามชัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ
๘. นายนาวาศรี หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๙. เจ้าพระยามหิธร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๐. นายพันเอก พระบริรักษ์พิทักษ์กิจ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๑๑. นายพันเอก หลวงชำนาญยุทธศิลป์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๑๒. หลวงนาถนิติธาดา	เป็นรัฐมนตรี
๑๓. นายนาวาเอก พระยาวิจารณ์จักรกิจ	เป็นรัฐมนตรี
๑๔. หลวงวิจิตรวาทการ	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. นายนาวาเอก พระเวษยันตรีงศฤกษ์	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. พระยาศรีเสนา	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. นายนาวาโท หลวงสุภชลาภัย	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. พระยาสมันรัฐบุรินทร์	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. พระสารสาส์นประพันธ์	เป็นรัฐมนตรี

๒๐. ขุนสุคนธ์วิทีกษมากร เป็นรัฐมนตรี
 ๒๑. นายพันเอก พระยาอภัยสงคราม เป็นรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๘

(๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๐ - ๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๑)

นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๐ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา เจ้าพระยามรราช และนายพลเอก เจ้าพระยาพิชเยนทร์โยธิน เป็นผู้ลงนามในประกาศ พระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ดังนี้

๑. นายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายพันเอก หลวงพิบูลสงคราม เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. พระยาไฉยยศสมบัติ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. หลวงประสิทธิ์มุนีธรรม เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๕. นายพันเอกพระยาอุทิศอินทร์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๖. นายนาวาโท หลวงสุภชลาศัย เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรวิชาการ
๗. นายนาวาเอก หลวงสินธุสงครามชัย เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ
๘. นายนาวาตรี หลวงชำระนาวาสวัสดิ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๙. นายพันตำรวจเอก หลวงอดุล เกษจรัส เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๐. เจ้าพระยาตรีธรรมมาธิเมศ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๑. นายพันเอก พระบริรักษ์พิบูลกิจ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๑๒. นายพันเอก หลวงชำนาญยุทธศิลป์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๑๓. หลวงโกวิทอภัยวงศ์ เป็นรัฐมนตรี
๑๔. หลวงนฤเบศร์มานิต เป็นรัฐมนตรี
๑๕. นายนาวาเอก พระยาวิจารณ์จักรกิจ เป็นรัฐมนตรี
๑๖. หลวงวิจิตรวาทการ เป็นรัฐมนตรี

๑๗. นายนาวาอากาศเอก พระเวชยันตร์รังสฤษดิ์ เป็นรัฐมนตรี
 ๑๘. พระสารสาสน์ประพันธ์ เป็นรัฐมนตรี
 ๑๙. นายพันเอก พระยาอภัยสงคราม เป็นรัฐมนตรี

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๙

(๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๑ - ๖ มีนาคม ๒๔๘๕)

นายพันเอก หลวงพิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๑ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วยพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา เจ้าพระยามรราช และนายพลเอก เจ้าพระยาพิชเยนทรโยธิน ลงนามในประกาศ พระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ดังนี้

๑. นายพันเอก หลวงพิบูลสงคราม	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายพันเอก หลวงพิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. หลวงประจักษ์ฐมนุชรรม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๕. นายนาวาเอก พระเวชยันตร์รังสฤษดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตราธิการ
๖. นายนาวาเอก หลวงสินธุสงครามชัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ
๗. หลวงโกวิทอภัยวงศ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงธรรมการ
๘. นายพันเอก หลวงพิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๙. นายพันตำรวจเอก หลวงอคุณเกษจรัง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๐. นายนาวาเอก หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๑. นายพันเอก พระบริรักษ์เทพพิทักษ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๑๒. นายนาวาอากาศเอก หลวงกาจสงคราม	เป็นรัฐมนตรี
๑๓. หลวงชำนาญนิติเกษตร	เป็นรัฐมนตรี
๑๔. นายพันตรี หลวงเวงศักดิ์สงคราม	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. หลวงเกษมกรรม	เป็นรัฐมนตรี

๑๖. นายคิเรก ชัยนาม	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. นายท้าว ลพานุกรม	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. หลวงนฤเบศร์มานิต	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายนาวาโท หลวงนาวาวิจิตร	เป็นรัฐมนตรี
๒๐. นายพันโท ประยูร ภมรมนตรี	เป็นรัฐมนตรี
๒๑. นายพันเอก หลวงพรหมโยธี	เป็นรัฐมนตรี
๒๒. หลวงวิจิตรวาทการ	เป็นรัฐมนตรี
๒๓. ชุนสมาหารहितคดี	เป็นรัฐมนตรี
๒๔. นายพันเอก หลวงสฤษดิ์ยุทธศิลป์	เป็นรัฐมนตรี
๒๕. นายนาวาโท หลวงดั่งวรยุทธกิจ	เป็นรัฐมนตรี
๒๖. นายพันเอก หลวงเสรี เรืองฤทธิ	เป็นรัฐมนตรี

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑๐

(๗ มีนาคม ๒๔๘๕ - ๑ สิงหาคม ๒๔๘๗)

จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๔๘๕ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา นายพลเอก เจ้าพระยาพิชเชนทร์โยธิน และนายปรีดี พนมยงค์ ลงนามในประกาศ พระมหาราชเสวี ประธานสภาราษฎร เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๑. จอมพลแปลก พิบูลสงคราม	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. จอมพลแปลก พิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. นายพลตรี พิชิต เกียรติพิพิธ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. นายพลตรี เกา เพียรเลิศ บริษัทพิบูลกิจ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๕. นายนาวาเอก เข็มร เก่งระคมยิ่ง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๖. จอมพลแปลก พิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๗. นายวิจิตร วิจิตรวาทการ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๘. พลตรี จรุง รัตนกุล เสรีเริงฤทธิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
๙. หม่อมหลวง เคช สนิทวงศ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
๑๐. พันตรี ชวง เขวงศักดิ์สงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๑. พลเรือโท สิ้นธุ์ กมลนาวิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ
๑๒. นายอุทัย แสงมณี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ
๑๓. พันตรี กวาง อภัยวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๔. พันโท มังกร พรหมโยธี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๕. พลตำรวจตรี อุดล อุดลเกษรวัช	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๖. นายโประ สมมาตร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๗. นาวาเอก ถวัลย์ ชำรงค่านาวาสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๘. พันเอก ประยูร ภมรมนตรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๙. นาวาเอก หลวงศุภชลาศัย	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๐. นายเคื่อน ภู่นาค	เป็นรัฐมนตรี

๒๑. นายทวี บุญยเกตุ เป็นรัฐมนตรี
๒๒. พลอากาศตรี บุญเจียม โกมลมิตร เป็นรัฐมนตรี
๒๓. พลอากาศตรี มณี มหาสันตนะ เวชยันต์รังสฤษดิ์ เป็นรัฐมนตรี
๒๔. นายวินิจ ปานะนนท์ เป็นรัฐมนตรี
๒๕. พลตรี สวัสดิ์ สวัสดิ์รณรงค์ เป็นรัฐมนตรี

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑๑

(๑ สิงหาคม ๒๔๘๗ - ๓๑ สิงหาคม ๒๔๘๘)

พันตรี ควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อ ๑ สิงหาคม ๒๔๘๗ นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นผู้ลงนามในประกาศ นายพลอดวิเชียร ณ สงขลา ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ดังนี้

๑. พันตรี ควง อภัยวงศ์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลเรือโท สินธุ์ กมลนาวิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. พันตรี ควง อภัยวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. นายเล่ง ศรีสมวงศ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๕. นายศรีเสนา สมบัติศิริ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. นายจิตร ศรีธรรมมาธิเบศร ณ สงขลา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๗. พลเรือตรี ฉันท นาวาวิจิตร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุตสาหกรรม
๘. หม่อมหลวง อุดม สนิทวงศ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการอุตสาหกรรม
๙. พลเรือโท สินธุ์ กมลนาวิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๑๐. พันตรี ควง อภัยวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๑. นายสพรัง เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๒. นาวาเอก บุง ศุภชลาศัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๓. หม่อมหลวงเดช สนิทวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๔. นายจิตร ศรีธรรมมาธิเบศร ณ สงขลา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๕. นายทวี มุขยเกตุ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๖. นายเคื้อน มุนนาค	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๗. นายศรีธรรมราช กาญจนโชติ	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. พลตรี พิน อมรวิสัยสรเดช	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นาวาเอก ทหาร ชำหิรัญ	เป็นรัฐมนตรี
๒๐. นาวาเอก ธลิต กุลกำมัชร	เป็นรัฐมนตรี

๒๑. พลโท ชิต มั่นศิลป์ สีนาคโยธารักษ์	เป็นรัฐมนตรี
๒๒. นายโประ สนาหาร	เป็นรัฐมนตรี
๒๓. พลเอก พจน์ พหลโยธิน	เป็นรัฐมนตรี

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑๒

(๓๑ สิงหาคม ๒๔๘๘ - ๑๗ กันยายน ๒๔๘๘)

นายทวี บุณยเกตุ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๔๘๘ นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นผู้ลงนามในประกาศ พระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๑. นายทวี บุณยเกตุ	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายคิเรก ชัยนาม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๓. นายทวี บุณยเกตุ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๔. พลโท ชิต มั่นศิลป์ สีนาคโยธารักษ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๕. พลเรือตรี สังวร จุวรรณชีพ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๖. พลอากาศโท หลวงเทวฤทธิพิบูลิก	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๗. นายทวี บุณยเกตุ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๘. นายทวี บุณยเกตุ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๙. นายประจวบ บุณนาค	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๑๐. นายสพรัง เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๑. นายสพรัง เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๒. นายคิเรก ชัยนาม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๓. นาวาเอก หลวงสุภชลาภัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๔. นายเคื่อน บุณนาค	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๕. นาวาเอก หลวงสุภชลาภัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๖. พลตำรวจเอก ถนอม อุดมเกษรวิธ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๗. นายทวี บุณยเกตุ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๘. นายทวี ตะเวทิจุล	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายวิจิตร จูสีตานนท์	เป็นรัฐมนตรี
๒๐. พระยาอรรถการีย์นิพนธ์	เป็นรัฐมนตรี

๒๑. พระศรีธรรมาโศภิต	เป็นรัฐมนตรี
๒๒. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์	เป็นรัฐมนตรี
๒๓. นายเตียง กิริรัช	เป็นรัฐมนตรี
๒๔. นายถวิล อุดล	เป็นรัฐมนตรี
๒๕. นายพื้ง ศรีจันทร์	เป็นรัฐมนตรี
๒๖. นายทอง กันทาธรรม	เป็นรัฐมนตรี
๒๗. นายสงวน ตุลารักษ์	เป็นรัฐมนตรี
๒๘. หลวงบรรณกรโกวิท	เป็นรัฐมนตรี
๒๙. นายจำลอง ดาวเรือง	เป็นรัฐมนตรี
๓๐. นายวุฒิ สุวรรณรักษ์	เป็นรัฐมนตรี

คำแถลงนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน
 ต่อสภาผู้แทนราษฎร
 เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๔๘๔

.....

(๑๗ กันยายน ๒๔๘๕ - ๓๑ มกราคม ๒๔๘๘)

หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๔๘๕ นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ลงนามในประกาศ พระยามร-
วราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๑. หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายพลตำรวจเอก อุดม อุดมเดชจรัส	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการสาธารณสุข
๓. พลโท ชิต มั่นคิดป์ สีนาคโยธารักษ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. นายคิเรก ชัยนาม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๕. หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. พระยาอรรณการีย์นิพนธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๗. หม่อมหลวง อุกม สนิทวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และ
กระทรวงการอุตสาหกรรม
๘. นายสพรัง เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๙. นายทวี มุขเกษุ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๐. พระยานลราชสุวัจน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๑. พระศรีรัตนสารวิศวรรกรม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๒. นายประจวบ มุขนาค	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๑๓. นายทวี ศะเวทิกุล	เป็นรัฐมนตรี
๑๔. นายสงวน คุณารักษ์	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. นายวิจิตร ลุธิตานนท์	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. นายเตียง กิริรัชันท์	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. นายทอง กัณหาดธรรม	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. นายฝั่ง ศรีจันทร์	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายจำลอง ดาวเรือง	เป็นรัฐมนตรี

๒๐. นายจรูญ สืบแสง	เป็นรัฐมนตรี
๒๑. พระสุทธิธรรมดณนทร	เป็นรัฐมนตรี
๒๒. เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน	เป็นรัฐมนตรี
๒๓. นายฉัตร เวชประสิทธิ์	เป็นรัฐมนตรี

คำแถลงนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน

ต่อสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๔๘๘

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑๔

(๓๑ มกราคม ๒๔๘๙ - ๒๔ มีนาคม ๒๔๘๙)

พันตรี กวาง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๘๙ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ทรงลงพระปรมาภิไธยในประกาศ พระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๑. พันตรี กวาง อภัยวงศ์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พระยาศรีวิสารวาจา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๓. หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๔. พระสุทธิธรรมดจนนทร์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๕. พลโท ฉิต มั่นศิลป์ สีนาคโยธารักษ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๖. พระยาอัครราชทรงสิทธิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๗. พลโท หลวงเกรียงศักดิ์พิพิชิต	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๘. นายประจวบ บุนนาค	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๙. นาวาเอก หลวงสุภชลาศัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๐. พันตรี กวาง อภัยวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๑. เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๒. พลอากาศตรี มุณี มหาสันทนา เวชยันตรังสฤษดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๓. นายศรีเสนา สมบัติศิริ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๔. พระศรีธสารวิศวกรรณ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๕. นายชม จารุรัตน์	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. พันเอก นอม เกตุบุติ	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. นายเลียง ไชยกาล	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. หลวงอังกณานุรักษ์	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายสุวิชัย พันธเศรษฐ	เป็นรัฐมนตรี

- ๒๐. นายใหญ่ กิตฺธาติ เป็นรัฐมนตรี
- ๒๑. นายฟอง สิทธิธรรม เป็นรัฐมนตรี
- ๒๒. นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ เป็นรัฐมนตรี

คำแถลงนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน

ต่อสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑๕

(๒๔ มีนาคม ๒๔๘๕ - ๑ มิถุนายน ๒๔๘๕)

นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๕ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เป็นผู้ลงพระปรมาภิไธยในประกาศ พระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. นายปรีดี พนมยงค์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลโท จีระ วิชิตสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. นายปรีดี พนมยงค์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. นายทวี บุญยเกตุ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๕. พระยาสุนทรพิชัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๖. นายคิเรก ชัยนาม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๗. นายสงวน จุฑาเดมิยะ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๘. นายสพรัง เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๙. หม่อมหลวง กรี เคชาวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๐. พันเอก ชวง เขวงศักดิ์สงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๑. หลวงชำนาญนิติเกษตร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๒. นายเคื่อน มุนนาค	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๓. นายวิจิตร จูฬิตานนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๔. ชุนระคับคี	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. นายวิโรจน์ กมลพันธ์	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. พันเอก ทวน วิชัยทัตตะ	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. นายลิน มุนนาค	เป็นรัฐมนตรี

คำแถลงนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน

ต่อสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๘๕

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑๖

(๘ มิถุนายน ๒๔๘๘ - ๘ มิถุนายน ๒๔๘๘)

นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๘ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เป็นผู้ลงนามพระปรมาภิไธย ในประกาศ พันตรี วิชาศ โอสถานนท์ ประธานพฤกษสภา และนายเกษม บุญศรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ยังมีได้มีการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้เสด็จสวรรคต ด้วยพระแสงปืน เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๘

๘ มิถุนายน ๒๔๘๘

รัฐสภาได้นัดประชุมรวมเป็นพิเศษ เวลา ๒๐.๐๐ น. ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้แถลงถึงการเสด็จสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

หลังจากเลิกประชุมรัฐสภาแล้ว นายกรัฐมนตรีได้กราบลาออกจากตำแหน่งโดยเหตุผลว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีได้เสด็จสวรรคต จึงกราบบังคมทูลลาออกจากตำแหน่ง

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑๗

(๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๘ - ๒๓ สิงหาคม ๒๔๘๘)

นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๘ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑ ประกอบด้วย พระสุธรรม วิจิตรวิทย์ พระยานรราชสุวัจน์ และนายสงวน จูฑะเตมีย์ เป็นผู้ลงนามในประกาศ พันตรี วิชาศ โอสถานนท์ ประธานพฤฒสภา และนายเกษม บุญศรี ประธานสภาผู้แทน ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. นายปรีดี พนมยงค์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลโท จิระ วิชิตสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. นายปรีดี พนมยงค์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. นายติเรก ชัยนาม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๕. นายทวี บุญยเกษตร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๖. พระยาสุนทรพิพิธ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๗. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๘. หม่อมหลวงกรี เคษาคีวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๙. นายสพรั่ง เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๐. พันเอก ชวง เซวงศักดิ์สงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๑. พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๒. นายเด็อน บุณนาค	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๓. พันเอก ทวน วิชัยชัทตะ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๔. นายวิจิตร ลุลิตานนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๕. พุนระคับคคี	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. พันเอก พระยาสุนพันธ์เสนี	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. นายวีโรจน์ กมลพันธ์	เป็นรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑๘

(๒๓ สิงหาคม ๒๔๘๕ - ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๙๐)

พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๔๘๕ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย กรมขุนชัยนาทนเรนทร และ พระยามานวราชเสวี เป็นผู้ลงนามในประกาศ พันตรี วิชาต โอสถานนท์ ประธานพฤฒสภา และ นายเกษม บุญศรี ประธานสภาผู้แทน เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายดิเรก ชัยนาม	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๓. พลโท จิระ วิชิตสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. นายวิจิตร ลุลुकานนท์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๕. นายจรรยา สืบแสง	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๖. พระยาสุนทรพิพิธ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๗. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุตสาหกรรม
๘. หม่อมหลวงกรี เดชาติวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๙. พันตรี วิชาต โอสถานนท์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๐. พันเอกชวง เศวงศักดิ์สงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๑. พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๒. นายเค็อน บุนนาค	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๓. พันเอก ทวน วิชัยชิตะ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๔. นายจำลอง คาวเรือง	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. นายเตียง ศิริขันธ์	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. นายทองเปลว ชลภูมิ	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. หม่อมเจ้า นนทียาวัติ สวัสดิวัตน์	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. นายเข็อน พาณิชวิทย์	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายวิโรจน์ กมลพันธ์	เป็นรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๑๔

(๓๐ พฤษภาคม ๒๔๕๐ - ๘ พฤศจิกายน ๒๔๕๐)

พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๕๐ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย กรมขุนชัยนาทนเรนทร และพระยามานวราชเสวี เป็นผู้ลงนามในประกาศ พลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนี ประธานพฤฒสภา และนายถึง ศรีจันทร์ ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ดังนี้

๑. พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายเคื่อน บุนนาค	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. พลโท จิระ วิจิตสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. นายวิจิตร ลุธิตานนท์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๕. นายอรรรถกิติ พนมยงค์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. พันเอก ชวง เซวงศักดิ์สงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๗. นายแสง สุทธิพงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๘. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุตสาหกรรม
๙. พระยาประทีปกดกาศศร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๐. นายเคื่อน บุนนาค	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๑. พระยาสุนทรพิพิธ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๒. พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๓. นายเคื่อน บุนนาค	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๔. พันเอก ทวน วิชัยชัทกะ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๕. หม่อมเจ้า นนทียาวดี สวัสดิวัตน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๖. นายเขื่อน พาณิชวิทย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๑๗. นายจำลอง ดาวเรือง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๘. นายทอง กัณฑ์ธรรม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

๑๘. นายวิโรจน์ กมลพันธ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๐. นายชิต เวชประสิทธิ์	เป็นรัฐมนตรี
๒๑. หลวงนฤตถรักษา	เป็นรัฐมนตรี
๒๒. ชุนระคัมภีร์	เป็นรัฐมนตรี

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒๐

(๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๘๐ - ๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๑)

นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๘๐ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประกอบด้วย กรมขุนชัยนาทนเรนทร พระองค์เจ้า อลงกฎ พระองค์เจ้าธานีนิติ พระยามานวราชเสวี และนายพลตำรวจเอก อุดม เศวตจันทร์ เป็นผู้ลงนามใน ประกาศ และคณะรัฐมนตรี ซึ่งลงนามในประกาศถึงนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์นั้น เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการทั้ง ๕ ท่าน (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาท นเรนทร เป็นประธาน พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิติ, พลโท พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า อลงกฎ, พระยามานวราชเสวี และพลตำรวจเอก อุดม เศวตจันทร์)

๑. นายควง อภัยวงศ์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. หม่อมเจ้าวิวัฒนไชย ไชยันต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๓. พระยาตรีวิสารวาจา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๔. นายประจวบ บุนนาค	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๕. พลเรือตรี เล็ก สุมิตร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๖. พลโท หลวงชาตินิกรบ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๗. พันเอก น้อม เกตุบุติ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๘. พันตรี ควง อภัยวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๙. พลอากาศตรี มุณีมหาสันตะ เวชยันต์รังสฤษดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๐. หม่อมหลวง อุดม สนิทวงศ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๑. หม่อมหลวง เฑาะ สนิทวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๒. พลโท ชิด มั่นศิลป์ สีนาคโยธารักษ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๓. พระยาพรธาดาจารย์นิพนธ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๔. หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๕. นายเลื่อน ศรภัยวาณิช	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๖. นาวาเอก หลวงสุภชลาศัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุตสาหกรรม
๑๗. นายธรรม จารุวัจน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการอุตสาหกรรม

๑๘. หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายเลื่อน พงษ์โสภณ	เป็นรัฐมนตรี
๒๐. นาวาเอก พระยาวิชิตชลธี	เป็นรัฐมนตรี
๒๑. นายศรีเสนา สมบัติศิริ	เป็นรัฐมนตรี
๒๒. หลวงอังคณาบุรักษ์	เป็นรัฐมนตรี

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒๑

(๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๑ - ๘ เมษายน ๒๔๘๑)

พันตรี ควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๑ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย กรมขุนชัยนาทนเรนทร พระองค์เจ้าอลองกู่ พระองค์เจ้าธานีนิวัติ พระยามานรราชเสวี และนายพลตำรวจเอก อุดม อุดมเกษมทรัพย์ เป็นผู้ลงนามในประกาศ กรมขุนชัยนาทนเรนทร ประธานคณะอภิรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. พันตรี ควง อภัยวงศ์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. หม่อมเจ้าวิจิตรไชย ไชยันต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๓. พระยาตรีวิสารวาจา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๔. พลเรือตรี เล็ก สุมิตร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๕. พลโท หลวงชาตินิกรบ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๖. นาวาเอก พระยาวิจิตรชลธี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๗. หม่อมเจ้า สิทธิพร กฤดากร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๘. พันเอก นอม เกตุบุติ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๙. หม่อมหลวง อุดม สนิทวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๐. นายชม จารุรัตน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๑. พลอากาศตรี มุณี มหาสันตะนะ เวชยันต์รังสฤษดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๒. พันตรี ควง อภัยวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๓. นายศรีเสนา สมบัติศิริ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๔. พระยาอรรถการีย์นิพนธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๕. หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๖. นาวาเอก หลวงศุภชลาศัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๗. หม่อมหลวง เคช สนิทวงศ์	เป็นรัฐมนตรี

๑๘. หม่อมราชวงศ์ ศักดิ์สิทธิ์ ปราโมช เป็นรัฐมนตรี
๑๙. นายใหญ่ ศวิตชาติ เป็นรัฐมนตรี
๒๐. นายเลื่อน พงษ์โสภณ เป็นรัฐมนตรี
๒๑. นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ เป็นรัฐมนตรี
๒๒. นายฟอง สิทธิธรรม เป็นรัฐมนตรี
๒๓. นายถัก พรหมมานพ เป็นรัฐมนตรี
๒๔. นาวาอากาศเอก หม่อมเจ้า รั้งนิยากร อากาศกร เป็นรัฐมนตรี
๒๕. นายชวลิต อภัยวงศ์ เป็นรัฐมนตรี

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒๒

(๘ เมษายน ๒๔๙๑ - ๒๓ มีนาคม ๒๔๙๒)

จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๔๙๑ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ประกอบด้วย กรมขุนชัยนาทนเรนทร พระองค์เจ้าอลองกัญ พระองค์เจ้าธานีนิวัติ และนายพลตำรวจเอก อุดล อุดลเกษจรัส เป็นผู้ลงนามในประกาศ (พระยามานวราชเสวี ไม่ไคลงนาม) กรมขุนชัยนาทนเรนทร ประธานคณะอภิรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลโท หลวงชาตินิกรบ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. พลเรือตรี หลวงพลสินชวาณัติก	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. พระยาโทณวนิกมนตรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๕. พลตรีหม่อมเจ้าปรีดีเทพพงษ์ เทวกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. นายพจน์ สารสิน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๗. พระยาวิริรักษ์ เวชชการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๘. พันเอก หม่อมสนิหงส์เสนี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๙. นาวาเอก หลวงประสิทธิ์จักรการ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการอุตสาหกรรม
๑๐. พระยาพจนานุกร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ
๑๑. พันเอก น้อม เกตุบุติ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ
๑๒. พันเอก พระยาตรีพิชัยสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๓. พระยามไหสวรรย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๔. จอมพลแปลก พิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๕. พระยาจินคารักษ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๖. นายเสียง ไชยกาล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๗. พระมัญญาภววิมลศาสตร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

๑๘. พลโท มังกร พรหมโยธี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๙. นาวาอากาศเอก หม่อมเจ้ารังษิยากร อากาศกร เป็นรัฐมนตรี
๒๐. นายกิจจา วัฒนสินธุ์ เป็นรัฐมนตรี
๒๑. นายเชมชาติ บุณยรัตพันธุ์ เป็นรัฐมนตรี
๒๒. นายเจ๊ะ อับดุลลา หลังปู่ตะ เป็นรัฐมนตรี
๒๓. นายปฐม โพธิ์แก้ว เป็นรัฐมนตรี
๒๔. นายพิน สุพรรณสาร เป็นรัฐมนตรี
๒๕. นายวรรณการบัญชา เป็นรัฐมนตรี
๒๖. นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ เป็นรัฐมนตรี
๒๗. นายเสวตร เปี่ยมพงษ์สานต์ เป็นรัฐมนตรี

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒๓

(๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๒ - ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๔)

จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๒ กรมขุนชัยนาทนเรนทร คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นผู้ลงนามในประกาศ เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ ประธานรัฐสภา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. หม่อมเจ้าวิวัฒน์ไชย ไซยันต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. นายเสวตร เปี่ยมพงษ์สานต์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๕. นายवरการบัญชา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๖. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๗. นายพจน์ สารสิน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๘. พระยาวิริรักษ์ เวชชการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๙. พันเอก น้อม เกตุญาติ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๑๐. นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๑. พระชวงเกนทรพิลาการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราชการ
๑๒. นายพิน สุพรรณสาร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรราชการ
๑๓. พลโท พระยาเทพหัสดิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๔. นายปทุม โพธิ์แก้ว	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๕. พลตรี เภา เพียรเลิศ บริภัณฑ์ยุทธกิจ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๖. พลโท มังกร พรหมโยธี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๗. นายเลียง ไชยกาล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๘. นายมุนภาณวิมลศาสตร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๙. นายเชมชาติ บุณยรัตพันธุ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๐. พลตรี สวัสดิ์ สวัสดิ์รณชัย สวัสดิ์เกียรติ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๒๑. พลตรี ปดก ปดคปรปักษ์ พิบูลภาณุวัฒน์	เป็นรัฐมนตรี
๒๒. นาวาเอก หลวงสุนาวินวิวัฒน์	เป็นรัฐมนตรี
๒๓. พันเอก บัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรี
๒๔. หลวงอรรถพรพิศาล	เป็นรัฐมนตรี
๒๕. ชุนคงฤทธิสีภนากร	เป็นรัฐมนตรี
๒๖. รอยเอก ประเสริฐ สุขบรรทัด	เป็นรัฐมนตรี
๒๗. นายเทพ โสคินุชิต	เป็นรัฐมนตรี

.....

คณะรัฐมนตรี หน้าที่ ๒๔

(๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๔ - ๖ ธันวาคม ๒๔๙๔)

จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ตามประกาศตั้งและแต่งตั้งรัฐมนตรีชั่วคราว ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๔ คณะบริหารประเทศชั่วคราว (ประกอบด้วย พลเอก ฉิน ชุนหะวัน, พลโท เชน เชนประคิพุทธ, พลโท สฤษดิ์ ชนะรัชต์, พล.ร.ท.หลวงพุทธศาสตร์โกศล, พล.ร.ท. หลวงชพนายู อรรถพุทธ, พล.ร.ท.สุนทร สุนทรนาเวิน, พล.อ.อ.ฟื้น รณนากาศ ฤทธาคนี, พล.อ.ท.หลวงเชิดวุฒากาศ และ พล.อ.ท.หลวงประเสริฐอากาศ) เป็นผู้ลงนามในประกาศ

๑. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลโท สวัสดิ์ สวัสดิ์รัชชัย สวัสดิ์เกียรติ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. หลวงวิจิตรวาทการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๕. นายวรการบัญชา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. พลตรี เกา เพียรเลิศ บริรักษ์พุทธิกิจ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
๗. พลโท สวัสดิ์ สวัสดิ์รัชชัย สวัสดิ์เกียรติ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๘. พลอากาศตรี มุณี มหาสันเทนะ เวชยันตร์รังสฤษดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๙. พลตรี บัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๐. พลเอก มังกร พรหมโยธี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๑. นายเชมชาติ บุญยรัตพันธุ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๒. พระยาบริรักษ์เวชการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๓. นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุตสาหกรรม
๑๔. พลตรี ประยูร ภมรมนตรี	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. พลเรือตรี หลวงสุนาวินวัช	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. นายเลื่อน พงษ์โสภณ	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. พระนิติธารณพิเศษ	เป็นรัฐมนตรี

หมายเหตุ คณะรัฐมนตรีไม่ได้แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒๕

(๖ ธันวาคม ๒๔๘๔ - ๒๓ มีนาคม ๒๔๘๕)

จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๔๘๔ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลวชิราลงกรณ ทรงลงพระปรมาภิไธยใน ประกาศ พลเอก พระประจันปัจจนึก ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลเอก ปิ่น สุทธิะวัน	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. พลตรี เกา เพ็ชรเลิศ บริษัทวิทยุททกิจ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๕. นายวรการบัญชา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. พระยาบริรักษ์เวชชการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๗. พลเรือตรี หลวงบุษยศาสตร์โกศล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตราธิการ
๘. นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๙. พลอากาศเอกพิน รณอากาศ ฤทธชาณี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๐. หลวงวิจิตรวาทการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๑. พลตรี บุญยัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๒. พระนิชิขารณพิเศษ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๓. พลเอก มังกร พรหมโยธี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๔. พลโท สฤษดิ์ ชนระวัชต์	เป็นรัฐมนตรี
๑๕. พลเรือตรี หลวงสุนาวินวิวัฒน์	เป็นรัฐมนตรี
๑๖. นายพันตำรวจเอก ละม้าย อุทยานนท์	เป็นรัฐมนตรี
๑๗. นายเลื่อน พงษ์โสภณ	เป็นรัฐมนตรี
๑๘. พันเอก ประมาณ อติเรกสาร	เป็นรัฐมนตรี
๑๙. พลเรือตรี หลวงชำนาญานุกรมวิทยุทท	เป็นรัฐมนตรี

๒๐. นายพลคำรจโท เฒ่า ศรียานนท์ เป็นรัฐมนตรี
๒๑. พลอากาศโท หลวงเชิดวุฒากาศ เป็นรัฐมนตรี
๒๒. พลโท เกษ เกษประดิษฐ์ เป็นรัฐมนตรี
๒๓. พลอากาศตรี มณี มหาสันตะ เวชยันตรังสฤษฎ์ เป็นรัฐมนตรี
๒๔. นายเชมชาติ บุณยรัตพันธุ์ เป็นรัฐมนตรี
๒๕. พันเอก กิริ สิริโยธิน เป็นรัฐมนตรี
๒๖. พลตรี ประยูร ภมรมนตรี เป็นรัฐมนตรี

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒๖

(๒๔ มีนาคม ๒๔๙๕ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐)

จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๙๕ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลออกด้วยเลข ทรงแลงพระปรมาภิไธยในประกาศ พลเอก พระประจวบปัจฉิมกิจ ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนอง

๑. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลเอก ฉิน ชูณหะวัณ	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๔. พลตรี เกา เพ็ชรเลิศ บริรักษ์พุทธิกิจ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๕. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรวงศ์ไวยหากร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. พลเรือตรี หลวงยุทธศาสตร์โกศล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสหกรณ์
๗. พลเรือโท หลวงสุนาวินวิวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
๘. พลอากาศเอก พัน รชภากาศ ฤทธาคนี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๙. พลตรี บัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๐. พระนิติสารณพิเศษ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๑. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๑๒. พลเอก มังกร พรหมโยธี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๓. นายวรการบัญชา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๔. พระยามวิรัตน์เวชชการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๑๕. นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๖. พล.อ.ท. มุนี มหาสันทนะ เวชยันตรังสฤมัญญ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๗. พลโท สฤษดิ์ ธนะรัชต์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๘. พลตรี ประยูร ภมรมนตรี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๙. นายเขมชาติ มุณยรักพันธุ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๒๐. นายพันตำรวจเอก ละม้าย อุทยานนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร

๒๑. พลเรือตรี หลวงชำนาญอรุณยุทธ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๒. พันเอก ประมาณ อติเรกสาร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๓. นายพลตำรวจโท เฒ่า ศรียานนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๔. พลโท เกษ เกษประคิยุทธ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๕. พลโท หลวงสวัสดิ์ศรีสุรยุทธ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๒๖. พลอากาศโท หลวงเชิด วุฒากาศ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๗. พันเอก ทิริ ลิริโยธิน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๒๘. นายเลื่อน พงษ์โสภณ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

หมายเหตุ สภาได้ประชุมพิจารณาในนโยบายของรัฐบาลรวม ๒ วัน ในวันที่ ๔ เมษายน ๒๔๘๕
 ได้ลงมติไว้วางใจโดยคะแนน ๑๖๗ ต่อ ๖๔

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒๗

(๒๑ มีนาคม ๒๕๐๐ - ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐)

จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๐๐ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงลงพระปรมาภิไธยในประกาศพลเอก พระประจวบปัจฉิม ประชานิสการแทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. จอมพล แปลก พิบูลสงคราม	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. จอมพลอากาศ พัน รณนากาศ กุทชาคนี	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๓. จอมพลเรือ หลวงยุทธศาสตร์โกศล	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๔. จอมพล สุนทรีย ณะรักษ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๕. พันเอก นายวรการบัญชา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๖. พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นราชนิพนธ์ประพันธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๗. พลโท บัญญัติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๘. นายพลตำรวจเอก ศรียานนท์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๙. จอมพล มิน ชูณหงษ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
๑๐. พระยาศักดิ์ขรรค์ไชยศรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๑. พลอากาศโทมุนีมหาสันตนะ เวชยันต์รังสฤษดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๒. พลเอก เกา เพ็ชรเลิศ บริรักษ์พุทธิกิจ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๑๓. พลตรี ศิริ สิริโยธิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสหกรณ์
๑๔. พลตรี ประมวล อติเรกสาร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๕. พลโท ถนนม กิตติขจร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๖. นายเสวตร เปี่ยมพงษ์สานต์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๗. พันตรี วัณณ์ บันยารชุน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

๑๘. นายพลตำรวจตรี ละม้าย อุทยานนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร
๑๙. พลอากาศโท เฉลิมเกียรติ วัฒนางกูร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๐. พลตรี ประภาส จารุเสถียร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๑. พันเอก หลวงบูรกรรมโกวิท	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๒. นายเลียง ไชยกาล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๓. พลเอก หลวงสวัสดิ์ศรีสรยุทธ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๒๔. พลตรี เฉลิม พงศ์สวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๕. ชุนกษัตริย์ศึกษากร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๖. นายสุรพงษ์ ตรีรัตน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๒๗. นายยศ อินทรโกมาลยสุต	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสหกรณ์
๒๘. นายสวัสดิ์ คำประกอบ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๒๙. นายชื่น ระวีวรรณ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

หมายเหตุ สภาลงมติให้ความไว้วางใจในวันที่แถลงนโยบาย ด้วยคะแนนเสียง ๑๔๔ ต่อ ๖

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒๘

(๒๑ กันยายน ๒๕๐๐ - ๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๐)

นายพจน์ สารสิน เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๐๐ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงลงพระปรมาภิไธยในประกาศ พลเอก สุทธิ สุทธิสารนกร ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. นายพจน์ สารสิน	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลโท ถนอม กิตติขจร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. นายพจน์ สารสิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๔. พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นราชนิพนธ์ประดิษฐ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๕. นายวิบูลย์ ธรรมบุตร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๖. นายสพรั่ง เทพหัสดิน ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๗. พลโท ประกาศ จารุเสถียร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๘. พระยาอรรถการีย์นิพนธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๙. หม่อมหลวง ปิ่น มาลากุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
๑๐. นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๑๑. นายเฉลิม พรหมมาศ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
๑๒. พลเอก หลวงสวัสดิ์กีลยุทธ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๓. พลอากาศโท มุญชู จันทรุเบกษา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๔. พลเรือโท สมอง ธนศักดิ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๕. พลโท เจียม ญาโณทัย	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๖. นายวิสุทธ อรรถยุกติ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

๑๗. พลตรี กฤษ ปุณณกันต์
 ๑๘. พลตรี พงษ์ ปุณณกันต์
 ๑๙. พลเรือตรี จรูญ เฉลิมเกียรติ
 ๒๐. พลโท หลวงกัมปนาทแสนยากร
 ๒๑. นายทวี แรงขำ
 ๒๒. พลตรี อัมพร จินภานนท์
 ๒๓. พลตรี เจริญ นิธิบุตร
 ๒๔. พลโท จิตติ นาวิเสถียร
 ๒๕. พลตรี ชลอ จารุกุลส์
 ๒๖. นายเจ๊ะ อับดุลลา หลังปูเต๊ะ
 ๒๗. นายสงวน จันทรสาธา
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
 และกระทรวงวัฒนธรรม
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสหกรณ์
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการสาธารณสุข
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

.....

หมายเหตุ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๐๐ โปรดเกล้าฯ ให้นายพจน์ สารสิน พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และแต่งตั้งให้ นายเสริม วินิจฉัยกุล ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒๘

(๑ มกราคม ๒๕๐๑ - ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑)

พลโท ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๑ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงลงพระปรมาภิไธย ในประกาศ พลเอก พระประจันปัจจนึก ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. พลโท ถนอม กิตติขจร	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๓. พลโท ประภาส จารุเสถียร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๔. นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์	เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
๕. พลโท ถนอม กิตติขจร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๖. นายเสริม วินิจฉัยกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๗. นายวิบูลย์ ธรรมบุตร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
๘. พลตรี พงษ์ ปุณณกันต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๙. พระยาอรรดการิย์นิพนธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๐. หม่อมหลวง ปิ่น มาลากุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๑. พระประกาศสหกรณ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสหกรณ์
๑๒. นายเฉลิม พทรมมาศ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๓. พลตรี กฤษ ปุณณกันต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๔. พลอากาศโท บุญชู จันทร์เบกษา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๕. พลเรือโท สมอง ชนคักดิ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๖. พลโท เจียม ญาโณทัย	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง

๑๗. นายสวัสดิศูทร อรรถยุกติ
 ๑๘. พลเรือตรี จรุงญู เฉลิมเกียรติ
 ๑๙. พลโท หลวงกัมปนาทแสนยากร
 ๒๐. นายทวี แรงขำ
 ๒๑. พลตรี อัมพร จินกานนท์
 ๒๒. พลตรี เจริญ นิมิบุตร

 ๒๓. พลโท จิตติ นาวิเสถียร
 ๒๔. นายเจ๊ะ อับดุลลา หลังปูโต๊ะ
 ๒๕. นายสงวน จันทรสาขา
 ๒๖. นายเสวตร เปี่ยมพงษ์สานต์
 ๒๗. นายจีน ระวีวรรณ
 ๒๘. นายทิม ภูริพัฒน์
 ๒๙. พลตรีเนตร เทมะโยธิน
 ๓๐. นายอารีย์ ทัศนวิเศษกุล

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและ
 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
 เป็นรัฐมนตรี
 เป็นรัฐมนตรี
 เป็นรัฐมนตรี
 เป็นรัฐมนตรี
 เป็นรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓๐

(๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ - ๘ ธันวาคม ๒๕๐๖)

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงลงพระปรมาภิไธยในประกาศ พลเอก สุทธิสารณกร ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลเอก ฉนวน กิตติขจร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๓. พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๔. นายโชติ คุณะเกษม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๕. นายถนิต คอมันตร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๖. นายสวัสดิ์ มหาผล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
๗. พลตรี พงษ์ ปุณณกันต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๘. พลโท ประภาส จารุเสถียร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๙. พระยาอรรณการวิชัยพันธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๐. หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๑. นายสุนทร พงสสารมภ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๑๒. พระประภาสสทกรณ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสหกรณ์
๑๓. พระนักราศนราดูล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๔. นายบุญชัย เจริญไชย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

การปรับปรุงคณะรัฐมนตรี

๑ พฤษภาคม ๒๕๐๒ โปรตเกล้าให้

นายโชติ คุณะเกษม
นายสุนทร หงส์ลดารมภ์

นายเกษม ศรีพิชัย

๒๖ สิงหาคม ๒๕๐๒

นายสวัสดิ์ มหาผล

๕ กันยายน ๒๕๐๒

พลเอก สุจริต จารุเสถียร

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๒ โปรตเกล้าฯ แต่งตั้ง

๑. จอมพล สกนดิ ชนะวิชิต
๒. พระประภาสสทกรณ
๓. พลเอก ประภาส จารุเสถียร
๔. นายสุนทร หงส์ลดารมภ์
๕. พันเอก ถนิต คอมันตร์

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
และให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การคลัง

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร กิ่งแก่อนิจกรรม
เพราะถูกอาวุธที่บ้านตนเอง

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร

ดำรงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่ง
ชาติ อีกตำแหน่งหนึ่ง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสำนักนายกรัฐมนตรี
และดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนา
การแห่งชาติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

๖. นายบุญชนะ อัดถากร

ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ
พัฒนาการแห่งชาติ

๒๘ มิถุนายน ๒๕๐๖ โปรตเกล้าฯ แต่งตั้ง

นายทวี แรงขำ

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓๑

(๙ ธันวาคม ๒๕๐๖ - ๑๑ มีนาคม ๒๕๑๑)

พลเอก ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๐๖ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงลงพระปรมาภิไธย พลเอก หลวงสฤษดิ์สารถกร ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. พลเอก ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพังศ์ประพันธ์ เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. พลเอก ประภาส จารุเสถียร เป็นรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๔. พลเอก ถนอม กิตติขจร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๕. นายสุนทร หงส์ลดารมภ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๖. พันเอก ถนัด คอมันตร์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๗. พลเอก สุรจิต จารุเศรณี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
๘. พลโท พงษ์ ปุณณกันต์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๙. นายพจน์ สารสิน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ
๑๐. พระยาอรรถการีย์นันทน์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๑. หม่อมหลวง ปิ่น มาลากุล เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๒. นายเกษม ศรีพิทักษ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
๑๓. พระบำราศนราดูร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๔. นายบุญชัย เจริญไชย เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๕. พระประกาศสหกรณ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๖. พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๗. พระประกาศสหกรณ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ
๑๘. นายบุญธนะ อัครถากร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ
๑๙. นายทวี แรงขำ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓๒

(๗ มีนาคม ๒๕๑๒ - ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔)

จอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศพระบรมราชโองการลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในประกาศ พันเอก นายวรการ บัญชา ประธานรัฐสภา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. จอมพล ถนอม กิตติขจร	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลเอก ประภาส จารุเสถียร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓. นายพจน์ สารสิน	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ
๔. พลโท แสวง เสนาณรงค์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงในสำนักนายกรัฐมนตรี
๕. จอมพล ถนอม กิตติขจร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๖. นายเสวิม วิจิตรกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๗. พันเอก ถนิก คอมนันท์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๘. หม่อมราชวงศ์ จักรทอง ทองใหญ่	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
๙. พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๐. หลวงจางกูรเนกิศาสตร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๑. นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๒. นายบุญชนะ อิศการ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
๑๓. พลโท พงษ์ ปุณณกันต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๔. พลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๕. พลเอก จิตติ นาวิเสถียร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๖. หม่อมราชวงศ์ ทองแหง ทองแถม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๗. นายจิตติ สุจริตกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๘. นายมัญญู บริสุทธี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร

๑๘. พลเรือตรี ชลี สิ้นธุโสภณ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๐. หม่อมหลวงชูชาติ กำภู	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ
๒๑. นายทวี แรงขำ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๒. นายถวิล สุนทรสารทูล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๓. พลโท อัมพร ศรีไชยันต์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๔. พลเอก กฤษณ์ สีวะรา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๕. พลตำรวจโท พิชัย กุลละวณิชย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐการ
๒๖. นายสมบุญ ผ่องอักษร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๒๗. นายสะอาด หงษ์บัณฑิต	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓๓

(๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๕ - ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖)

จอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในประกาศ พลตรี ศิริ สิริโยธิน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๑. จอมพล ถนอม กิตติขจร	เป็นนายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๒. พลเอก ประภาส จารุเสถียร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๓. พลเรือเอก ถวิล ราชานนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. พลอากาศเอก บุญชู จันทร์เบกษา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๕. พลโท แสง เสนาณรงค์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๖. นายเสริม วินิจฉัยกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๗. นายสมหมาย สุนทรกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๘. พลอากาศเอก ทวี รุฒละทรัพย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์
๙. พลตำรวจโท พิชัย กุลละวณิช	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์
๑๐. นายแสง กุลทองคำ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์
๑๑. พลเอก พงษ์ ปุณณกันต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๒. พลเรือตรี ชลี สินธุโสภณ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๓. นายอุทัย วุฒิกุล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๔. นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๕. นายโอสถ โกสิน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๖. นายถวิล สุนทรสารทูล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๗. นายพวง สุวรรณรัฐ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

๑๘. นายมาลัย หุวะนันทน์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๙. นายกมล วรรณประภา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๐. นายสมภพ ไทกระกิตย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๑. นายอภัย จันทวิมล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๒. นายบุญสม มาร์ติน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๓. พลจัตวา ชาติชาย ชุณหะวัณ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๒๔. พลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๒๕. นายบุญสม ผ่องอักษร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๒๖. พลเอก กฤษณ์ สีวะรา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๒๗. นายสะอาด หงษ์ยนต์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๒๘. นายบุญรอด บิณฑลันต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓๔

(๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ - ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๑๗)

นายสัญญา ชรรณศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธย
ในประกาศ นายทวี แรงขำ รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ
(พลตรี ศิริ ลีริโยธิน ประธานสภา ไปประชุมสหภาพรัฐสภา)

วันที่ ๑๖ ตุลาคม โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้ -

๑. นายสัญญา ชรรณศักดิ์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. พลโท แสงวณ เสนาณรงค์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๕. นายบุญมา วงศ์สวรรค์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๖. นายจรูญพันธ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๗. หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๘. พลเรือตรี ชลีย์ สิ้นธุโสภณ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๙. นายชาญชัย ลีถาวร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๐. นายกมล วรรณประภา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๑. นายประกอบ หุตะสิงห์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๒. นายอภัย จันทวิมล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๓. นายอุดม โปษะภักดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๔. นายโอสถ โกศิน	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๕. นายอรุณ สรเทศน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ
๑๖. พลเรือเอก ถวิล ราชานานนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๗. พลเอก สุรกิจ มัยลาภ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๘. นายเยื่อ สุสายัถ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๙. พลตรี ชาคีชาย รุณหะวัลย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

๒๐. พลตำรวจเอก พิชัย กุลละวณิช เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๑. พลตำรวจเอก ประจวบ สุนทรำกร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๒. นายจรรยา สีนุญเรือง เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๓. นายพวง สุวรรณรัฐ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๔. พลตำรวจโท ชุมพล โลหะชาละ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๕. นายสมภพ โทตระกิตย์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๖. นายบุญสม มาร์ติน เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๗. นายเสม พริ้งพวงแก้ว เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๒๘. นายสะอาด หงษ์ยนต์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓๕

(๒๗ พฤษภาคม ๒๕๑๗ - ๒๕ มกราคม ๒๕๑๘)

๑. นายสัญญา ธรรมศักดิ์	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายประกอบ หุตะสิงห์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. นายมนูญ บริสุทธิ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. พลเอก ทรายุ สุทธาภิมนตรี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๕. นายสมหมาย ฮุนตระกูล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๖. นายจรูญพันธ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๗. หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๘. นายเซาว์ ณ ศิลวันต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๙. นายวิจารณ์ นิเวศวงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๐. พลตำรวจตรี อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๑. นายภิกขี สีหนนท์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๒. นายเกรียง กীরติกร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๓. นายอุดม โปษะภุมณะ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๔. นายอรุณ สรเทศน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๕. นายเกษม สุวรรณกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ
๑๖. พลเรือเอก ถวิล รายนานนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๗. พลอากาศเอก บัว ศิริทรัพย์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๘. นายสนั่น เกตุทัต	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๙. พลตรี ชาคิชาย ขุดพะวิล	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๒๐. นายเถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๑. นายพันธุ์เลิศ มุขณภิลปิน	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒๒. นายศรีภูมิ สุขเนตร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๓. นายประสงค์ สุขุม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

๒๔. พลตำรวจเอก ประจวบ สุนทราภรณ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
 ๒๕. พลตำรวจโท ชุมพล โลหะชาละ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
 ๒๖. นายเทียน อึ้งกุล เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
 ๒๗. นายสมภพ โทกระกิตย์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
 ๒๘. หม่อมหลวง จิรายุ นพวงศ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
 ๒๙. นายก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
 ๓๐. นายประกายเพชร อินทุโสภณ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

.....

หมายเหตุ นายสนั่น เกตุทัต รมช.คลังลาออก เมื่อ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๗ กรณีการจับไม้สัก
 พลตรี ชาคีชาย ชูณหะวัณ รมช.ต่างประเทศ ลาออกเมื่อ ๒๐ มกราคม ๒๕๑๘
 เพื่อสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คณะรัฐมนตรี กษที่ ๓๖
(๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ - ๑๗ มีนาคม ๒๕๑๘)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ตั้ง มรว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ โดยมีนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ประธานรัฐสภา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรีในวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๑. ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. นายสุรินทร์ มาศดิตถ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๔. นายบุญยิ่ง นันทาภิวัฒน์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๕. พลเอก ทวีฆ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๖. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๗. นายพิชัย รัตกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๘. นายสวัสดิ์ คำประกอบ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๙. นายสุรินทร์ โอสธานุเคราะห์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๐. นายคำรง ลัทธพิพัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๑. พลตำรวจตรี อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๒. นายเทียม ไชยนันท์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๓. นายก่อ สวัสดิ์พาณิชย์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๔. นายคล้าย ละอองมณี	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๕. นายนิวิพัฒน์ ขาลิจันทร์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๖. นายเกษม สุวรรณกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ
๑๗. พลเรือเอก ถวิล รายนานนท์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๘. พลอากาศโท อูสาห์ ชัยนาม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๙. นายประมุต บุรณศิริ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง

๒๐. นายเล็ก นานา
๒๑. นายไกรสร คันทิพงศ์
๒๒. นายสมักร สุนทรเวช
๒๓. นายแผน ลิริเวชชะพันธ์
๒๔. นายอุทัย พิมพ์ใจชน
๒๕. นายสมศาสตร์ รัตนลัก
๒๖. นายประเทือง คำประกอบ
๒๗. นายธรรมบุญ เทียนเงิน
๒๘. นายสมบุญ กิริจร
๒๙. นายสันต์ เทพมณี
๓๐. นายชวน หลีกภัย
๓๑. นายขุนทอง ภูนิเวเคื่อน

- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
- เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

.....

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓๗

(๑๗ มีนาคม ๒๕๑๔ - ๒๐ เมษายน ๒๕๑๕)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้ หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี บริหารราชการแผ่นดิน ตั้งแต่วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๑๔ โดยมีนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และต่อมาได้มีพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้งรัฐมนตรีในวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๑๔ คณะรัฐมนตรีประกอบด้วย

- ๑. หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๒. พลตรี ประมาธ อภิเรกสาร เป็นรองนายกรัฐมนตรี
- ๓. นายปรีชา พัฒนถาบุตร เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- ๔. พลตรี ประมาธ อภิเรกสาร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
- ๕. นายบุญชู โรจนเสถียร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
- ๖. พลตรี ชาคิชาย ขุนพะวัญ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
- ๗. นายทวีกลิ่น ประทุม เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๘. พลตรี ศิริ สิริโยธิน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
- ๙. นายทองหยด จิตศิริระ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- ๑๐. นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- ๑๑. นายใหญ่ ศรีวิชาคี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
- ๑๒. นายนิพนธ์ กสิจร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- ๑๓. นายประจุม รัตนเพียร เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
- ๑๔. นายสุรินทร์ เทพกาญจนา เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
- ๑๕. พลโท ชาญ อังสุโชติ เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ
- ๑๖. พลเรือเอก กมล สีตะกลิน เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
- ๑๗. นาวาอากาศโท ทินกร พันธภู่ระวี เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
- ๑๘. นายคาบชัย อัครราช เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๑๙. นายอนันต์ ภักดิ์ประไพ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒๐. เรืออากาศ ตรี บุญยง วัฒนพงศ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๑. นายอนันต์ ฉายแสง	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๒. พันตำรวจโท บุญเลิศ เลิศปรีชา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๓. พันเอก ประกอบ ประยูรโกศราช	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๔. นายบุญกุ่ม จันทศรีสุริยวงศ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๕. นายประเสริฐ บุญสม	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๖. นายสุวรรณ ชนกันญา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๗. นายอุทัย ชุตตะจันทร์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

.....
หมายเหตุ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๑๕ ให้มีการปรับปรุง
 คณะรัฐมนตรี ดังนี้

๑. นายใหญ่ ศวิตชาติ	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒. พลโท ชาญ อังสุโชติ	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ
๓. พลเรือเอก กมล สีตะกลิน	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๔. นายอนันต์ ภักดิ์ประไพ	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์
๕. นายบุญกุ่ม จันทศรีสุริยวงศ์	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
๖. นายประเสริฐ บุญสม	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๗. หม่อมราชวงศ์กิติภทธี ปราโมช	นายกรัฐมนตรี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
อีกตำแหน่งหนึ่ง
๘. นายทวีช กลิ่นประทุม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
และเป็นรองนายกรัฐมนตรี อีกตำแหน่งหนึ่ง
๙. นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
และตั้งให้เป็นรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่า
การกระทรวงยุติธรรม

๑๐. นายนิพนธ์ ศศิธร

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
และตั้งให้เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

๑๑. นายประทุม รัตนเพียร

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
และตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๑๒. นายสวัสดิ์ คำประกอบ

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

๑๓. นายประภัทรพงศ์ เวชชาชีวะ

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง

๑๔. นายประเทือง คำประกอบ

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

๑๕. นายบุญส่ง สมใจ

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑๖. นายอนันต์ ฉายแสง

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
และตั้งให้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

๑๗. นายประทวน รมยานนท์

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

๑๘. นายชเนตร เขียวสกุล

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

๑๙. นายบุญจะ เกสรทอง

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๒๐. นายแสง พิบูลย์สราวุธ

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

๒๑. นายวัฒนา อิศวเหม

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

หลังจากนั้น มีพระบรมราชโองการให้รัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งและรัฐมนตรีลาออกอีก

ในวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๙ ดังนี้

๑. นายทวีช กลิ่นประทุม

พ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒. นายบุญส่ง สมใจ

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร

และสหกรณ์

๓. นายอนันต์ ฉายแสง

พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓๘

(๒๐ เมษายน ๒๕๑๕ - ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๑๕ โดยมีนายอุทัย พิมพ์ใจชน
เป็นประธานรัฐสภา และได้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๑๕ ดังนี้

๑. ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช	เป็นนายกรัฐมนตรี
๒. พลตรี ประมาณ อติเรกสาร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๔. พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๕. นายสุรินทร์ มาศดิตถ์	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๖. นายชวน หลีกภัย	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๗. พลเอก กฤษณ์ สีวะรา	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๘. พลเอก ทวีชัย เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๙. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๑๐. นาวาอากาศโท ทินกร พันธุ์กระวี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๑๑. นายพิชัย รัตตกุล	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๒. นายเล็ก นานา	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๑๓. พลตรี ประมาณ อติเรกสาร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๔. นายไกรสร คັນติพงศ์	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๕. นายอนุวรรณ วัฒนพงศ์ศิริ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๖. นายทวีช กลิ่นประทุม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๗. นายบุญเกิด หิรัญคำ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๘. นายประจุม รัตนเพียร	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๙. นายคำรง ลัทธพิพัฒน์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๒๐. นายคล้าย ละออสมณี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

๒๑. ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๒. นายขุนทอง ภูมิวิเกื้อน เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๓. นายสมักร สุนทรเวช เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๔. นายสมบุญ ศิริธร เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๕. นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒๖. นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๗. นายชวน หลีกภัย เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒๘. พลตรี กิริ ลีโรโยธิน เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๙. นายสิกกิต สารีฟ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓๐. นายคามชัย อัครราช เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๓๑. พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๓๒. นายปรีชา มุสิกุล เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๓๓. พลตรี ชาคิชาย ชูณหะวัณ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓๔. นายแผน ศิริเวชชะพันธ์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓๕. นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๓๖. นายนิพนธ์ ศศิธร เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

หมายเหตุ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่

๒๓ เมษายน ๒๕๑๔

ในวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๑๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้

พลเอก ทวีช เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา พ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม และแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๓๔

(๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๕ - ปัจจุบัน)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า คำที่ใต้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งให้นายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ตามประกาศ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๑๕ แล้วนั้น บัดนี้ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร นายกรัฐมนตรี ได้เลือกสรรผู้สมควรดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เพื่อบริหารราชการแผ่นดินแล้ว จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งรัฐมนตรี ตามความในมาตรา ๑๖ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. นายธานินทร์ กรัยวิเชียร	นายกรัฐมนตรี
๒. พลเอกบุญชัย บำรุงพงศ์	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๓. นายฉิมพร จันทรวินิจิตร	เป็นรองนายกรัฐมนตรี
๔. นายकुสิต ศิริวรรณ	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๕. พลเรือเอก สงัด ชลออยู่	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๖. นายสุพัฒน์ สุชาธรรม	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๗. นายอุปกิสต์ ปาจริยางกูร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๘. นายอินทรีย์ จันทรสติภัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๙. คุณหญิงเลอศักดิ์ สมบัติศิริ	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๑๐. นายสุธี นาทวรทัต	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
๑๑. นายสมักร สุนทรเวช	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๒. นายเสมอ รัตนมาลัย	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๓. นายภิญโญ สาธร	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๑๔. เรือโทหญิงบุษบง สัจจวานิช	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๑๕. พลอากาศโท เทิม ลิ้มปิสวัสดิ์	เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๖. นางวิมลศิริ ชำนาญเวช	เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ
๑๗. พลเอก เล็ก แนวมาลี	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
๑๘. นายคณิง ฤาไชย	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

ผนวก ข.

ข่าวในพระราชสำนัก

พระบรมมหาราชวัง

วันจันทร์ที่ ๒๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๑

วันนี้ เวลาประมาณเที่ยงวัน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกรับพลเอกถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี เข้าทูลละอองธุลีพระบาทกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งหน้าที่

อนึ่ง ในตอนบ่าย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ในโอกาสที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ

สำนักราชเลขาธิการ

(หนังสือลาออก)

ที่ รล.๖๕๔๕/๒๕๐๑

ทำเนียบรัฐบาล

๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

ขอเคาะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ด้วยตามที่ไต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ข้าพระพุทธเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรีรับราชการสนองพระเดชพระคุณ นั้น ข้าพระพุทธเจ้าสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันเกล้าอันกระหม่อมหาที่สุดมิได้ แต่โดยที่บัดนี้ข้าพระพุทธเจ้าได้พิจารณาเห็นว่า การบริหารราชการแผ่นดินไม่อาจดำเนินไปให้บรรลุผลตามความ

ปรารภได้ ข้าพระพุทธเจ้าจึงขอพระราชทานพระมหากรุณากราบบังคม
ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่บัดนี้เป็นคนไป

ข้าพระพุทธเจ้าขออนอมเกล้าฯ ถวายความจงรักภักดีต่อใต้ฝ่าละออง
ธุลีพระบาทตั้งเดิมโดยไม่ว่างคลาย

การจะควรประการใดสุดแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรด

กระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า พลเอก ด.กิตติขจร
นายกรัฐมนตรี

ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ, เล่ม ๗๕ ตอนที่ ๘๑, ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑
หน้า ๑ - ๒

ประกาศของคณะปฏิวัติตั้งแต่ฉบับที่ ๑ - ๓๕ คัดจากราชกิจจานุเบกษา
แผนกกฎหมาย, เล่ม ๗๕ ภาค ๒ ตอนที่ ๕๐ - ๑๑๒

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑

ด้วยคณะปฏิวัติ ซึ่งประกอบด้วย ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ และพลเรือน ได้ทำการยึดอำนาจปกครองประเทศในนามของปวงชนชาวไทย ตั้งแต่วันที่ ๒๑ นาฬิกา วันที่ ๒๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๑ นี้ เป็นต้นไป และสถานการณ์ทั้งหลายตกอยู่ภายใต้ความควบคุมของคณะปฏิวัติโดยทั่วไปแล้ว ขอให้ประชาชนพลเมืองประกอบกิจการงานอาชีพตามปกติ ให้ข้าราชการทั้งหลาย ปฏิบัติงานในหน้าที่ตามเคยและให้ทุกคนตั้งอยู่ในความสงบ มีพึงกระทำการใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความไม่เรียบร้อยในประเทศ ห้ามเคลื่อนย้ายกำลังทหารนอกจาก ด้วยคำสั่งของหัวหน้าปฏิวัติ และให้ผู้นับตั้งบัญชาคำสั่งหน่วยต่าง ๆ ของประเทศ พึงและปฏิบัติตามคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติแต่ผู้เดียว

อนึ่ง ขอแจ้งให้ทหารและตำรวจทั้งหลายทราบว่า การยึดอำนาจครั้งนี้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้บังคับบัญชาในวงการทหารตำรวจ ทหารและตำรวจ ทุกคนยังคงอยู่ใต้อำนาจบัญชาคนเดิม จึงให้ทหารและตำรวจทั้งหลายพึงคำสั่งของผู้นับตั้งบัญชาคนเดิมต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล ศฤงคาริ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒

เนื่องจากประกาศฉบับที่ ๑ ของคณะปฏิวัติว่า ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศในนามของปวงชนชาวไทย ได้เรียบร้อยแล้วนั้น คณะปฏิวัติขอประกาศต่อไปว่า การยึดอำนาจครั้งนี้ได้กระทำด้วยความจำเป็น โดยความยินยอมสนับสนุนของรัฐบาลชุดที่ลาออกไป และด้วยความเห็นชอบของประชาชนส่วนใหญ่ที่ห่วงใยความเป็นอยู่ของประเทศชาติ เพราะเหตุที่สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศยิ่งทวีความเลวร้ายยิ่งขึ้นทุกที โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภัยคอมมิวนิสต์ได้คุกคามประเทศไทยอย่างรุนแรง ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงไปชั่วชีวิต นอกจากยึดอำนาจและดำเนินการปฏิวัติในทางที่เหมาะสม

คณะปฏิวัติให้ประกันว่า จะไม่เปลี่ยนแปลงสถาบันใด ๆ มากเกินไปกว่าความจำเป็น เพื่อความปลอดภัยของประเทศชาติ คณะปฏิวัติจะคงดำเนินการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ และเทอดทูนองค์พระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพสักการะอยู่เสมอ การยึดอำนาจครั้งนี้ก็เพื่อรักษาสถาบันที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแห่งรัฐ ให้ดำรงคงอยู่ตลอดไป องค์พระมหากษัตริย์พระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดจนองคมนตรีได้รับอารักขาจากคณะปฏิวัติอย่างปลอดภัยแล้วทุกประการ ชนชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานทูตสถานกงสุลต่างประเทศ และสำนักงานระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่ในพระนคร ได้รับความคุ้มครองอย่างเข้มแข็ง คณะปฏิวัติจะได้ชี้แจงเหตุผลที่ต้องทำการครั้งนี้ให้มหาชนทราบโดยละเอียดต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓

โดยที่คณะปฏิวัติเห็นสมควรที่จะให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเสียใหม่ ให้เป็นไปด้วยความเหมาะสม ฉะนั้น ในชั้นนี้จึงให้

๑. ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕

๒. สถาปนาพรรคการเมือง สมาชิกรัฐสภาแห่งสภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีเป็นอันสิ้นสุดลง

๓. ศาลทั้งหลายคงมีอำนาจดำเนินการพิจารณาและพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามบทกฎหมายเช่นเดิมทุกประการ

๔. คณะปฏิวัติจะได้รับการบริหารประเทศโดยมีกองบัญชาการปฏิวัติซึ่งมีจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติในนามของปวงชนชาวไทยเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดรักษาสถานการณ์ทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้ จนกว่าจะได้ตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่

๕. ให้ปลัดกระทรวงทุกกระทรวง รักษาการในหน้าที่และบรรดากำหนดที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าเป็นอำนาจของรัฐมนตรี ให้เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง การปฏิบัติงานที่ขึ้นตรงต่อหัวหน้าปฏิวัติ ราชการใด ๆ เป็นงานปกติ ให้ปลัดกระทรวงสั่งทำไปตามระเบียบปฏิบัติที่เคยทำมา ส่วนเรื่องที่เป็นปัญหาและมีความยุ่งพัน ถ้าหากเป็นเรื่องควน ให้ปลัดกระทรวงเสนอขอความวินิจฉัยต่อหัวหน้าคณะปฏิวัติโดยผ่านทางหัวหน้ากองอำนวยการ สำหรับราชการทหาร ให้ผ่านทางหัวหน้ากองอำนวยการฝ่ายทหาร สำหรับข้าราชการพลเรือนให้ผ่านทางหัวหน้ากองอำนวยการฝ่ายพลเรือน

คณะปฏิวัติขอให้พี่น้องประชาชนพลเมืองไว้วางใจว่า คณะปฏิวัติจะดำเนินการ เพื่อจุดประสงค์อันเดียวกัน คือประโยชน์และความปลอดภัยของประเทศชาติ ทหารตำรวจ ซึ่งรักษาการณ์อยู่ตามจุดต่าง ๆ ทั่วพระนคร มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย คุ้มครอง ให้ความปลอดภัยแก่ประชาชนทั่วไป แต่ในเวลาเดียวกัน ทหารตำรวจที่รักษาการณ์ อยู่นั้นก็ได้รับคำสั่งให้ทำการปราบปรามอย่าง เข้มแข็งถ้าหากจะมีเรื่องร้ายไม่สงบ เกิดขึ้น

คณะปฏิวัติจะยังไม่ทำการตรวจข่าวหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ทั้งหลายอาจพิมพ์ ออกจำหน่ายได้โดยไม่ต้องผ่านการตรวจข่าวก่อน เพราะคณะปฏิวัติเชื่อใจว่าหนังสือพิมพ์ทั้งหลายจะให้ความร่วมมือแก่การปฏิวัติครั้งนี้ด้วยวิธีเสนอข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ตามที่เป็นจริงและด้วยความเป็นธรรม ให้ความคิดเห็นโดยบริสุทธิ์ใจในทาง ที่จะช่วยกันสร้างไม่ใช่ทางทำลาย การกระทำใด ๆ ของหนังสือพิมพ์ที่เป็นไปในทาง ก่อเรื่องร้าย เสนอความเท็จแก่ประชาชน หรือปราศจากความเป็นธรรม จะต้องถูก ยับยั้งด้วยอำนาจปฏิวัติซึ่งจำเป็นสำหรับรักษาความสงบและความปลอดภัยของประเทศ ชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ที่ทำตนเป็นปากเสียงของชนต่างชาติ ออกเสียง เตี้ยงแทนหรือเชิดชูลัทธิที่เป็นภัย เช่น ลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือพยายามยุแหยกให้แตก สัมภักดีชาติโดยตรง ทางอ้อม หรือด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง จะต้องประสบ การปราบปรามอย่างเด็ดขาด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๔

เนื่องจากประกาศฉบับที่ ๒ ของคณะปฏิวัติ ที่ไต่แจ้งให้มหาชนทราบว่าการยึดอำนาจครั้งนี้ ไต่กระทำด้วยความจำเป็นที่สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกครั้งถึงเครียด เป็นภัยใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติ ไม่สามารถแก้ไขด้วยวิธีอื่น ไม่สามารถหลีกเลี่ยงไปใช้วิธีใด นอกจากยึดอำนาจและทำการปฏิวัติในทางที่เหมาะสม คณะปฏิวัติขอชี้แจงแสดงเหตุผลให้แจ้งชัดต่อไป

ทางสถานการณ์ภายใน ลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นภัยยิ่งใหญ่เป็นที่ประจักษ์แจ้งอยู่ทั่วไป ในเรื่องความแทรกซึมของลัทธิคอมมิวนิสต์ ที่พยายามสร้างอิทธิพลเหนือจิตใจของประชาชนชาวไทย การแทรกแซงของตัวแทนคอมมิวนิสต์มีอยู่ทุกกระแอส ในทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ใช้วิธีโฆษณาชวนเชื่อและแผนการที่ฉลาดหลายอย่าง ทุ่มเทเงินทองเป็นจำนวนมหาศาล ดำเนินการทั้งในทางลับและเปิดเผย ทำความพยายามทุกวิถีทาง ที่จะให้เกิดความเสื่อมโทรมระส่ำระสายในประเทศ จุดโคจรราชบัลลังก์ ลมล้างพระพุทธศาสนาและทำลายสถาบันทุกอย่างที่ชาติไทยได้คงรักษา มา ด้วยความเสียสละอย่างยิ่งยวด

พวกตัวแทนและเครื่องมือของคอมมิวนิสต์ ไต่ก่อกวนก่อกวน ทำความยากลำบากในการที่จะบริหารกิจการของประเทศให้ลุล่วงไปถึงจุดประสงค์อันเป็นคุณประโยชน์ การเจรจากับต่างประเทศก็ประสบความซัดข้อง ด้วยเหตุที่บุคคลพวกนั้น กอปรแต่จะสร้างสถานการณ์ ให้เกิดความกั้นแหว่งแคลงใจกับประเทศที่เป็นมิตร รัฐบาลไม่มีเวลาหรือโอกาสที่จะระดมกำลังความคิดและกำลังแรง เพื่องานจรโลงประเทศชาติ มัวแต่คงเผชิญกับการก่อกวนและอุปสรรคภายใน ที่คนพวกนั้นสร้างขึ้น โดยจงใจแต่ที่จะทำลาย ยิ่งกว่านั้น ยังพยายามทำ ทั้งในการติดต่อทางลับและการโฆษณาเปิดเผยให้ทางประเทศชาติความไว้วางใจในชาติไทย โดยมีไต่คำนี้ว่าการ

กระทำนั้น ๆ จะเกิดความเสียหายร้ายแรงแก่ประเทศชาติเพียงไร

ปวงชนชาวไทยได้เสียสละเดียงภัย นำระบอบรัฐธรรมนูญเข้ามาใช้ เพื่อถือเอาสิทธิและเสรีภาพเป็นทางจรโลงประเทศชาติ แต่มีคนบางพวกบางเหล่าที่เห็นแก่ตัวเอง แอบอิงเอาระบอบรัฐธรรมนูญเป็นทางกอดนทาลายความสงบ ใช้สิทธิและเสรีภาพเป็นเครื่องมือชักขวางความก้าวหน้าของการทำงานก่อความรวางาน ยุแยกให้แตกสามัคคีกันในชาติ จูงใจคนให้โน้มเอียงไปในทางเป็นปฏิปักษ์ซึ่งกันและกัน ต้องการจะเห็นแต่ความยุ่งยาก ความเสื่อมโทรมระส่ำระสาย และความแตกสลายของประเทศชาติในที่สุด

เรื่องทั้งหลายเหล่านี้ เป็นแผนร้ายพิษแรงสำหรับประเทศชาติ ไม่มีทางจะนำบัคด้วยวิธีการปลุกย่อยแต่ละเรื่องละราย ไม่สามารถจะแก้ไขด้วยวิถีทางเปลี่ยนรัฐบาล เปลี่ยนตัวคนหรือเพียงแต่แก้ระบบบางอย่าง เปรียบประคุดโรคร้ายที่ไม่มีทางรักษาด้วยยากินยาทา จำเป็นต้องใช้วิธีผ่าตัดถึงขั้นศัลยกรรม การปฏิวัติเป็นวิธีเดียวที่จะรักษาโรคร้ายของประเทศชาติดังที่กล่าวนี้

นอกจากเหตุการณ์ภายใน เหตุการณ์ภายนอกก็เพิ่มความลำบากหนักใจยิ่งขึ้นทุกที โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแคว้นใกล้เคียงกับประเทศไทย เหตุร้ายอาจจะเกิดขึ้นในวันในพรุ่ง และถ้าเหตุร้ายเหล่านั้นเข้ามาถึงประเทศไทย ในขณะที่บ้านเมืองของเราเต็มไปด้วยความคิดทำลายกัน ความเป็นปรปักษ์ซึ่งกันและกัน ความกดดันแก่งเสกสรรคสร้างสถานการณ์ที่แรงร้าย และความคองการของคนพวกที่อยากเห็นความเสื่อมโทรมระส่ำระสายอยู่เช่นนี้ ประเทศชาติก็จะถึงความแตกคับโดยไม่มีปัญหาทางเดียวที่จะกอบกู้ประเทศชาติไว้ได้ ก็ด้วยการตัดสินใจเสียภัยต่อสู่กับความคิดในทางทำลาย หาทางสร้างสรรค์เสถียรภาพให้แก่ประเทศชาติใหม่ให้อยู่บนรากฐานตามระบอบประชาธิปไตยอย่างมั่นคง จักรระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เหมาะสมกับความ เป็นอยู่ของชาติและประชาชนชาวไทย มีแผนการที่จะยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางที่ถาวร เพื่อให้เกิดผลแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

และเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายอันนี้ จำเป็นที่คณะปฏิวัติต้องทำการยึดอำนาจ โดยยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ ด้วยเหตุที่บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังไม่รัดกุมพอที่จะแก่สถานการณ์ที่เป็นอยู่ในบัดนี้ได้ รัฐบาลต้องลาออกไปก็ด้วยเหตุนี้ จำเป็นต้องสร้างรัฐธรรมนูญใหม่ ให้รัดกุมเข้มแข็งพอที่จะต่อสู้กับภัยเฉาะหน้าของประเทศชาติ การเลิกรัฐธรรมนูญเป็นผลให้สภาผู้แทนราษฎรต้องหมดอายุไปด้วย คณะปฏิวัติมีความเสียใจที่พฤติการณ์ของเป็นเช่นนี้ ทั้ง ๆ ที่คณะปฏิวัติได้มีความคิดเป็นปฏิปักษ์ต่อสภาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด ตรงกันข้ามคณะปฏิวัติเห็นอกเห็นใจที่ทั้งสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลที่ลาออกไปได้ปฏิบัติงานมาโดยเต็มความสามารถ อุปสรรคทั้งหลายหรือภัยของชาติ ไม่ได้เกิดจากการมีสภานิติ หรือมีรัฐบาลนิติ แต่เกิดจากพฤติการณ์อันพันวิสัย ที่สภาหรือรัฐบาลจะแก้ไขด้วยเครื่องมือที่มีอยู่ในปัจจุบัน จำเป็นต้องสร้างเครื่องมือใหม่ใหม่ทางจรโลงประเทศชาติได้ตามความปรารถนา

นอกจากเรื่องสร้างรัฐธรรมนูญใหม่แล้ว แผนการปฏิวัติในเรื่องอื่น ๆ จะเป็นอย่างไรจะไต่แจ้งใหม่หาชนทราบในประกาศฉบับหลัง ๆ ในขั้นนี้ คณะปฏิวัติขอยืนยันให้ประกันไว้ก่อนว่า

๑. จะเคารพรักษาสีทิมมนุษยชน ตามปฏิญญาสากลที่ใดทำขึ้นในสมัชชาแห่งสหประชาชาติ จะไม่ทำอะไรให้ผิดพลาคละเมิดปฏิญญานั้น นอกจากจะมีเหตุการณ์ที่จำเป็นต้องทำเพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศชาติอย่างแท้จริง

๒. จะเชิดชูรักษาไว้ซึ่งอิสรภาพของศาล ให้ศาลมีอิสระสมบูรณ์ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามบทกฎหมายโดยมิต้องอยู่ใต้อำนาจอิทธิพล หรือการแทรกแซงอย่างหนึ่งอย่างใด จากคณะปฏิวัติหรือจากรัฐบาลที่คณะปฏิวัติจะตั้งขึ้นเลยเป็นอันขาด

๓. จะปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างสมบูรณ์ ความผูกพันใด ๆ ที่ประเทศไทยมีอยู่ตามสัญญาระหว่างประเทศ คณะปฏิวัติและรัฐบาลซึ่งคณะนี้จะจัดตั้งขึ้นจะถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและจะเคารพปฏิบัติตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร และที่เป็นชนบประเพณีซึ่งยึดถือปฏิบัติกันมาในระหว่างนานาอารยประเทศทั้งหลาย นอกจากนั้น จะได้ปฏิบัติหน้าที่อันมีอยู่ตามฐานะภาคีประเทศในสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๔. ในประการสำคัญที่สุด คณะปฏิวัติจะยึดมั่นอยู่เสมอว่า พระมหากษัตริย์กับชาติไทยจะแยกจากกันมิได้ ประวัติศาสตร์ของชาติไทยตั้งแต่ต้นมาจนบัดนี้ ตั้งอยู่บนรากฐานสถาบันที่ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นที่สัญญาลักษณ์ของชาติ และทรงเป็นมิ่งขวัญของประชาชน คณะปฏิวัติจะรักษารากฐานแห่งสถาบันอันนี้ไว้โดยเต็มกำลังความสามารถ และจะกระทำทุกวิถีทางที่จะให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะเป็นที่เคารพสักการะจะมีให้มีภาระละเมียดอย่างหนึ่งอย่างใดต่อพระองค์ ต่อพระบรมวงศานุวงศ์ และต่อราชประเพณีที่ชาติไทยได้เชิดชูยกย่องมาตลอดกาล

ขอให้ประชาชนมั่นใจว่า คณะปฏิวัติจะรักษาคำมั่นสัญญาในประกัน ๔ ข้อที่กล่าวข้างต้นนี้ ผู้รักสงบ ผู้หวังดีต่อประเทศชาติ ผู้ที่ไม่ประกอบกรรมทำความแตกราวทำลาย จะไม่รองรับความกระทบกระเทือนอย่างหนึ่งอย่างใดในการปฏิวัติครั้งนี้เลย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศใช้กฎอัยการศึก

เพื่อรักษาสถานการณ์และความสงบเรียบร้อยของประชาชนทั่วประเทศ
คณะปฏิวัติจึงประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม
๒๕๐๑ เวลา ๒๑.๑๓ นาฬิกา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕

เพื่อให้ราชการของชาติได้ดำเนินต่อไปตามปกติ และเป็นไปตามนโยบายของคณะปฏิวัติ จึงให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวงหรือตำแหน่งซึ่งเรียกชื่ออย่างอื่น แต่มีฐานะดังกล่าว มารายงานตัวต่อหัวหน้าคณะปฏิวัติ ณ หอประชุมกองทัพบก ภายในเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา คืบนี้ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๖

เนื่องด้วยในการที่คณะปฏิวัติได้เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศในครั้งนี้งมุ่งหวังต่อความเป็นสุขร่มเย็นของราษฎรเป็นสำคัญ ฉะนั้น ขอให้ทุกฝ่ายดำเนินปฏิบัติต่อกันด้วยความเห็นอกเห็นใจ และเพื่อมิให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน จึงห้ามมิให้ผู้ใดกักตุนสินค้าหรือขึ้นราคา ผู้ใดฝ่าฝืนจะถือว่าเป็นความผิด และจะไ้ได้รับโทษอย่างแรงที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๗

เพื่อให้เศรษฐกิจ การเงิน และการค้าของประเทศดำเนินต่อไปตามปกติ
ปราศจากอุปสรรคและความเข้าใจผิดใด ๆ จึงขอเชิญผู้จัดการธนาคารในพระนคร
ทุกธนาคารและประธานหรือเลขาธิการหอการค้าทุกแห่ง ให้มาพบหัวหน้าคณะปฏิวัติ
ณ หอประชุมกองทัพบก ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา
ทั้งนี้ ไม่รวมถึงผู้จัดการสาขาธนาคาร

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๘

ด้วยคณะปฏิวัติเห็นว่า สถานการณ์ของประเทศในเวลานี้ไม่สมควรที่จะให้
มีพรรคการเมือง ฉะนั้น จึงให้ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๘๘
บรรดาพรรคการเมืองที่ได้อพยพตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ให้เป็นอัน
สิ้นสุกลง และจะตั้งขึ้นใหม่มิได้ ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕

เพื่อยืนยันถึงความจงรักภักดีอันมีอยู่ต่อองค์ประมุขของชาติ ตามข้อความที่ คณะปฏิวัติได้ประกาศไปแล้วหลายครั้งหลายหน คณะปฏิวัติจึงได้มีหนังสือกราบบังคมทูลพระกรุณาไป ดังสำเนาข้อความต่อไปนี้

ที่ ๘/๒๕๐๑

กองบัญชาการคณะปฏิวัติ

๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

ขอเคหะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้าจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ หัวหน้าคณะปฏิวัติ ในนามของปวงชนชาวไทย ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบบังคมทูลพระกรุณา ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ด้วยคณะปฏิวัติได้ยึดอำนาจปกครองประเทศ เพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่กำลังเป็นภัยแก่ชาติ ดังปรากฏในสำเนาประกาศ ๕ ฉบับที่ทูลเกล้าฯ ถวายมาพร้อมกับหนังสือกราบบังคมทูลฉบับนี้ ความในประกาศเหล่านี้ แสดงแจ้งชัดว่าภัยเฉพาะหน้าของประเทศชาติที่จำเป็นต้องป้องกันแก้ไข โดยด่วน และควรวិธีการทุกอย่างที่สามารถทำได้ ล้อมภัยคอมมิวนิสต์ ซึ่งถ้ามิได้แก้ไขป้องกันทันทางที่ ก็จะนำความล้มจมมาให้แก่ประเทศชาติ ราชบัลลังก์ และสถาบันทุกอย่าง ซึ่งเป็นที่รักที่หวงแหนของประชาชนชาวไทย

คณะปฏิวัติขอกราบบังคมทูลถวายปฏิญาณว่า ในการปฏิวัติครั้งนี้ ถึงหากจำเป็นต้องเปลี่ยนสถาบันแห่งชาติในทางหนึ่งทางใดบ้าง แต่สิ่งหนึ่งซึ่งคณะปฏิวัติจะไม่ยอมให้มีการเปลี่ยนแปลง คือระบอบที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแห่งรัฐ คณะปฏิวัติจะเป็นหยัดค้ำารรักษาระบอบนี้ต่อไป คณะปฏิวัติได้ให้คำมั่นสัญญาในเรื่องนี้แก่ประชาชน ในประกาศหลายแห่ง

หลายตอนที่ได้ประกาศไปแล้ว และขอถวายคำมั่นสัญญานี้เป็นส่วนพระองค์
อีกครั้งหนึ่ง รัฐธรรมนูญที่จะจัดทำขึ้นใหม่ก็จะคงรักษาระบอบนี้ไว้อย่าง
มั่นคง

คณะปฏิวัติจะถวายความปลอดภัยแก่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พระบรมวงศานุวงศ์
ตลอดถึงคณะองคมนตรี อย่างเข้มงวดกวดขันและจะป้องกันมิให้
การละเมิดทุกสถานเกิดขึ้นในระยะปฏิวัตินี้

ควรมิควรสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า จอมพล ส. ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ตามข้อความในหนังสือกราบบังคมทูลฯ ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า
คณะปฏิวัติมีความเคารพสักการะแน่วแน่ในองค์ประมุขของชาติเพียงใด และยัง
ขอยืนยันต่อประชาชนชาวไทย ในที่นี้อีกครั้งหนึ่งว่า คณะปฏิวัติจะไ้รักษาวาจา
สัตย์ตั้งที่ได้ถวายไว้จนถึงที่สุด องค์พระมหากษัตริย์จะต้องได้รับการเทอดทูนไว้
ตลอดไป คณะปฏิวัติจะไม่เปลี่ยนแปลงรากฐานระบอบการปกครองอันมีพระมหา-
กษัตริย์ทรงเป็นประมุขของชาติ ทั้งจะถวายความปลอดภัยแก่พระองค์ท่าน
พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา
พระบรมวงศานุวงศ์ ตลอดทั้งองคมนตรี โดยจะมีให้มีการประทุษร้ายหรือการ
ละเมิดอย่างหนึ่งอย่างใดเลยเป็นอันขาด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๐

ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๘ แจ่งให้ทราบทั่วกันว่า คณะปฏิวัติได้มีหนังสือที่ ๘/๒๕๐๑ ลง ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ กราบถวายบังคมทูลพระกรุณาไปตั้งรายละเอียดตามสำเนาที่ประกาศให้ทราบแล้วนั้น บัดนี้ ได้รับหนังสือจากราชเลขาธิการในพระองค์ฯ แจ่งถึงพระราชปรารภและพระบรมราโชวาทให้ทราบดังต่อไปนี้

ที่ ๒๑๘๓/๒๕๐๑

สำนักราชเลขาธิการ

๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑

เรียน หัวหน้าคณะปฏิวัติ

อ้างถึง หนังสือกราบบังคมทูล ที่ ๘/๒๕๐๑

ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

ตามที่ท่านกราบบังคมทูลพระกรุณาเกี่ยวกับการที่คณะปฏิวัติได้ยึดอำนาจปกครองประเทศ พร้อมทั้งทูลเกล้าฯ ถวายสำเนาประกาศรวม ๘ ฉบับ ที่ได้ประกาศแก่ประชาชน ความละเอียดปรากฏอยู่แล้ว นั้น

ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว มีพระราชกระแสว่า

จุดประสงค์ของคณะปฏิวัติ ดังที่แถลงในประกาศเหล่านี้ ที่จะรักษาความปลอดภัย และประโยชน์สุขของประเทศชาติ ตลอดจนส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง นับว่าเป็นเจตนาอันดีเมื่อได้ตั้งจุดประสงค์อันดี ฉะนั้นแล้ว ควรจะได้พยายามดำเนินการต่าง ๆ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในประโยชน์ส่วนรวม การอันใดที่ยังจะต้องกระทำต่อไปอีกข้างหน้า ก็ขอให้ใคร่ครวญให้รอบคอบ เพื่อบรรลุผลตามจุดประสงค์นั้นโดยแท้จริง

ทั้งจงสัจธรรมในคำรับรองที่ได้ให้ไว้ในประกาศเหล่านั้นให้จงมาก ก็
ทรงอนุโมทนา

หม่อมเจ้านิกรเทวัญ เทวกุล
ราชเลขาธิการ

คณะปฏิวัติได้รับทราบด้วยความรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม
และจะได้ดำเนินปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ทุกประการ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๑

คณะปฏิวัติขอประกาศให้ประชาชนทราบแผนการดำเนินงานของคณะปฏิวัติที่จะจัดทำ ดังต่อไปนี้

๑. เนื่องจากการกระทำครั้งนี้เป็นการปฏิวัติ ไม่ใช่เพียงรัฐประหารอย่างที่เคยกระทำกันมาในครั้งก่อน ๆ คณะรัฐบาลที่จะจัดตั้งขึ้นในขั้นตอนนี้ จึงจะมีรูปเป็นรัฐบาลปฏิวัติในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อแห่งการเปลี่ยนแปลง รัฐบาลปฏิวัติจะประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีมีจำนวนตามควร แก่กิจการที่จะต้องบริหาร ดังจะได้ประกาศรายนามให้ทราบต่อไป

๒. จะได้ตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อร่างรัฐธรรมนูญใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รายชื่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจะได้ประกาศต่อไป

๓. นอกจากหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญใหม่แล้ว จะได้ให้สภาร่างรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่เป็นสภานิติบัญญัติในระยะเวลาปฏิวัติอีกด้วย การออกกฎหมายในระยะนี้ต้องผ่านสภานี้ นอกจากนั้นสภาร่างรัฐธรรมนูญยังมีอำนาจหน้าที่อย่างอื่นซึ่งจะได้บัญญัติไว้ในประกาศตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๔. จัดการแก้ไขและปรับปรุงเศรษฐกิจแห่งชาติให้ดีขึ้นและเข้าสู่มาตรฐานที่พึงพอใจโดยนำเอาหลักนิยมในระบอบประชาธิปไตยมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทย ทั้งในทางกลไกกรรมและอุตสาหกรรม สำหรับงานนี้จะได้ตั้งคณะกรรมการวางแผนการเศรษฐกิจแห่งชาติ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ให้เป็นแผนการถาวร ซึ่งรัฐบาลที่ตั้งขึ้นภายหลังจะต้องยึดถือเป็นทางปฏิบัติสืบเนื่องกัน ไม่ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงใหม่ง่าย ๆ ตามอารมณ์ของผู้ที่เข้ามาเป็นรัฐบาล จะได้ประกาศชี้แจงให้ราษฎรทราบและเข้าใจแผนการและ

ผลที่สำเร็จเป็นปี ๆ ไป

๕. เพื่อให้ได้ผลดังกล่าวในข้อ ๔. โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้แผนการเศรษฐกิจเป็นแผนการถาวรที่รัฐบาลจะต้องปฏิบัติสืบเนื่องกันไป จะต้องให้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในระหว่างรัฐธรรมนูญกับแผนการเศรษฐกิจ และจะต้องเอาหลักการเศรษฐกิจเข้าบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญเท่าที่จะทำได้ และจะต้องประกาศแผนดำเนินการเศรษฐกิจไปพร้อมกับการประกาศใช้รัฐธรรมนูญหรือในเวลาใกล้เคียงกัน

๖. แก้ไขปรับปรุงระเบียบการคลัง การปกครอง การศึกษา และอื่น ๆ บรรดาที่อยู่ในลักษณะงานปฏิบัติ โดยออกเป็นกฎหมายผ่านสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๗. เมื่อได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ซึ่งสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ร่างขึ้นแล้ว การบริหารประเทศก็จะได้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๒

โดยที่การกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นความผิดที่มีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนี้ จึงควรดำเนินการด้วยความเด็ดขาดให้ได้ผลเพื่อความมั่นคงของประเทศและความสงบสุขของประชาชนและโดยที่บัดนี้ได้มีประกาศให้ใช้กฎอัยการศึกแล้ว

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

๑. บรรดาคดีที่มีข้อหาว่ากระทำผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๔๙๕ ไม่ว่าจะมิใช่ข้อหาว่ากระทำผิดอย่างอื่นด้วยหรือไม่ และไม่ว่าผู้ต้องหาจะถูกควบคุมอยู่แล้วในวันหรือก่อนหรือหลังวันประกาศนี้ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาไว้ตลอดระยะเวลาที่ทำการสอบสวน โดยมีท้องปฏิบัติการณ์ในเรื่องกำหนดระยะเวลาการควบคุมผู้ต้องหาตั้งที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

๒. บรรดาคดีที่มีข้อหาดังกล่าวใน ๑. ให้อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษา ทั้งนี้ ไม่ว่าการกระทำผิดในคดีนั้นจะได้กระทำขึ้นในวันหรือก่อนหรือหลังวันประกาศใช้กฎอัยการศึก ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

๓. คำสั่งนี้ไม่กระทบกระเทือนคดีที่อยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลในวันประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๓

ตามที่ได้ออกประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ เวลา ๒๑.๑๓ นาฬิกา แล้ว และโดยที่เห็นสมควรห้ามการกระทำ บางอย่าง

จึงห้ามมิให้มีการมั่วสุมประชุมกันในทางการเมือง ณ ที่ใด ๆ มีจำนวน ตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป หากผู้ใดฝ่าฝืนให้เจ้าพนักงานจับกุมเพื่อดำเนินการสอบสวน ความผิด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๔

ตามที่ได้ประกาศให้ประชาชนทราบถึงแผนการดำเนินงานที่จะจัดทำต่อไป และได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติพรกการเมือง พ.ศ.๒๕๔๘ ไปแล้ว นั้น บัดนี้ ได้พิจารณาเห็นว่า ในขณะนี้ควรมีกฎหมายบางฉบับเป็นอุปสรรคแก่ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ทั้งในทางเศรษฐกิจและการปกครอง สมควรจะได้มีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความเจริญของบ้านเมือง คณะปฏิวัติจึงดำเนินการพิจารณาเพื่อที่จะยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมายนั้น ๆ ให้เหมาะสมแก่กาลสมัย เมื่อได้ดำเนินการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะได้ประกาศผลให้ประชาชนได้ทราบต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๕

ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๒ ให้บรรดาคดีที่มีข้อหาว่ากระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๕๔๕ อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาคดีพิพากษา นั้น คำว่า "ศาลทหาร" ตามประกาศที่กล่าวแล้ว หมายความว่าถึงศาลทหารในเวลาไม่ปกติ ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๕๔๘

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๖

โดยที่ได้มีประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ เวลา ๒๑.๑๓ นาฬิกา แล้ว หัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. บรรดาคดีที่มีข้อหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาตามบัญชีท้ายประกาศนี้ ซึ่งการกระทำความผิดเกิดขึ้นในหรือหลังวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๑ เวลา ๐๖.๐๐ นาฬิกา ให้อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาคำพิพากษา เว้นแต่คดีที่ต้องดำเนินในศาลคดีเด็กและเยาวชน

ข้อ ๒. ให้ศาลอาญาและศาลจังหวัดทุกศาลในเขตมณฑลทหารบกที่ ๑ และศาลจังหวัดทุกศาลในเขตจังหวัดทหารบกฉะเชิงเทรา เป็นศาลทหารกรุงเทพ ส่วนศาลจังหวัดอื่นนอกจากที่กล่าวนี้ซึ่งอยู่ในเขตมณฑลทหารบกใด ให้เป็นศาลมณฑลทหารบกนั้น ๆ คว

ศาลทหารดังกล่าวแล้วประกอบด้วยตุลาการสามนายเป็นองค์คณะพิจารณาคำพิพากษาคดี และบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาได้

ข้อ ๓. ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ผู้พิพากษาศาลอาญา และผู้พิพากษาศาลจังหวัดทุกศาลเป็นตุลาการศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ แห่งศาลนั้น ๆ ซึ่งเป็นศาลทหารตามความในข้อ ๑. คว

ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา เป็นตุลาการศาลทหารเช่นเดียวกับผู้พิพากษาที่กล่าวแล้ว และให้มีอำนาจนั่งพิจารณาคำพิพากษาคดีในศาลภายในเขตของตนซึ่งเป็นศาลทหารตามประกาศนี้หรือเมื่อใดควรจส่วนคดีใดแล้ว ก็ให้มีอำนาจลงนามในคำพิพากษาได้คว

ให้เจ้าศาลอาญาและเจ้าศาลจังหวัดทุกศาล เป็นเจ้าศาลทหารแห่งศาลทหารนั้น ๆ คว

ข้อ ๔. ให้พนักงานอัยการเป็นอัยการทหารด้วย

ข้อ ๕. ให้ใช้สถานที่ทำการศาลอาญา และสถานที่ทำการศาลจังหวัด
ทุกศาลเป็นที่ทำการศาลทหารตามประกาศนี้ด้วย

ข้อ ๖. เมื่อใดมีประกาศให้เลิกใช้กฎอัยการศึกแล้ว ให้ศาลทหารตาม
ประกาศนี้คงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามความในข้อ ๑. บรรดาที่ค้างอยู่
ในศาล และบรรดาที่การกระทำผิดเกิดขึ้นก่อนวันเวลาเลิกใช้กฎอัยการศึก

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๗

โดยที่การเสนอข่าวและบทความในหนังสือพิมพ์บางฉบับได้เป็นไปในลักษณะที่ไม่สมควร เช่นในบางกรณีเป็นการกระหนกระเทือนพระบรมเดชานุภาพ และในบางกรณีเป็นการส่งเสริมให้เกิดความหลงเชื่อนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือเป็นกลอุบายของคอมมิวนิสต์เพื่อกล่อวบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ อาจส่งผลให้เป็นภัยร้ายแรงแก่ประเทศและความสงบสุขในบ้านเมือง และโดยที่การกระทำดังกล่าวนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจป้องกันและระงับได้โดยอาศัยบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คณะปฏิวัติเห็นว่าควรให้มีมาตรการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่ว่านี้เสียใหม่ในเมื่อได้มีสถานการณ์ปัจจุบันแล้ว แต่เพื่อให้กิจการได้ดำเนินไปด้วยความเหมาะสมในขณะนี้ เห็นควรให้มีข้อกำหนดบางประการ เพื่อป้องกันมิให้มีเหตุกึ่งที่ใดกล่าวแล้ว

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. บุคคลใดจะเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ โดยใช้สิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อจากนาเช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบพิมพ์ที่กำหนด และเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วจึงจะดำเนินการได้

ถ้ามีการละเมิดความในข้อนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหนังสือพิมพ์นั้นทำลายเสีย และให้ยึดเครื่องที่พิมพ์หนังสือพิมพ์นั้นไว้มีกำหนดเวลาตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรแต่มิให้เกินหกเดือน

ข้อ ๒. หนังสือพิมพ์ใดโฆษณาข้อความมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ข้อความซึ่งเป็นการละเมิดต่อพระมหากษัตริย์ หรือเป็นการกล่าวร้ายเสียชื่อเสียง ประมาท ดูหมิ่น หรือเหยียดหยาม พระราชินี รัชทายาท หรือ

หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(๒) ข้อความซึ่งเป็นการกล่าวร้าย เสียชื่อเสียง หรือเหยียดหยามประเทศชาติ หรือปวงชนชาวไทยเป็นส่วนรวม หรือข้อความใด ๆ ที่สามารถจะทำให้ทางชาติเสื่อมความเชื่อถือไว้วางใจในประเทศไทย รัฐบาลไทย หรือคนไทยโดยทั่วไป

(๓) ข้อความซึ่งเป็นการกล่าวร้าย เสียชื่อเสียง หรือเหยียดหยามรัฐบาลไทย หรือกระทรวง ทบวง กรมในรัฐบาลอย่าง เคลือบคลุมโดยไม่แจ้งให้เห็นว่าใครทำผิดในเรื่องใด

(๔) ข้อความซึ่งเป็นการแสดงอย่าง เคลือบคลุมว่า ได้มีความเสื่อมโทรม เลวทรามหรือผิดร้ายเสียหายในรัฐบาล หรือกระทรวง ทบวง กรมในรัฐบาล โดยไม่แสดงว่าเป็นเรื่องใดข้อใด

(๕) ข้อความซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดความนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือพอเห็นได้ว่า เป็นอุปายของคอมมิวนิสต์ เพื่อก่อกวนหรือบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ

(๖) ข้อความซึ่ง เป็นเท็จในลักษณะที่อาจทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตกใจ หรือวิตกกังวล หรือเกิดความหวาดกลัว หรือข้อความในลักษณะซึ่ง เป็นการปลุกปั่นหรือยุยงให้เกิดความไม่สงบ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือข้อความทำนายในที่อาจก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่ประชาชนในโชคชะตาของบ้านเมือง

(๗) ข้อความซึ่งใช้ถ้อยคำหยาบคาย เป็นทางให้เสื่อมเสียศีลธรรม หรือวัฒนธรรมของชาติ

(๘) ข้อความซึ่ง เป็นความลับของทางราชการ

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตัดเตือนหรือยึดหนังสือพิมพ์นั้นทำลายเสีย หรือสั่งถอนใบอนุญาตผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือ เจ้าของหนังสือพิมพ์นั้น

ข้อ ๓. ผู้ถูกสั่งถอนใบอนุญาตตามข้อ ๒. มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของพนักงาน
เจ้าหน้าที่ตปตกระทรวงมหาดไทยได้ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันได้ทราบคำสั่ง
นั้น คำวินิจฉัยของปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นที่สิ้นสุด

ข้อ ๔. ความในข้อ ๑. มิให้ใช้บังคับแก่ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ
และเจ้าของหนังสือพิมพ์ซึ่งได้ดำเนินการอุทธรณ์ก่อนประกาศนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๘

ตามที่คณะปฏิวัติได้พิจารณาเห็นว่า การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน เป็นสิ่งที่คณะปฏิวัติพึงปรารถนาเป็นอย่างยิ่ง และได้ให้หน่วยราชการต่าง ๆ ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน ดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ทั้งใน ด้านบริการและการส่งเสริมการครองชีพของประชาชน นั้น

บัดนี้ ได้สั่งให้เทศบาลนครกรุงเทพ ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนตาม ความปรารถนาของคณะปฏิวัติแล้ว คือ

๑. ลดค่าธรรมเนียมบางอย่างที่เรียกเก็บอยู่ตามกฎหมายและเทศบัญญัติ ลง เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชน คือ

ก. ค่าสำเนาทะเบียนสำมะโนครัวตามพระราชบัญญัติการทะเบียน ราษฎร ๒๔๘๘ มาตรา ๘ ยกเลิกไม่เก็บ

ข. ค่าแบบพิมพ์แสดงรายการเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ยกเลิก ไม่เก็บ

ค. ค่าเก็บจุจจาระ ซึ่งเคยเก็บลูกบาศก์เมตรละ ๕๐ บาท ลดลง ๒๐ เปอร์เซ็นต์ เหลือลูกบาศก์เมตรละ ๔๐ บาท

ง. ค่าใบอนุญาตเรขาย ยกเลิกไม่เก็บ

จ. ค่าตั้งแผงในตลาดสดเอกชนยกเลิกไม่เก็บ

ฉ. ค่าธรรมเนียมหลอหลอมตีกลิ้งโลหะ เฉพาะการประกันรู้ เครื่องลงหินต่าง ๆ ลดให้ ๓๐๐ บาท คงเก็บเพียงปีละ ๒๐๐ บาท

๒. จัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและช่วยเหลือผู้ยาก จนในเรื่องต่อไปนี้

ก. โรงพยาบาลของเทศบาลทุกแห่ง คือ โรงพยาบาลกลาง
โรงพยาบาลวชิร และโรงพยาบาลเทศบาล (โรคติดต่อ) เปิดการรักษาพยาบาล
แก่ประชาชนผู้ยากจนโดยไม่คิดมูลค่าเช่น การให้ยาฟรี และดื่มน้ำปวยที่โรงพยาบาล
ก็ให้ห้องพัก อาหาร และยาโดยไม่คิดมูลค่าเช่นกัน ทั้งนี้ รวมทั้งพระภิกษุและ
สามเณรด้วย สำหรับโรงพยาบาลโรคติดต่อ นั้น ทางโรงพยาบาลจัดบริการเรื่อง
พาหนะไปรับถึงที่ป่วยหากต้องการ และดื่มน้ำปวยถึงแก่กรรมที่โรงพยาบาล ทาง
โรงพยาบาลจะเป็นธุระจัดการศพให้

ข. สถานสงเคราะห์หม่อมและเด็กที่อยู่ในความดูแลของเทศบาลรวม
๖ แห่ง คือ ที่สะพานมอญ บางซื่อ ถนนดินแดง ถนนเพชรบุรี (ในสมาคมสตรีไทย)
ตลาดสดของเทศบาลที่ถนนบรมราชเทวี และบริเวณสโมสรวัฒนธรรมหญิง ถนน
พินิจโลก ทุกแห่งที่กล่าวมานี้ ได้บริการในด้านการรักษาพยาบาลแก่ประชาชน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เป็นแม่และเด็กโดยไม่คิดมูลค่า

ค. ได้จัดส่งนางสงเคราะห์และนักเรียนพยาบาลออกบริการแก่
ประชาชนตามบ้านเรือน โดยช่วยตรวจโรค แนะนำการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกัน
โรคภัยไข้เจ็บ ช่วยทำคลอดและเมื่อคลอดแล้วก็อยู่เย็บมเย็บนมแม่และเด็กจนกว่า
จะมีอาการปลอดภัยเป็นปกติ ถ้ารายใดเห็นสมควรจะส่งให้แพทย์ตรวจรักษา ก็แนะ
นำไปโรงพยาบาลต่อไป

ง. โรงเรียนเทศบาลซึ่งอยู่ในความดูแลของเทศบาลนครกรุงเทพ
จำนวน ๓๐ แห่ง ทำการช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่ยากจนโดยจัดหาหนังสือเรียน
แจกจ่ายให้โดยไม่คิดมูลค่า

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๑๘

โดยที่พระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๘๘ มีบทบัญญัติไม่เหมาะสม เปิดช่องให้ใช้เป็นเครื่องมือข่มขู่ส่งเสริมให้เกิดความวุ่นวายระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ทำลายความเข้าใจและการประนีประนอมระหว่างกัน กับทั้งเป็นโอกาสให้ตัวแทนคอมมิวนิสต์อาศัยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นเครื่องมือข่มขู่ลูกจ้างในทางมิชอบ อันเป็นกบฏวิธีเพื่อจุดประสงค์ตามแผนการ ทั้งนี้ ทำให้เกิดความระส่ำระสายในการประกอบอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เป็นภัยร้ายแรงแก่การดำเนินงานเศรษฐกิจ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ ดังปรากฏตามข้อเท็จจริงที่ได้เกิดขึ้นแล้ว คณะปฏิวัติ เห็นสมควรให้ยกเลิกพระราชบัญญัตินี้เสีย และในขณะเดียวกันควรกำหนดการคุ้มครองและอำนวยความสะดวกแก่ลูกจ้างตามควร

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๘๘ บรรดาสหภาพแรงงานและสหพันธ์ที่ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันนี้เป็นอันสิ้นสุดลงด้วย

ข้อ ๒. ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจกำหนดเวลาทำงานวันหยุดงานของลูกจ้าง การใช้แรงงานหญิงและเด็ก การจ่ายค่าจ้าง การจัดให้มีสวัสดิการเพื่อสุขภาพอนามัยของลูกจ้างตามสมควร

ข้อ ๓. ในกรณีที่ลูกจ้างต้องประสบอันตรายถึงบาดเจ็บทุพพลภาพ หรือตายเนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้าง หรือเจ็บป่วยด้วยโรคซึ่งเกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือโรคซึ่งเกิดขึ้นจากการทำงานให้แก่นายจ้าง หรือตายด้วยโรคดังกล่าวนั้น นายจ้างต้องรับผิดชอบจ่ายเงินค่าทดแทน ทั้งนี้ ไม่ว่าเหตุจะเกิดขึ้นในระหว่างที่พระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๘๘ ใช้บังคับ หรือในวันหรือหลังวันประกาศนี้

โรคซึ่งเกิดขึ้นตามลักษณะ หรือสภาพของงาน หรือโรคเกิดขึ้นจากการทำงาน หลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายเงินค่าทดแทน ตลอดจนจำนวนเงินค่าทดแทน ให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำหนด

ข้อ ๔. เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างเกี่ยวกับการทำงาน คางจ้าง และการงคางง ในพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้ง เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย และแจ้งให้ลูกกรณีทราบโดยเร็วที่สุด ลูกกรณีมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต่ออธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ภายใน สิบห้าวัน นับแต่วันได้รับคำวินิจฉัย ให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์พิจารณาวินิจฉัย อุทธรณ์และแจ้งให้ลูกกรณีทราบโดยเร็วที่สุด คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ เป็นที่สุด

ข้อ ๕. ผู้ใดได้รับเงินค่าทดแทนจากนายจ้างตามพระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๘๘ อยู่ก่อนวันประกาศนี้ ให้คงได้รับต่อไป

ข้อ ๖. ให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทรวงมหาดไทย แต่งตั้งมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ทำงานระหว่างเวลาทำงาน เพื่อตรวจตรา สอบถามข้อเท็จจริงและมีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจง รวมทั้งให้ส่งหลักฐานหรือ เอกสารต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามประกาศนี้ ถ้าผู้ใดขัดขืนให้จับกุมมา ทำการสอบสวนดำเนินคดีฐานขัดขวางเจ้าพนักงานหรือขัดคำสั่งเจ้าพนักงานแล้ว แดกรณี

ข้อ ๗. นายจ้างผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกระทรวงมหาดไทย ตามความในข้อ ๒ ให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งสั่งให้ปฏิบัติภายในกำหนดระยะเวลาตามที่เห็นสมควร ถ้าไม่ปฏิบัติ ให้จับกุมและสอบสวนดำเนินคดีฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน

ข้อ ๔. ให้ขอขมึ่กรมประชงเครระห้แ่งค้งผู้ช้ระบ้ญช้ สหภพแรงงน
แะสหพันธ์ถูยกเลคกตามข้อ ๑

เมือมีการแ่งค้งผู้ช้ระบ้ญช้แล้ ให้นำบ้ญญช้ค้ในประมวลกฎหมยแ่ง
แะพณชยวควยการช้ระบ้ญช้หรงทุนสวณสามัญมาช้บ้งค้ช้ค้โดยอนุโลม

ห้งน้ ค้งแตบ้ค้น้เป็นก้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๐

โดยที่ชาวสารเป็นเครื่องบริโภคนประจำวันที่สำคัญ เพื่อให้ประชาชนมีชาว
บริโภค โดยไม่ขาดแคลน และในราคาที่สมควร หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งตั้ง
ต่อไปนี้

๑. ให้กระทรวงเศรษฐกิจจัดส่งข้าวเหนียวไปบรรเทาความขาดแคลน
ในท้องที่อำเภอพะเยา อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย และอำเภองาว จังหวัด
ลำปาง

๒. ให้ระบายข้าวจากจังหวัดที่มีข้าวมากเกินความต้องการไปช่วยจังหวัด
ที่ขาดแคลนข้าว หรือจังหวัดที่ข้าวมีราคาสูงเกินสมควร

๓. เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดพระนครและธนบุรี ได้ซื้อข้าวสารไปบริโภค
ในราคาถูก ให้กระทรวงเศรษฐกิจขยายการจำหน่ายข้าวสารแก่ประชาชนในราคา
ถูกให้มากขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๑ เป็นต้นไป

ห้ามมิให้ผู้ซื้อข้าวสารที่กระทรวงเศรษฐกิจจัดจำหน่ายนำข้าวสารนั้นไป
จำหน่ายต่อเพื่อการค้ากำไร และห้ามมิให้ร้านค้าใดซึ่งเป็นหน่วยขายข้าวสารของ
กระทรวงเศรษฐกิจนำข้าวสารไปจำหน่ายโดยทางอื่น ซึ่งมีใช่เป็นการจำหน่าย
แก่ประชาชนหรือจำหน่ายเกินกว่าราคาที่กระทรวงเศรษฐกิจกำหนด

ผู้ใดละเมิดข้อห้ามตามคำสั่งนี้ ให้ถือว่าขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน มีความผิด
ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘ ให้พนักงานสอบสวนจับกุมทำการสอบสวน
ดำเนินคดีต่อไป และให้เป็นความผิดอีกสถานหนึ่งซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะ
พิจารณาพิพากษาตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๑

จอมพล ถนอมดี นายกรัฐมนตรี

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๑

คว่ำปรากฏว่าได้มีบุคคลประพฤติดนเป็นอันชพาล กระทำการด้วยตนเองหรือ
 สนับสนุนบุคคลอื่น รังแก ข่มเหง ชูเชื้อ หรือรบกวนให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่
 ประชาชน และในบางกรณีก็กระทำการแสดงตนให้บุคคลอื่นเกรงกลัวจำต้องยอมทน
 รับกรรมบางประการ ไม่กล้าขัดขึ้นหรือร้องเรียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินการ
 เพราะเกรงภัยจะเกิดแก่ตน ทั้งนี้ นับเป็นภัยอันตรายแก่ความสงบสุขของประชาชน
 พลเมืองโดยทั่วไป นอกจากนั้นยังปรากฏว่ามีบุคคลอยู่ไม่น้อยที่ดำรงชีพด้วยการกระทำ
 ผิดคอกกฎหมาย เช่น เป็นเจ้ามือการพนัน สลากกินรวบ อันเป็นภัยแก่เศรษฐกิจของชาติ
 คณะปฏิวัติเห็นเป็นการสมควรอย่างยิ่ง ที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจจะได้จัด
 การปราบปรามบุคคลเหล่านั้น เพื่ออำนวยความสุขแก่ประชาชน และความเจริญของ
 บ้านเมือง

หัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจตลอดจนพนักงานสอบสวน
 เอาใจใส่โดยเคร่งครัดสืบสวนสอบสวนดูว่าบุคคลเช่นที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้กระทำ
 การอันใดซึ่งเป็นการละเมิดคอกกฎหมาย แล้วและจัดดำเนินการต่อไป เพื่อการนี้
 ถ้าปรากฏมีความจำเป็นต้องจับตัวมาควบคุมไว้เพื่อทำการสอบสวนในข้อหาข้อใด
 ก็ให้ดำเนินการไปโดยเคร่งครัดและให้พนักงานสอบสวนควบคุมตัวไว้ทำการสอบสวน
 ได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันเริ่มควบคุม

ข้อ ๒. ถ้ามีความจำเป็นต้องควบคุมเกินกำหนดเวลาที่กล่าวแล้ว เพื่อให้การ
 สอบสวนเสร็จสิ้น ก็ให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปศาล ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวน
 ยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายจับผู้ต้องหาไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้ควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้สอบสวนความผิดในข้อหา
 ที่มีไว้เป็นความผิดซึ่งศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษา และเป็นคดีที่ต้องฟ้องให้ศาล

ไตสวนมูลฟองก็ตี หรือเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาก็ดี
ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความ
อาญาในศาลแขวง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๒

โดยที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่อำเภอ
ขานนาวา อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร อำเภอบางขุนเทียน อำเภอธนบุรี
อำเภอบางกอกน้อย อำเภอลี้ดง อำเภอกาญจนาภิเษก อำเภอนางรอง อำเภอเมือง
ธนบุรี อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอเมืองนนทบุรี
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี อำเภอ
กระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อำเภอสามพราน และอำเภอนครชัยศรี จังหวัด
นครปฐม พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มีบทบัญญัติไว้ให้มีอายุไขบังคับเพียง ๔ ปี ซึ่งจะถึงวัน
สุดท้ายแห่งการไขบังคับในวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ แต่โดยที่ทางราชการ
มีโครงการที่จะคิดถนนอีกหลายสาย เพื่ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยงการจราจร
ของประชาชนจากสะพานกรุงเทพ สะพานกรุงธนและสะพานนนทบุรี จึงเป็นการสมควร
ขยายกำหนดเวลาไขบังคับต่อไป

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งให้พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวข้างต้นไขบังคับสืบ
ต่อไปอีก มีกำหนด ๓ ปี

ประกาศ ณ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

จอมพล ศฤงคาริ หาราช

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๓

ให้ผู้จัดการบริษัทประกันภัย ซึ่งรับประกันอัคคีภัยทุกบริษัท ในเขตจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา มาร่วมประชุมที่หอประชุมกองทัพบก ในวันจันทร์ที่ ๑๐
พฤศจิกายน ๒๕๐๑ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา

ในกรณีที่ผู้จัดการจะมาไม่ได้ ก็ให้จัดส่งผู้แทนมาร่วมประชุมพร้อมด้วยหนังสือ
ชี้แจงเหตุผล

ประกาศ ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของ คณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๔

โดยที่คณะปฏิวัติได้ดำเนินการปราบปรามการเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์อย่างเด็ดขาด และกำลังดำเนินการต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง จึงเป็นที่คาดหมายได้ว่า จะต้องมีการปราบปรามจากพวกคอมมิวนิสต์ที่ยังซ่อนพรางตัวอยู่อีกอย่างแน่นอน และโดยที่วิธีการของคอมมิวนิสต์นั้นมีแต่การบ่อนทำลายมุ่งหมาย แต่จะให้เกิดภัยพิบัติและความระส่ำระสายขึ้นในหมู่ประชาชนโดยทุกวิถีทาง และโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมใดๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น คณะปฏิวัติจึงได้กำหนดให้ถือว่า ความผิดอันเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา ตั้งแต่มาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๓๘ เป็นความผิดที่อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษาตามประกาศของคณะปฏิวัติ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๑

หลังจากนั้นเพียงเล็กน้อย คือเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๑ บริเวณชอยพระสวัสดิ์ ตำบลบางลำภู จังหวัดพระนคร ก็ถูกวางเพลิง รุ่งขึ้นถึงวันเดียว การวางเพลิงก็เกิดขึ้นอีกที่ตำบลบางขุนพรหม ด้วยลักษณะของตนเพลิงคล้ายคลึงกัน ซึ่งพลจะเห็นได้ทันทีว่า ความเสียหายลมหมของพี่น้องประชาชนที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการก่อวินาศกรรมของพวกคอมมิวนิสต์อย่างไม่มีปัญหา ฉะนั้น คณะปฏิวัติจึงได้ประกาศเตือนให้ทราบทันทีในวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๑ นั้นเองว่า จะดำเนินการต่อไปโดยวิธีเด็ดขาด

แม้กระนั้น ในวันที่ ๓ และวันที่ ๔ พฤศจิกายน ก็เกิดมีเพลิงไหม้ในพระนครเรื่อยมา ในที่สุดพี่น้องชาวตลาดพลู จังหวัดธนบุรี ก็ต้องประสบกับขบวนการอันเกิดจากการวางเพลิงอีก เมื่อตอนสว่างของวันที่ ๕ พฤศจิกายน นี้ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่สามารถจับตัวการผู้ลงมือวางเพลิงได้ในขณะเกิดเหตุ และจับผู้จ้างให้วางเพลิงได้ในโอกาสต่อไป ขณะที่กำลังเดินทางจะหนีออกนอกประเทศ จากชลแห่งการสืบสวนและสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจและของกองบัญชาการคณะปฏิวัติ มีเหตุพลพ้อเพียง

ให้สูงขึ้นไคว่ ความทุกข์ยากของพี่น้องชาวตลาดพลูนั้น เกิดจากน้ำมือของคอมมิวนิสต์
อย่างแน่นอน

ฉะนั้น โดยที่คณะปฏิวัติได้ประกาศแล้วว่า จะกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อความ
ผาสุกของพี่น้องประชาชน ทั้งไค้ยืนยันด้วยว่าจะดำเนินการโดยเค็ดชาคแกญุหุจริต
แกพวกคอมมิวนิสต์ก็มิไค้หวาดเกรงคกงกกรรรมทำเชญุให้แกประชาชนผู้สุจริตอีกจนไค้
คณะปฏิวัติเห็นว่ไม่สามารถจะปลดอยให้พวกคอมมิวนิสต์แสดงควมกำแหงหาญไค้ค่อไป
จึงไค้จัดการประหารชีวิตผู้เป็นคณเหตุให้เก็ดเปลิงใหม่ทีทำบลตลาดพลู ตั้งแต่เมื่อคิน
วันที่ ๖ พฤษจิกายน คณนี้ และหากการปฏิบัติอันชั่วร้ายนี้ไม่หยุดยั้ง คณะปฏิวัติก็เสียใจ
ทีจะต้องดำเนินการคอบแทนอย่างรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ

อย่างไรก็คิ พวกคอมมิวนิสต์ก็คองทำการวางเปลิงขึ้นอีกในคองกลางคินวันที่
๗ พฤษจิกายน ทีบริเวดตลาดพลู จึงนับเป็นครั้งที่ ๒ ในชั่วระยะเวลาทางคินเพียง
วันเคียว ทีพี่น้องประชาชนในบริเวณนั้น คองประสมกับควมวิบคิอันเก็ดจากน้ำมือ
ของพวกคอมมิวนิสต์ ซึ่งคณะปฏิวัติรู้สึกเศร้สลดและเสียใจควยอย่างหาทีเปรียบมิไค้

ฉะนั้น จึงขอประกาศให้พี่น้องชาวไทย และบรรดาชาวทางประเทศหังหลาย
ไค้พึงสอดส่องระมคระวังภัยอันจะเก็ดตามมา และรวมมือกับทางราชการเพื่อชวยกัน
กำจัคพวกคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นศัตรูของชาติไทยให้สูญคินไปจากคินแผ่นดินไทย และใน
โอกาสเคียวคินนี้ ขอแจงให้พวกคอมมิวนิสต์ทราบเป็นครั้งสุคห่ยว่ หากยังคองดำเนิน
การให้เป็นภัยแกประชาชนววไทยและประเทศไทยอยู่ค่อไป ก็จะต้องไค้รับการปฏิบัติ
คอบอย่างรุนแรงทีสุค อย่างทีไม่เคยมีในประวัติการคองประเทศไทย

สำหรับหน่วยราชการทุกแห่งทีวราชาอาณาจักร รวมทั้งองคการคอง ๗ ของรัฐบาล
ทีดำเนินธุรกิจเก็ดวเสถารคณญุโลก ให้หวิควมเข้มแข็งในการรักษารการให้ยิ่งขึ้น

ประกาศ ณ วันที่ ๘ พฤษจิกายน ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๕

ด้วยสมเด็จพระสังฆราช กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ไต่พระชนนิก และสิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๑ เวลา ๐๑.๐๘ นาฬิกา เพื่อเป็นการถวายความอาลัย จึงให้สถานที่ราชการทุกแห่งลดธงครึ่งเสา ๓ วัน และให้ข้าราชการไว้ทุกข์มีกำหนด ๑๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๑ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของ คณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๖

โดยที่ปรากฏว่าการประกันวินาศภัยเฉพาะที่เกี่ยวกับการประกันอัคคีภัยนั้น บริษัทผู้รับประกันภัยได้รับประกันภัยโดยกำหนดจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยมีจำนวนสูงกว่าราคาทรัพย์สินที่เอาประกันภัยเป็นอันมาก ทั้งนี้ เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้เอาประกันภัยทุจริตเอาทรัพย์สินของตนเอง เพื่อหวังเงินเอาประกันภัย อันเป็นภัยอันตรายร้ายแรงต่อประชาชน

เพื่อป้องกันภัยอันตรายดังกล่าว หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้บริษัทผู้รับประกันภัยสำรวจการเอาประกันภัยที่บริษัทได้รับประกันภัยไว้แล้ว และซึ่งมีอายุใช้ได้ในขณะนี้ทุกรายโดยด่วน ถ้าปรากฏว่ารายใดมีจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยสูงกว่าทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ให้บริษัทบอกเลิกสัญญาประกันภัยรายนั้นเสียทุกราย โดยให้บริษัทคืนเงินเบี้ยประกันภัยที่ได้เรียกไว้แล้วตามส่วนเฉลี่ยระยะเวลาเอาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย

ในกรณีประกันภัยสองรายหรือกว่านั้นในวันเดียวกันก็ดี ในกรณีประกันภัยมากกว่าหนึ่งรายสืบเนื่องกันก็ดี เมื่อใดรวมเงินซึ่งเอาประกันภัยทุกรายเข้าด้วยกัน สูงกว่าราคาทรัพย์สินที่เอาประกันภัยตามความหมายในข้อนี้ด้วย

ข้อ ๒. เมื่อบริษัทผู้รับประกันภัยได้บอกเลิกสัญญาประกันภัยรายใด ให้ถือว่าการประกันวินาศภัยรายนั้นเป็นอันสิ้นสุดลงในวันบอกเลิกสัญญานั้น และการเลิกสัญญาตามประกาศนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิเรียกค่าเสียหายใด ๆ แก่กัน

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะที่เกี่ยวกับการประกันอัคคีภัย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๗

เนื่องจากมีเหตุการณ์ปล้นสดมภ์ กวาดต้อนสัตว์พาหนะ ตลอดจนผู้คนพลเมือง จากประเทศไทยไปสู่ประเทศกัมพูชาอยู่เนือง ๆ ประกอบกับที่รัฐบาลกัมพูชาได้ตัด ความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย เป็นเหตุให้การสัญจรไปมาทางพรมแดน ไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างปลอดภัย เพื่อให้มีเหตุร้ายลุกลาม และเพื่อความปลอดภัย ของประชาชน จึงเป็นความจำเป็นต้องปิดพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ฉะนั้น จึงให้ปิดพรมแดนอย่างเด็ดขาด ตั้งแต่วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๑ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๔

ความสัมพันธ์ไมตรีอันดีระหว่างไทยกับกัมพูชาซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง และสนิทสนมกันมาแต่โบราณกาลเสมือนพี่น้องได้เสื่อมคลายลงในระยะหลังนี้เริ่มแต่ได้มีการเรียกร่องเขาพระวิหารกินแดนส่วนหนึ่งของไทยไปเป็นของกัมพูชาแต่ไม่เป็นผลสำเร็จ ประเทศไทยต้องตกเป็นเป้าแห่งการโจมตีของวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์ในพนมเปญเรื่อยมาโดยรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ดำเนินการใด ๆ ให้เป็นที่เสียหายแก่กัมพูชาเลย แม้กระทั่งเมื่อคณะปฏิวัติได้เข้าควบคุมการบริหารประเทศแล้วก็ยังคงมีความเชื่อมั่นอยู่ว่ายังมีหนทางเจรจาเพื่อหาโอกาสทำความเข้าใจกันได้ และสถานการณ์คงจะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นในอนาคตอันใกล้แต่ในที่สุด รัฐบาลกัมพูชาก็กลับเป็นฝ่ายที่ริเริ่มตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยโดยเหตุผลต่าง ๆ จนเป็นที่ประหลาดใจแก่วงการเมืองทั่วไปเป็นอย่างยิ่ง และไม่ทราบว่าจะมีแผนการณ์รายใด ๆ แฝงอยู่หรือไม่

โดยที่คณะปฏิวัติถือว่าความปลอดภัยของประเทศไทยและประชาชนชาวไทยมีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น และจากผลแห่งการตระเวนตรวจสอบความปลอดภัยตลอดชายแดน นับแต่จังหวัดอุบลราชธานีจนถึงจังหวัดตราดโดยรอบคอบ เห็นว่านอกจากปิดพรมแดนโดยเด็ดขาดแล้ว ยังจำเป็นต้องทวีการป้องกันชายแดนให้มากยิ่งขึ้นอีก ฉะนั้น

๑. ให้หน่วยป้องกันชายแดนทุกหน่วยและทุกแห่ง อยู่ในฐานะเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการรุกรานหรือการละเมิดใด ๆ ใดทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นการลวงล้าชายแดนหรือการปฏิบัติเยี่ยงโจรสลัดต่อประชาชนชาวไทย จะต้องได้รับการต่อต้านและปฏิบัติตอบอย่างเด็ดขาดและรุนแรงที่สุด

๒. ให้กรมตำรวจจัดกำลังตำรวจตระเวนชายแดนไปเพิ่มที่เขาวงพระวิหาร
อีก ๒ เตาจากที่มีกำลังรักษาอยู่เดิมโดยเร็วที่สุด และให้ถือว่าเป็นแผ่นดินอัน
ศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทยที่ชนชาติอื่นจะล่วงล้ำและละเมิดไม่ได้

ในการนี้ ให้ชักธงชาติไทยขึ้นไว้ให้เห็นโดยชัดเจน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๒๘

โดยที่เทศบาลบางแห่งประสงค์ที่จะยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียมบางอย่าง
เพื่อประโยชน์แก่ประชาชน แต่ไม่อาจกระทำได้โดยทันที และโดยที่เห็นว่าเรื่องนี้
ควรมอบให้คณะเทศมนตรีและผู้บริหารราชการจังหวัดพิจารณาดำเนินการไปได้

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ค่าธรรมเนียมอันเป็นรายได้ของเทศบาลใด ซึ่งเรียกเก็บตามพระราช
บัญญัติก็ดี ตามเทศบัญญัติก็ดี ถ้าคณะเทศมนตรีแห่งเทศบาลนั้นเห็นว่าอย่างไรสมควร
ประกาศยกเว้นหรือลดลง เมื่อได้รับอนุมัติจกผู้บริหารราชการจังหวัดแล้วให้คณะเทศมนตรี
แห่งเทศบาลนั้นมีอำนาจประกาศยกเว้นหรือลดลงได้

ข้อ ๒. เมื่อพนักกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศนี้ อำนาจที่ได้ให้ไว้แก่คณะ
เทศมนตรีตามความในข้อก่อน เป็นอันสิ้นสุดลง แต่ประกาศของคณะเทศมนตรีที่ให้
ยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียมไปแล้ว โดยอาศัยอำนาจตามประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับ
ต่อไปจนกว่าจะได้มีบทกฎหมายหรือเทศบัญญัติแล้วแต่กรณีบัญญัติเปลี่ยนแปลงเป็น
อย่างอื่น

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓๐

โดยที่ปรากฏว่ามีบุคคลลอบใช้วัตถุระเบิดทำการจับปลากันโดยแพร่หลาย การกระทำเช่นว่านี้ นอกจากจะเป็นการละเมิดต่อกฎหมายแล้ว ยังเป็นการกระทำที่มุ่งต่อประโยชน์ตนโดยเฉพาะ มิได้คำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลอื่น ทำให้จำนวนปลาของสูญเสียชีวิตไปมากกว่าที่จับได้เป็นอันมาก เป็นผลเสียหายแก่การเศรษฐกิจอยู่ไม่น้อย คณะปฏิวัติเห็นเป็นการสมควรที่จะปราบปรามการกระทำผิดที่กล่าวนี้ โดยกวาดล้าง ซึ่งได้มีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการแล้ว และเห็นว่าเพื่อให้ได้ผลในการปราบปรามยิ่งขึ้น สมควรที่จะให้การกระทำความผิดในฐานนี้อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษา

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งมีโทษตามมาตรา ๒๒ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นความผิดอีกสถานหนึ่งซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษาคตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖ และจากการได้มาหรือมีหรือครอบครองวัตถุระเบิดที่ใช้ในการกระทำความผิดที่กล่าวแล้วเป็นความผิดต่อกฎหมายใด ก็ให้อยู่ในอำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษาคด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓๑

โดยที่คณะปฏิวัติเห็นเป็นการจำเป็นที่จะส่งเสริมให้มีการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมในประเทศ อันจะเป็นผลให้ประเทศไทยสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ได้เอง เพื่อความประสงค์นี้ เป็นการสมควรที่จะจัดให้มีการผ่อนผันให้ผู้ประกอบการได้ใช้บรรดาเครื่องจักรและวัสดุที่นำเข้ามาจากต่างประเทศได้โดยไม่ต้องวางเงินประกันเงินอากรที่พึงเรียกเก็บแก่สิ่งของเหล่านั้นตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

หัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

บรรดาเครื่องจักรและวัสดุที่นำเข้ามาจากต่างประเทศอันพึงได้รับการยกหรือลดอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมอุตสาหกรรมนั้น ให้อธิบดีกรมศุลกากรมีอำนาจผ่อนผันส่งมอบไปได้ โดยถือเอาการรับประกันของธนาคารที่เชื่อถือได้แทนการวางเงินเป็นประกันเงินอากรที่พึงเรียกเก็บตามความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๔๘๒

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓๒

โดยที่การประกันอสังหาริมทรัพย์ซึ่งกำหนดจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยสูงกว่าราคาวัตถุที่รับประกันภัย เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งซึ่งทำให้ผู้เอาประกันภัยทุจริตเอาทรัพย์สินของตนเองเพื่อหวังเงินที่เอาประกันภัย ก่อให้เกิดภัยอันตรายร้ายแรงแก่ประชาชน คณะปฏิวัติจึงได้มีคำสั่งให้บริษัทรับประกันภัยนอกเลิกสัญญาประกันภัยที่มีลักษณะเช่นนั้นไปแล้ว ตามที่ปรากฏในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๒ บัดนี้ คณะปฏิวัติเห็นเป็นการสมควรที่จะจัดให้มีการควบคุมการรับประกันอสังหาริมทรัพย์ที่บริษัทรับประกันภัยจะกระทำในกาลต่อไป มีให้มีอสังหาริมทรัพย์ที่บริษัทรับประกันภัยจะกระทำในกาลต่อไป มีให้มีลักษณะที่จะเป็นภัยอันตรายแก่ประชาชนดังที่กล่าวมานี้

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. เมื่อบริษัทรับประกันภัยใดใดตกลงทำสัญญารับประกันอสังหาริมทรัพย์กับผู้เอาประกันภัยรายใดแล้ว ให้บริษัทรับประกันภัยนั้นยื่นรายการแจ้งการรับประกันภัยตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดังระบุในข้อ ๒. ภายในกำหนดสามวัน นับแต่วันทำสัญญาประกันภัย

รายการแจ้งการรับประกันภัย อย่างน้อยต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

- ก. วันทำสัญญาประกันภัย
- ข. ชื่อและที่อยู่ของผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย
- ค. วัตถุประสงค์ที่รับประกันภัย
- ง. ที่ตั้งและหรือที่เก็บวัตถุที่รับประกันภัย
- จ. จำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัย

ข้อ ๒. รายการแจ้งการรับประกันภัยดังกล่าวในข้อ ๑. ให้ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้

ก. ในกรณีวัตถุที่รับประกันภัยตั้งอยู่หรือเก็บรักษาในเขตจังหวัดพระนคร หรือจังหวัดธนบุรี ให้ยื่นต่อสารวัตรใหญ่ หรือสารวัตรสถานีตำรวจแห่งท้องที่ซึ่งวัตถุที่รับประกันภัยตั้งอยู่หรือเก็บรักษา

ข. ในกรณีวัตถุที่รับประกันภัยตั้งอยู่หรือเก็บรักษาในเขตจังหวัดอื่น ให้ยื่นต่อนายอำเภอท้องที่ซึ่งวัตถุที่รับประกันภัยตั้งอยู่หรือเก็บรักษา

ข้อ ๓. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับรายการแจ้งการรับประกันภัยที่บริษัทรับประกันภัยโดยยื่นตามความในข้อ ๒ รายใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจและประมาณราคาวัตถุที่รับประกันภัยรายนั้น แล้วแจ้งผลการประมาณราคานั้นไปยังบริษัทรับประกันภัยไม่ว่าจะเร็วกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับการแจ้งการรับประกันภัย

ให้นำความในวรรคสอง ของข้อ ๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒ มาใช้บังคับในการประมาณราคาวัตถุที่รับประกันภัยตามความในข้อนี้ด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๔. ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผลการประมาณราคาวัตถุที่รับประกันภัยไปยังบริษัทรับประกันภัยว่า วัตถุที่รับประกันภัยมีราคาต่ำกว่าจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัย และบริษัทรับประกันภัยไม่พอใจในการประมาณราคาของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้บริษัทรับประกันภัยมีสิทธิอุทธรณ์การประมาณราคาของพนักงานเจ้าหน้าที่ต่ออธิบดีกรมตำรวจ ในกรณีวัตถุที่รับประกันภัยตั้งอยู่หรือเก็บรักษาในจังหวัดพระนครหรือจังหวัดธนบุรี หรืออุทธรณ์การจังหวัดในกรณีวัตถุที่รับประกันภัย ตั้งอยู่หรือเก็บรักษาในจังหวัดอื่น เพื่อให้วินิจฉัยไต่ถามในสามวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประมาณราคาของพนักงานเจ้าหน้าที่

ให้อธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยอุทธรณ์ และแจ้งคำวินิจฉัยให้บริษัทรับประกันภัยผู้อุทธรณ์ทราบไม่ว่าจะสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีให้เป็นที่สุด

ข้อ ๕. ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผลการประมาณราคาวัตถุที่รับประกันภัยไปยังบริษัทรับประกันภัยว่า วัตถุที่รับประกันภัยมีราคาต่ำกว่าจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัย และบริษัทรับประกันภัยมิได้อุทธรณ์การประมาณราคานั้นก็ถือว่า หรืออุทธรณ์

แต่อธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี วิจัยชี้ให้ยกอุทธรณ์ของ
บริษัทรับประกันภัยเสียก็ดี ให้บริษัทรับประกันภัยทำความตกลงกับผู้เอาประกันภัย
ลดจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยลงมา เพื่อมีไหม้จำนวนสูงกว่าราคาวัตถุที่รับ
ประกันภัย ถ้าตกลงกันไม่ได้ ก็ให้บริษัทรับประกันภัยบอกเลิกสัญญารับประกันภัย
รายนั้นเสีย โดยให้บริษัทรับประกันภัยคืนเงินเบี้ยประกันภัยที่ได้เรียกไว้แล้วตามส่วน
เฉลี่ยระยะเวลาที่เอาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัย ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ถือว่าการ
ประกันภัยรายนั้นเป็นอันสิ้นสุดลงในวันเลิกสัญญานั้น การเลิกสัญญานั้นไม่ก่อให้เกิด
สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ แก่กัน

ให้บริษัทรับประกันภัยปฏิบัติตามความในวรรคก่อนนี้ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด
ห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการประมาณราคาของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับ
แจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๖. เมื่อปรากฏว่าบริษัทรับประกันภัยใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามความใน
ข้อ ๑. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการประกอบการประกันภัยตามกฎหมายว่าด้วย
การควบคุมกิจการค้าชายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน ถอน
การอนุญาตให้ประกอบการประกันอัคคีภัยของบริษัทนั้นเสีย

ข้อ ๗. เมื่อปรากฏว่าบริษัทรับประกันภัยใดไม่ปฏิบัติตามความในข้อ ๕
ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่รับแจ้งรายการรับประกันภัยตามความในข้อ ๒ ทำการ
สอบสวนถึงเหตุแห่งการไม่ปฏิบัติตามนั้น ถ้าปรากฏว่าการไม่ปฏิบัติตามมิได้เป็นไปโดยเจตนา
ฝ่าฝืน ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ให้คำเตือนบริษัทรับประกันภัยนั้น เพื่อปฏิบัติการให้ถูกต้อง
ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งต้องไม่เกินสามวัน แต่ถ้าปรากฏว่าการไม่ปฏิบัติเป็นไปโดย
บริษัทรับประกันภัยเจตนาฝ่าฝืนก็ดี หรือบริษัทรับประกันภัยไม่ปฏิบัติตามคำเตือน
ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กล่าวแล้วก็ดี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวในข้อ ๖
ถอนการอนุญาตให้ประกอบการประกันอัคคีภัยนั้นเสีย

ข้อ ๘. ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออกรายการอนุญาตให้ประกอบการ
 ประกันอสังหาริมทรัพย์ของบริษัทใด ให้บริษัทนั้นคืนเงินเบี้ยประกันภัยที่ได้เรียกไว้แล้วจาก
 ผู้เอาประกันภัยบรรดาที่ได้ทำสัญญาประกันอสังหาริมทรัพย์ไว้กับบริษัทนั้น และสัญญาอัน
 ยังคงใช้บังคับอยู่ในวันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออกรายการอนุญาตให้แก่อุเอาประกัน
 อสังหาริมทรัพย์ตามส่วนเฉลี่ยระยะเวลาที่เอาประกันภัย
 ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๑
 จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
 หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓๓

โดยที่พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ มีบทบัญญัติไม่รัดกุมเพียงพอ ยังเป็นอุปสรรคแก่การดำเนินงานเพราะความซักช้าในพิธีการ และยังไม่ให้ความสะดวกเพียงพอที่จะชักจูงใจให้เอกชนทั้งคนไทยและคนต่างประเทศลงทุนประกอบการอุตสาหกรรมขึ้นในประเทศไทย คณะปฏิวัติเห็นว่าควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่ว่านี้เสียใหม่ ในเมื่อได้มีสถานการณ์บัญญัติขึ้นแล้ว แต่เพื่อให้งิการได้ดำเนินไปด้วยความเหมาะสมในขณะนี้ จึงเห็นสมควรให้มีข้อกำหนดบางประการ เพื่อเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศให้เพิ่มขึ้นโดยรวดเร็ว เพื่อนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ประเทศชาติ

หัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. กิจการอุตสาหกรรมซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกาหรือคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติที่ได้รับการส่งเสริมนั้น บุคคลธรรมดาคนเดียวกู้ก็ หลายคนร่วมกันก็ หรือนิติบุคคลไม่ว่าจะเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน ไม่ว่าจะคนไทยหรือต่างประเทศ ย่อมมีสิทธิที่จะประกอบได้โดยเท่าเทียมกัน และถ้าได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการตามประกาศนี้แล้ว ย่อมได้รับหลักประกันจากรัฐ ดังต่อไปนี้

- (๑) รัฐจะไม่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นใหม่เพื่อแข่งขัน
- (๒) รัฐจะไม่โอนกิจการอุตสาหกรรมของเอกชนมาเป็นของรัฐ

ข้อ ๒. ผู้ประกอบอุตสาหกรรมโดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการดังกล่าว ในข้อ ๑ จะได้รับสิทธิพิเศษดังต่อไปนี้

(๑) ให้งดอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร ส่วนประกอบและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจการอุตสาหกรรม เมื่อเริ่มประกอบกิจการอุตสาหกรรมหรือเมื่อขยายงานขนาดใหญ่ ทั้งนี้ไม่รวมถึงสิ่งทีผลิตหรือหาซื้อได้ในประเทศไทย

(๒) ในกรณีที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรมเป็นบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ในระยะเวลาเริ่มกิจการ จะคงเว้นไม่คงเสียภาษีเงินได้ซึ่งได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อันเป็นผลผลิตจากงานอุตสาหกรรมนั้นในระยะเวลาตามที่คณะกรรมการ ตามประกาศนี้จะได้ตกลงกำหนดให้ตามความเหมาะสมเป็นราย ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่า สองปี และไม่เกินห้าปี

(๓) โดยปกติจะอนุญาตให้ส่งผลิตภัณฑ์ออกนอกประเทศได้ เว้นแต่ในกรณี จำเป็น เพื่อประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศเท่านั้น

(๔) อนุญาตให้นำเงินออกนอกประเทศเป็นเงินตราต่างประเทศได้ ในเมื่อ เงินนั้น เป็น เงินทุนหรือเป็นผลกำไรอันเกิดจากเงินลงทุนที่มาจากต่างประเทศ ภายหลังจาก ที่ได้เสียภาษีอากรตามกฎหมายแล้ว โดยขออนุมัติตามทางการซึ่งจะได้พิจารณาอนุมัติ กล้วยที่สุดเท่าที่ภาวะการเงินจะอำนวยให้

(๕) อนุญาตให้ช่างฝีมือ และผู้ชำนาญกิจการอุตสาหกรรมเข้าประเทศไทย แม้ว่าจะเกินอัตราที่กำหนดควบคุมจำนวนคนเข้าเมือง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการตาม ประกาศนี้จะเห็นสมควร

ข้อ ๓. ผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการตามประกาศ นี้ อาจได้รับสิทธิพิเศษเมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาเห็นสมควร เฉพาะอุตสาหกรรม นั้น ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) งคหรือลดการเก็บภาษีศุลกากรขาเข้าสำหรับวัสดุที่จำเป็นต้องใช้ใน กิจการอุตสาหกรรม และจำต้องสั่งมาจากต่างประเทศ รวมทั้งวัสดุที่ใช้สิ้นเปลือง ไปในกิจการอุตสาหกรรม ในกำหนดระยะเวลาอันเหมาะสม ทั้งนี้ ไม่รวมวัสดุ ที่สามารถหาซื้อได้ในประเทศไทย

(๒) งคหรือลดการเก็บภาษีศุลกากรขาออกสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกนอก ประเทศ ในกำหนดระยะเวลาอันเหมาะสม

(๓) ได้รับความคุ้มครองโดยห้ามสินค้าชนิดเดียวกันเข้าประเทศ ภายใน ระยะเวลาอันเหมาะสม

(๔) ได้รับความคุ้มครองโดยขึ้นภาษีสินค้าเข้าสำหรับสินค้าชนิดเดียวกัน
ภายในระยะเวลาอันเหมาะสม

(๕) ได้รับความคุ้มครองโดยห้ามการประกอบกิจการชนิดเดียวกัน
ภายในระยะเวลาอันเหมาะสม

ข้อ ๔. คณะกรรมการตามประกาศนี้ คือ คณะกรรมการที่ปรึกษาเศรษฐกิจ
ซึ่งหัวหน้าคณะปฏิวัติได้แต่งตั้งขึ้น

เมื่อมีคณะรัฐมนตรีบริหารราชการแล้ว คณะกรรมการนี้ได้แก่ คณะกรรมการ
ซึ่งคณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งขึ้นเพื่อการนี้

ข้อ ๕. ตั้งแต่วันที่ประกาศนี้ใช้บังคับเป็นอันไป

(๑) ประกาศนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิหรือประโยชน์ของบุคคลที่พึงได้
ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๔๙๙

(๒) ข้อความใดในประกาศนี้ที่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม
พ.ศ. ๒๔๙๙ ให้ใช้ความในประกาศนี้แทน

(๓) สิทธิหรือประโยชน์ตามประกาศนี้ ให้พึงมีพึงได้แก่ผู้ประกอบการ
ที่ได้รับการส่งเสริมอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๔๙๙
ด้วย แต่จะให้สิทธิหรือประโยชน์นั้นย้อนหลังไปมิได้ และโดยเฉพาะความในข้อ ๒

(๒) ให้ได้รับสิทธิหรือประโยชน์เพียงเท่าที่คณะกรรมการตามประกาศนี้กำหนด

ข้อ ๖. กิจการอุตสาหกรรมประเภทใดบ้างที่จะได้รับการส่งเสริมนั้น
จะได้ออกประกาศเป็นคราว ๆ

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๑

จอมพล ศฤงค์ ธนารักษ์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓๔

โดยที่เมื่อมีตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาลว่างลงก่อนครบกำหนดถึงคราวออกตามวาระ ในบางกรณีการขอมสมาชิกในตำแหน่งที่ว่างนั้นจะต้องกระทำโดยการเลือกตั้ง ซึ่งคณะปฏิวัติได้พิจารณาเห็นว่าไม่สมควรจะกระทำในขณะนี้ เพราะคณะปฏิวัติกำลังพิจารณาปรับปรุงกฎหมายในเรื่องนี้อยู่

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. เมื่อสมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาลว่างลง และการตั้งขอมจะต้องกระทำโดยวิธีเลือกตั้ง ก็ให้กระทำได้โดยการแต่งตั้ง คือให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเสนอบุคคลผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภานั้น ๆ ไปยังปลัดกระทรวงมหาดไทยเพื่อพิจารณาคำเนิการแต่งตั้งต่อไป

ข้อ ๒. ให้ถือว่าสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งตามความในข้อ ๑. เป็นสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งโดยชอบด้วยกฎหมายและให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าเวลาของผู้ซึ่งคนแทน

ทั้งนี้ ทั้งแก่บังคับเป็นอันไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓๕

เนื่องจากเกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่ตรอกพระสวัสดิ์ ตำบลบ้านพานถม อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๑ สมควรสร้างและขยายทางหลวงเทศบาลในท้องที่ตำบลดังกล่าว เพื่อป้องกันอัคคีภัย อำนวยความสะดวกความปลอดภัยของประชาชน และเพื่อให้เป็นระเบียบเรียบร้อยตามหลักผังเมือง

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลบ้านพานถม อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร ซึ่งได้ทำการสำรวจแล้ว ให้แก่เทศบาลนครกรุงเทพ เพื่อสร้างและขยายทางหลวงเทศบาล โดยมีส่วนกว้างของแนวทางดังปรากฏในแผนผังและคามบัญญัติที่ดินแนบท้ายประกาศนี้ ซึ่งจะใกล้ประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและที่ตำบลที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ด้วย

ข้อ ๒. ให้นายกเทศมนตรีนครกรุงเทพ เป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามประกาศนี้

ข้อ ๓. ให้ถือว่าประกาศนี้มีผลใช้บังคับเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๒

ข้อ ๔. ให้ปลัดกระทรวงคมนาคมและปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามประกาศนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๐๑

จอมพล ถนอมศักดิ์ ชนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓๓

ด้วยคณะปฏิวัติได้พิจารณาเห็นว่า การเสพดินเป็นที่รังเกียจในวงการสังคม และเป็นอันตรายแก่สุขภาพและอนามัยอย่างร้ายแรง ประเทศต่าง ๆ ได้พยายามเลิกการเสพดินโดยเด็ดขาดแล้ว จึงเห็นเป็นการสมควรให้เลิกการเสพดินและการจำหน่ายดินในประเทศไทยเสีย

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้เลิกการเสพดิน และยกเลิกการจำหน่ายดินทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้ ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาตามประกาศนี้

ข้อ ๒. เพื่อให้การเลิกการเสพดินเป็นไปโดยเรียบร้อยภายในระยะเวลาอันสมควร ให้กระทรวงการคลังดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ประกาศให้ผู้เสพดินหรือมูลดินซึ่งยังมีโกขึ้นทะเบียนขอรับอนุญาตให้ไปขึ้นทะเบียนขอรับอนุญาตเสพดินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๑

(๒) กวักขันธ์มีใหญ่ไคเสพดินหรือมูลดินตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๒ เป็นต้นไป นอกจากผู้ที่มีใบอนุญาตเสพดิน

(๓) ให้อยู่เลิกร้านจำหน่ายดินให้หมดสิ้นเด็ดขาดภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๐๒

ข้อ ๓. ให้กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย จัดให้มีสถานพยาบาลและสถานพักฟื้นสำหรับผู้เสพดินติคมารักษาพยาบาลและพักฟื้น

ข้อ ๔. ภายในระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๒ เป็นต้นไป บุคคลที่เสพดินติด ไม่ว่าจะมิใช่ใบอนุญาตให้สูบดินหรือไม่ ถ้าประสงค์จะเข้ารับรักษาพยาบาลและพักฟื้นในสถานที่ดังกล่าวในข้อ ๓ ให้เจ้าหน้าที่รับตัวไว้รักษาพยาบาลและพักฟื้นได้ไม่เกินเก้าสิบวัน

ข้อ ๕. นับแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๐๒ เป็นต้นไป ผู้ใดเสพดินหรือมูลดิน นอกจากมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยดินแล้ว เมื่อพ้นโทษ ให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจส่งตัวผู้นั้นเข้าทำการรักษาพยาบาลและพักฟื้นในสถาน ที่ดังกล่าวในข้อ ๓ ได้ตามกำหนดเวลาที่เห็นสมควร ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวัน

ให้ถือว่าผู้ที่อยู่ในสถานพยาบาลและสถานพักฟื้นตามความในวรรคก่อน เป็น ผู้อยู่ในระหว่างคุมขัง ตามอำนาจของพนักงานสอบสวนตามความหมายของ ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งถ้าหลบหนีก็มีความผิดต้องระวางโทษตามประมวลกฎหมาย นั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๐๑
จอมพล ศฤบดิ์ ธีระรัชต์
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓๘

โดยที่ให้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนในท้องที่ อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๑๖ เพื่อขยายพื้นที่สำหรับสร้าง อาคารและสิ่งอุปกรณ์ในทางราชการทหารให้เป็นการเพียงพอ อันจำเป็นในการ ป้องกันประเทศโดยตรง บัดนี้ กองทัพบกได้ทำการสำรวจเขตที่ดินในบริเวณ ที่ที่จะเวนคืนเสร็จแล้ว

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลคลังชัน ตำบลปากข้าวสาร ตำบลลูกนกเปล้า ตำบลหนองปลาไหล และตำบลหนองยาว อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศนี้ ซึ่งปรากฏรายชื่อผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายตามบัญชีท้ายประกาศนี้ ให้แก่ กองทัพบก

ข้อ ๒. ให้ผู้มีอำนาจทหารบกเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตาม ประกาศนี้

ข้อ ๓. ให้ถือว่าประกาศนี้มีผลใช้บังคับเช่นเดียวกันพระราชบัญญัติเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ซึ่งออกตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๑๓

ข้อ ๔. ให้ปลัดกระทรวงกลาโหมรักษาการตามประกาศนี้
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๑

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๓๘

โดยที่พระราชบัญญัติกู้เงินเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้อำนาจรัฐบาลกู้เงินภายในกำหนดเวลาไม่เกินวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๑ แต่เนื่องจากรัฐบาลกู้เงินยังไม่ครบวงเงินตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ คณะปฏิวัติเห็นเป็นการสมควรขยายเวลาให้รัฐบาลมีอำนาจกู้เงินต่อไปได้อีก สองปี

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งให้ขยายกำหนดเวลาการกู้เงินตามพระราชบัญญัติ กู้เงินเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๕ ออกไปอีกสองปี นับแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๐๒ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๐๑

จอมพล ศกุนที ธีระรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๐

โดยที่ปรากฏว่า ในขณะนี้ คณะเทศมนตรีหลายคณะต้องออกจากตำแหน่ง และผู้ว่าราชการจังหวัดได้แต่งตั้งคณะเทศมนตรีชั่วคราว เพื่อดำเนินกิจการของเทศบาลไปจนกว่าจะได้แต่งตั้งคณะเทศมนตรีใหม่ และโดยที่ในขณะนี้กฎหมายว่าด้วยเทศบาล ฉบับปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงของคณะปฏิวัติ ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินกิจการของเทศบาลทั่วราชอาณาจักรดำเนินไปด้วยดี ในระหว่างการปรับปรุงนี้ คณะปฏิวัติจึงเห็นสมควรให้คณะเทศมนตรีชั่วคราวอยู่ในตำแหน่ง ตลอดเวลาการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ภายใต้บังคับความในข้อ ๒ ให้คณะเทศมนตรีชั่วคราวซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๕๕ อยู่ในตำแหน่งจนกว่าจะได้มีกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นใช้ตามกฎหมายว่าด้วยเทศบาล ฉบับปัจจุบัน

ข้อ ๒. ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดที่จะสั่งให้นายกเทศมนตรี หรือเทศมนตรีซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๕๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๕๕ ออกจากตำแหน่ง และในกรณีที่ตำแหน่งนายกเทศมนตรีหรือเทศมนตรีซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งนั้นว่างลง ไม่ว่าเพราะเหตุใด ก็ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งนายกเทศมนตรีแล้วแต่กรณีขอมแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นได้ ทั้งนี้ด้วยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

ข้อ ๓. ความในข้อ ๑ และข้อ ๒ ให้ใช้บังคับแก่เทศมนตรีชั่วคราว
ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดได้แต่งตั้งไว้แล้วก่อนวันประกาศนี้ด้วย
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล ศฤงค์ อินะวัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๔๑

โดยที่ไม่ไต่ป่าเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติ และการทำไม้ซึ่งมีไต่อยู่ในความควบคุมโดยถูกต้องเป็นภัยอันร้ายแรงและโดยที่ปรากฏว่าขณะนี้ได้มีการทำไม้ด้วยวิธีการอันไม่สุจริต เช่นใช้วิธีแสดงเท็จ อ้างว่าที่ป่าที่ทำไม้ไต่ซึ่งควรสงวนถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก คณะปฏิวัติเห็นเป็นการจำเป็นต้องระงับความเสียหายนั้น และเห็นสมควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ใหม่ให้รัดกุม แต่ก่อนที่จะได้มีการแก้ไข ควรที่จะมีข้อกำหนดบางประการเพื่อป้องกันและระงับความเสียหายทั้งที่ไต่กล่าวแล้ว

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป ไม้สักและไม้ยางไม่ว่าจะขึ้นอยู่ ณ ที่ใด เพื่อประโยชน์แก่การทำไม้เพื่อการค้าให้ถือว่าเป็นไม้ไต่ป่า เว้นแต่กรณีที่เกี่ยวข้องแก้ไขซึ่งขึ้นอยู่ในที่ดินที่เอกชนถือกรรมสิทธิ์โดยมีโฉนดที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยที่ดิน

ข้อ ๒. ให้พักการทำไม้สักและไม้ยางซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้อนุญาตให้ทำโดยอาศัยเหตุว่าที่ดินที่ทำไม้นั้น เป็นที่ดินอยู่ในสิทธิครอบครองของเอกชนโดยไม่มีโฉนดที่ดินเสียทั้งสิ้น มีกำหนดเวลาหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศนี้ ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงไม้ที่ไต่ชำระค่าภาคหลวงหรือไต่ชำระราคาขายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ครบถ้วนแล้ว

ข้อ ๓. เพื่อบรรเทาความเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตทำไม้สักและไม้ยางเพื่อการค้าโดยสุจริตก่อนวันประกาศนี้ ให้กระทรวงเกษตรและกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ แต่ละคณะมีอำนาจไม่น้อยกว่าสามคน ไปตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ไม้นั้นขึ้นอยู่ เมื่อเห็นว่าที่ดินอยู่ในลักษณะที่ไต่ทำประโยชน์อันควร

ที่จะได้รับคำรับรองจากเจ้าพนักงานตามกฎหมายที่คืนโดยถูกต้อง ให้อธิบดีกรมป่าไม้
 สั่งให้เพิกถอนการพักการทำไม้ตามความในข้อ ๒ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า การที่ได้
 รับคำรับรองจากเจ้าพนักงานว่าที่คืนได้ทำประโยชน์แล้วนั้นไม่ต้องควยลักษณะอันควร
 ที่จะได้รับคำรับรองตามแบบแห่งกฎหมายว่าควยที่คืนแล้ว ก็ให้อธิบดีกรมป่าไม้สั่งเพิกถอน
 การอนุญาตการทำไม้นั้นเสีย การสั่งเพิกถอนการอนุญาตไมกระทบกระเทือนถึงไม้
 ที่ได้ชักลากมารวมหมอนไว้แล้ว ณ ที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้

ผู้ถูกสั่งเพิกถอนการอนุญาตตามความในข้อนี้ มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดี
 กรมป่าไม้ต่อปลัดกระทรวงเกษตรไ้ภายในสามสิบวันนับแต่วันถูกสั่งเพิกถอน
 ให้ปลัดกระทรวงเกษตรวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ไ้
 รับอุทธรณ์ถ้าวินิจฉัยของปลัดกระทรวงเกษตรเป็นที่สุด

ข้อ ๔. การอนุญาตให้ทำไม้เพื่อใช้สอยส่วนตัวหรือเพื่อการกุศล หรือสาธารณ
 ประโยชน์ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
 โดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๔ และตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราช
 บัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๒)
 พ.ศ. ๒๔๙๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตไ้มีจำนวนจำกัดตามระเบียบที่กระทรวง
 เกษตรจะไ้กำหนดขึ้นไว้ และในการพิจารณาคำขออนุญาตตามความในมาตรา ๗
 และมาตรา ๑๕ ที่กล่าวข้างต้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งการภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน
 นับแต่วันขออนุญาต

ข้อ ๕. ผู้ถูกพักการทำไม้ตามความในข้อ ๒ ผู้ไ้ทำไม้ภายในระยะเวลาพัก
 การทำไม้ก่อนที่อธิบดีกรมป่าไม้สั่งเพิกถอนการพักการทำไม้ ให้ถือว่าผู้นั้นทำไม้โดยมิไ้
 รับอนุญาตมีความผิดตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าควยป่าไม้ และให้เป็นความผิดซึ่งอยู่ใน
 อำนาจศาลทหารที่จะพิจารณาพิพากษาตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๖

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นกนไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒ มกราคม ๒๕๐๒
 จอมพล ศฤงค์ ธนะรัชต์
 หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๒

โดยที่ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓ ได้กำหนดไว้ว่ากิจการ
อุตสาหกรรมประเภทใดจะได้รับการส่งเสริมจะได้อีกประกาศเป็นคราว ๆ บัดนี้
คณะปฏิวัติเห็นว่ากิจการอุตสาหกรรมบางประเภทสมควรได้รับการส่งเสริมตามความ
ในประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวแล้ว และตามพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม
พ.ศ. ๒๕๕๗

หัวหน้าคณะปฏิวัติมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. กิจการอุตสาหกรรมที่จะได้รับการส่งเสริมตามประกาศของคณะ
ปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓ และพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ มีประเภท
ขนาดและเงื่อนไขตามบัญชีท้ายประกาศนี้

ข้อ ๒. ให้ถือว่าประกาศนี้เป็นพระราชกฤษฎีกาออกตามความในมาตรา ๑๖
แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๗ ด้วย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๔๓

เนื่องจากปรากฏว่าบุคคลที่ประพฤตินเป็นอันธพาลซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จับตัวมาควบคุมไว้ เพื่อทำการสอบสวนตามประกาศของคณะปฏิวัติ เมื่อครบกำหนดสามสิบวันแล้วบุคคลนั้นยังมีนิสัยและความประพฤติเป็นอันธพาลอยู่ เมื่อปล่อยตัวไปก็จะไปกระทำความผิดก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนอีก คณะปฏิวัติเห็นว่าเท่าที่โลกดำเนินการจับกุมปราบปรามผู้ประพฤตินเป็นอันธพาลเริ่มแต่คนคลอกจนมาบัดนี้เห็น ประชาชนส่วนมากได้รับความรมเย็นเป็นสุขนอนคลายความเดือดร้อนและหวาดเกรงภัยอันจะถูกข่มเหงรังแกโดยไม่เป็นธรรม แต่ความเดือดร้อนหวาดเกรงดังกล่าวนี้ยังหาหมดสิ้นไปไม่ ในเมื่อบุคคลที่ประพฤตินเป็นอันธพาลนี้ยังไม่ละเลิกนิสัยและถูกปล่อยตัวออกมาอีก คณะปฏิวัติมีเจตนาอันแรงกล้าที่จะกวาดล้างปราบปรามและกระทำการอบรมบ่มนิสัยผู้ที่ประพฤตินเป็นอันธพาลให้กลับคนเป็นพลเมืองดีเพื่อประโยชน์และความผาสุกของประชาชน

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. บุคคลที่ประพฤตินเป็นอันธพาล ซึ่งถูกคุมตัวไว้เพื่อทำการสอบสวนตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑ ครบกำหนดสามสิบวันแล้ว ถ้าผู้บัญชาการตำรวจนครบาลสำหรับจังหวัดพระนคร จังหวัดธนบุรี และผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดอื่น ๆ นอกจากจังหวัดพระนครและธนบุรี เห็นว่าบุคคลนั้นยังมีนิสัยและความประพฤติเป็นอันธพาลอยู่ก็ให้มีอำนาจส่งตัวบุคคลนั้นไปยังสถานอบรมและฝึกอาชีพ

ข้อ ๒. ให้กระทรวงมหาดไทยจัดให้มีสถานอบรมและฝึกอาชีพขึ้นกับให้จังหวัดทั้งกระทรวงมหาดไทยขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ แต่ละคณะมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนสำหรับพิจารณาดำเนินการ เกี่ยวกับการควบคุมการอบรมและฝึกอาชีพและการปล่อยบุคคลที่ถูกควบคุม

ให้คณะกรรมการพิจารณาและมีคำสั่งทุก ๆ สามเดือนว่า บุคคลที่ถูกควบคุมนั้น
บุคคลใดควรให้ควบคุมไว้หรือปล่อยตัวไป การปล่อยตัวนั้น คณะกรรมการจะกำหนด
ให้มีประกันหรือทัณฑ์บนค้ำหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๓. ให้ถือว่าบุคคลที่ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัด
สั่งให้ส่งตัวไปอยู่ในสถานอบรมและฝึกอาชีพเป็นผู้อยู่ในระหว่างคุมขังตามอำนาจของ
พนักงานสอบสวนตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งถ้าหลบหนีก็มีความผิด
ต้องระวางโทษตามประมวลกฎหมายนั้น

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๐๖

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๔๔

โดยที่ปรากฏว่าไคมีบุคคลที่เห็นประโยชน์คนโดยเฉพาะได้เข้าไปปลุกปั่นที่อยู่อาศัยหรือที่ทิ้งทำการค้าในที่ซึ่ง เป็นทางสัญจรของประชาชนหรือประชาชนที่ประโยชน์ร่วมกันอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ชักขวางการจราจรของประชาชน หรือทำให้เกิดความสกปรกรกรุงรัง เป็นขอเถกเถกเชื้อโรค เป็นอุปสรรคชักขวางความเจริญของบ้านเมือง พฤติการณ์ดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นและยังเป็นอยู่ในสถานที่หลายแห่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจจัดให้เป็นที่ยอมรับได้ เพราะปราศจากอำนาจที่จะดำเนินการโดยเฉียบขาดตามควร คณะปฏิวัติเห็นว่าเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม และความเจริญของบ้านเมือง สมควรให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการขจัดความไม่เรียบร้อยนั้นให้หมดสิ้นไป

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ในกรณีปรากฏว่าไคมีการปลุกสร้างอาคารหรือปลุกปั่นสิ่งต่าง ๆ ลงในที่กินในแม่น้ำลำคลอง อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือรุกเข้าไปในที่ดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดไปตรวจสอบสถานที่นั้น ๆ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดตรวจสอบแล้วเห็นว่าสถานที่ซึ่งปลุกสร้างอาคารหรือปลุกปั่นสิ่งใด ๆ ลงเป็นที่กินหรือแม่น้ำลำคลองอันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือเป็นที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยแน่ชัดปราศจากสงสัย ก็ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำขอร้องคำสั่ง เป็นหนังสือแจ้งให้บุคคลผู้นั้น เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งปลุกปั่นนั้น ให้รื้อถอนไปให้ทันทีอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือในกรณีที่ไคไม่ปรากฏตัวเป็น เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ก็ให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ ณ อาคารหรือสิ่งปลุกสร้างนั้น และเมื่อครบกำหนดเวลาห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่งนั้นแล้ว ยังไม่มีการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลุกสร้างนั้นออกไป ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่

คูแลร์กษาสาธารณสมบัติของแผ่นดินจัดการหรือถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นไว้
ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจขายโดยวิธีที่เห็นสมควรซึ่งทรัพย์สินที่รื้อถอน
หรืออยู่ในอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น และให้นำความในประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗ มาใช้บังคับแก่เงินที่ขายทรัพย์สินนั้นไว้โดยอนุโลม

ข้อ ๒. ในกรณีปรากฏว่าได้มีการคิดตั้งหรือวางหรือทอดทิ้งสิ่งใด ๆ ไว้
ในทางสัญจรของประชาชนหรือในที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และปรากฏว่า
มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งนั้น ๆ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษา
สาธารณสมบัติของแผ่นดินแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองชนหรือย้ายสิ่งนั้น ๆ ไปให้
พ้นทางสาธารณหรือที่ซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้นเสีย ถ้าไม่มีการขนย้าย
ไปภายในเวลาอันสมควรก็ดี หรือไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครองสิ่งนั้น ๆ
ก็ดี ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจัดการขนย้ายและขายสิ่งนั้น ๆ เสียได้ โดยวิธี
ที่เห็นสมควรและให้นำความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒๗
มาใช้บังคับแก่เงินที่ขายทรัพย์สินนั้นไว้โดยอนุโลม

ข้อ ๓. ประกาศนี้ไม่ลบล้างอำนาจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการจับกุม
และสอบสวนความผิดอาญา ซึ่งได้เกิดขึ้นในการก่อสร้างปลูกปัก คีคตั้ง วางหรือทอด
ทิ้งสิ่งใด ๆ ลงในที่ดังกล่าวในข้อ ๑ และข้อ ๒

ข้อ ๔. ประกาศนี้ให้ใช้บังคับในเขตจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีและสำหรับ
จังหวัดอื่นให้ใช้บังคับเฉพาะในเขตเทศบาล

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล ศฤงค์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๔๕

โดยที่คณะปฏิวัติเห็นสมควรจะส่งเสริมให้มีการลงทุนในกิจการประมงทะเล อันจะเป็นผลทำให้ประเทศไทยผลิตสัตว์น้ำได้มากขึ้น เพื่อความประสงค์นี้ เป็นการสมควรที่จะผ่อนผันให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตทำการประมงในทะเลใกล้กรุงสอนหรือผู้ฝึกทำการประมง ซึ่งเป็นคนต่างก้าวก้าวมาทำการแนะนำในเรื่องการประมงที่มีประสิทธิภาพ ในการเพิ่มผลผลิตได้

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. เรือไทยที่มีคนต่างก้าวก้าวเป็นกนประจำเรือ ถ้าคนต่างก้าวนั้นเป็นบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นคนประจำเรือตามความในประกาศนี้ให้มีสิทธิทำการประมงในเขตการประมงไทยได้ ภายในข้อกำหนดของกระทรวงเกษตร ซึ่งระบุไว้ในใบอนุญาตนั้น โดยมีให้นำความใน (๒) ของมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒ มาใช้บังคับ

ข้อ ๒. ให้กระทรวงเกษตรมีอำนาจออกใบอนุญาตให้คนต่างก้าวก้าวทำหน้าที่เป็นครูสอนหรือเป็นผู้ฝึกทำการประมง โดยให้เป็นคนประจำเรือไทยที่ได้ในการทำการประมงในเขตการประมงไทยไม่เกินจำนวนที่กำหนด เพื่อได้ทำการสอบสวนแล้วเห็นว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติสมควรที่จะเป็นครูหรือผู้ฝึกทำการประมง

ข้อ ๓. ให้กระทรวงเกษตรกำหนดจำนวนคนต่างก้าวก้าวที่ได้รับอนุญาตให้เป็นครูสอนหรือเป็นผู้ฝึกทำการประมง และกำหนดเขตพื้นที่ทำการสอนหรือทำการฝึกและระยะเวลาทำการสอนหรือทำการฝึก เป็นครั้งคราวตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๔. ประกาศนี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของคนต่างก้าวก้าวและเรือไทยที่มีคนต่างก้าวก้าวเป็นกนประจำเรือที่หนึ่งมี ตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พุทธศักราช ๒๔๘๒

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒
จอมพล ศฤงก์ ธนะรัชต์
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๘๖

เนื่องจากที่คณะปฏิวัติได้มีเจตจำนงอันแน่วแน่ที่จะจัดทำกิจการทุกอย่างทุกอย่าง
เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และได้ดำเนินการเกี่ยวกับการลดราคาสินค้า ค่า
บริการ และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ โดยลำดับมาเห็น ปรากฏว่ายังมีสิ่งของบางอย่าง
ที่จำเป็นแก่การครองชีพ แม้วาราคาขายส่งจะลดลงแล้ว แต่ราคาขายปลีกก็ยังคง
คงอยู่หรือแพงขึ้น คณะปฏิวัติจึงเห็นสมควรจะใช้วิธีควบคุมราคาขายปลีกของสินค้า
บางประเภทเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และให้จัดและดำเนินการในจังหวัด
พระนครและธนบุรีก่อน

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนคร และผู้ว่าราชการจังหวัดธนบุรี
พิจารณาร่วมกับเทศบาล เจ้าของท้องที่ที่กำหนดตลอดที่เห็นสมควรจะควบคุมราคา
ขายปลีกและกำหนดประเภทสินค้าที่จะควบคุม แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศ
ปิดไว้ ณ ที่ศาลากลางจังหวัดที่สำนักงานเทศบาล เจ้าของท้องที่ ที่ตลาดซึ่งจะกำหนด
และในที่สาธารณะซึ่งเห็นสมควรให้ประชาชนทราบล่วงหน้าอย่างน้อย ๓ วัน

ข้อ ๒. ให้กรมการค้าภายใน กระทรวงเศรษฐกิจ แจ้งราคาตลาดขาย
ปลีกของสินค้าซึ่งจังหวัดประกาศควบคุมให้จังหวัดและเทศบาลทราบ และให้แจ้ง
ทุกครั้งที่ราคาได้เปลี่ยนแปลงไป

ข้อ ๓. ให้เทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี จัดให้กระดานป้าย
ขนาดใหญ่เพื่อจรรยาการและราคาสินค้าที่ควบคุม และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำตลาด
ที่กำหนด ตรวจสอบราคาสินค้าที่ควบคุมในตลาดเป็นประจำวัน ถ้าเห็นว่าราคา
สินค้าที่ควบคุมนั้นขายไม่สูงกว่าราคาที่ยกมาที่แจ้งมาก็ให้เขียนราคานั้น
ลงในกระดานป้าย และให้ถือเป็นราคาที่ควบคุมซื้อขายในวันนั้น

ข้อ ๔. ถ้าผู้ขาย ขายสินค้าที่ควบคุมเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้ในกระดาน
ป้าย ให้เจ้าหน้าที่ประจำตลาดห้ามมิให้ขายหรือให้ผู้ขายนำสินค้านั้นออกไปนอก
บริเวณตลาดที่กำหนดนั้น ถ้าผู้ขายขัดขืน ให้ถือว่าเป็นการซัดค้ำสั่งของเจ้า
พนักงาน

ข้อ ๕. ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปช่วยเหลือในการควบคุม
ราคาสินค้าในตลาดที่กำหนดตามความเหมาะสม

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๔๗

ตามที่คณะปฏิวัติได้ประกาศให้มีการส่งเสริมการประกอบอุตสาหกรรมภายในประเทศ ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓ แล้ว นั้น การประกอบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อาจก่อให้เกิดเงินเป็นจำนวนมาก แต่ตามประมวลกฎหมายที่ดินบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนแล้ว ซึ่งมีจำนวนผู้ถือหุ้นและหุ้นส่วนใหญ่เป็นคนที่ต่างก้าว ซึ่งจะถือได้ภายในจำนวนอันจำกัดเท่านั้น คณะปฏิวัติจึงเห็นว่า ควรให้มีการอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมได้ตามสมควร แก่กิจการ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการลงทุนประกอบการอุตสาหกรรมในประเทศมากขึ้น

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น

(๖) ของข้อ ๒. แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓

" (๖) ถ้าเป็นบริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนแล้ว ซึ่งตามประมวลกฎหมายที่ดินให้ถือกรรมสิทธิ์ได้โดยยกเว้นต่างก้าว นั้น จะได้รับอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมได้ตามที่คณะกรรมการตามประกาศนี้จะเห็นสมควร "

ทั้งนี้ ทั้งฉบับนี้เป็นอันไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล ศฤงค์ ชนระวัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๔๔

โดยที่พิกัดอัตราศุลกากร เรียกเก็บสำหรับรถยนต์นั่ง จักรยานยนต์และฟิล์ม
ภาพยนตร์ที่ถ่ายทำแล้วยังไม่เหมาะสม เป็นผลกระทบกระเทือนการเศรษฐกิจของ
ประเทศ คณะปฏิวัติเห็นสมควรแก้ไขเสียใหม่ให้การเรียกเก็บเป็นไปในอัตราที่สมควร
หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. พิกัดอัตราอากรขาเข้าประเภทที่ ๑๒๔ ในรายการ (จ) ตามพระราช
บัญญัติพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
พิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๐๑ นั้น ให้ยกเลิกการเรียกเก็บอัตราอากร
ตามสภาพเสียคงให้เรียกเก็บอัตราอากรตามราคาร้อยละ ๕๐ ของราคาตัวอย่างเดียว

ข้อ ๒. พิกัดอัตราอากรขาเข้าประเภทที่ ๑๒๕ ในรายการ (ก) และ (ข)
ตามพระราชบัญญัติพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๑ นั้น ให้ยกเลิกการเรียก
เก็บอัตราอากรตามสภาพเสีย คงให้เรียกเก็บอัตราอากรตามราคาร้อยละ ๒๕ ของ
ราคาตัวอย่างเดียว

ข้อ ๓. พิกัดอัตราอากรขาเข้าประเภท (๕) ในรายการ (ค) (๑) ตามพระ
ราชบัญญัติพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช
บัญญัติพิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๐๑ นั้น ให้ลดอัตราลง คงให้เรียก
เก็บในอัตราหนึ่งเมตร ๒ บาท

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๔๕

โดยที่เห็นว่าบทบัญญัติในประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งบัญญัติจำกัดสิทธิของบุคคลในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม โดยให้ถือได้เพียงจำนวนเนื้อที่ดินที่กำหนดไว้ ผู้ใดจะถือกรรมสิทธิ์เกินไปกว่ามีได้นั้น เป็นการจำกัดโดยไม่สมควร และเป็นเหตุบ่อนความเจริญก้าวหน้าในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และส่งผลให้เสียหายแก่การเศรษฐกิจของประเทศ จึงสมควรที่จะยกเลิกข้อจำกัดนี้เสีย อนึ่ง บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่กล่าวแล้วซึ่งบัญญัติว่า นิติบุคคลที่เป็นบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมาคม สหกรณ์และมูลนิธิ บรรดาซึ่งเพียงแต่มีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นคนต่างด้าวก็ให้ถือว่าเป็นคนต่างด้าว ถูกบันทึกสิทธิในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินไปค่านั้น ก็ไม่เหมาะสมและขอความช่วยเหลือ ยุติธรรมและส่งผลเสียหายเช่นเดียวกัน

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๔ ถึงมาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๗ अनुมาตรา (๕) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
 ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๐๒
 จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
 หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ ๕๐

โดยที่ได้พิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบันนี้มีสถานบริการประชาชนหลายแห่ง เช่น สถานบริการอาบน้ำ โรงแรม บังกาโล สถานเล่นรำ สโมสรและโรงมหรสพหลายแห่งมีวิธีดำเนินงานอันไม่สุจริตกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายตลอดจนกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอยู่เสมอ

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้เจ้าพนักงานฝ่ายการปกครองและตำรวจเอาใจสอดส่องปราบปรามการกระทำทำนองนี้โดยเข้มงวดกวดขัน

ข้อ ๒. หากปรากฏว่าสถานที่ใดมีการกระทำผิดกฎหมายหรือมีพฤติการณ์อันขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็สถานที่ตั้งขึ้นโดยอำนาจการอนุญาตของเจ้าหน้าที่ฝ่ายใดตามกฎหมายใดก็ตาม ให้อธิบดีกรมตำรวจหรือรองอธิบดีกรมตำรวจ สำหรับจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับจังหวัดต่าง ๆ นอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี มีอำนาจพิจารณาสั่งการปิดสถานที่ดังกล่าวโดยมีกำหนดระยะเวลาหรือไม่มีกำหนดระยะเวลาก็ได้ตามสมควรแก่กรณี

ข้อ ๓. ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งตามข้อ ๒ แห่งประกาศนี้ให้ถือว่าขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานมีความผิดตามกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๑

เนื่องจากพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงแม่สะเรียง ศาลแขวงแม่ออก
ศาลแขวงตะกั่วป่าและศาลแขวงหลังสวน เป็นศาลจังหวัด พุทธศักราช ๒๔๙๕
มาตรา ๕ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยกฐานะศาลแขวงแม่สะเรียง
ศาลแขวงแม่ออก ศาลแขวงตะกั่วป่า และศาลแขวงหลังสวนเป็นศาลจังหวัด
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๓ ได้บัญญัติไว้ให้ศาลจังหวัดแม่ออก มีเขตตลอด
ท้องที่อำเภอแม่ออกและอำเภอแม่อุสุมาศ ในจังหวัดตาก แต่ต่อมาได้มีพระราชกฤษฎี
กา ตั้งกิ่งอำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่อุสุมาศ จังหวัดตาก เป็นอำเภอท่าสองยาง
ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๐๑ ซึ่งทำให้เกิดขึ้นในท้องที่กิ่งอำเภอท่าสองยาง
ซึ่งเดิมเคยขึ้นศาลจังหวัดแม่ออก ต้องไปขึ้นศาลจังหวัดตาก อันเป็นความไม่สะดวก
แก่ประชาชนผู้มีบรรดาคดีเพราะทางเดินทางไปยังจังหวัดตากไม่มี ต้องเดินทางทาง
อำเภอแม่ออก จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะให้ศาลจังหวัดแม่ออกคงมีเขตรวมถึง
เขตอำเภอท่าสองยางด้วย

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้ศาลจังหวัดแม่ออกซึ่งมีเขตตลอดท้องที่อำเภอแม่ออกและอำเภอ
แม่อุสุมาศในจังหวัดตากอยู่แล้ว นั้น มีเขตตลอดท้องที่อำเภอท่าสองยางในจังหวัด
ตากด้วย

ข้อ ๒. บรรดาคดีของอำเภอท่าสองยางที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลจังหวัดตาก
ในวันประกาศนี้ให้คงพิจารณาพิพากษาในศาลจังหวัดตาก เว้นแต่คดีที่ศาลจังหวัดตาก
ยังมีใ้เริ่มสืบพยานก็ให้โอนคดีนั้น ๆ ไปพิจารณาพิพากษาในศาลจังหวัดแม่ออก

ทั้งนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๒

ตามที่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสงเคราะห์อาชีพแก่คนไทย พ.ศ. ๒๕๕๕ และได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ในเขตจังหวัดพระนคร และ จังหวัดธนบุรีแล้ว แต่ยังไม่ได้กำหนดประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมหรือธุรกิจ ไว้เพื่อให้ดำเนินไปตามความในพระราชบัญญัตินั้น อันจะเป็นคุณประโยชน์แก่คนไทย

ไม่

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. กิจกรรมอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมหรือธุรกิจดังต่อไปนี้ ซึ่งเจ้าของใช้คนงานตั้งแต่สิบคนขึ้นไปต้องจัดให้มีคนงานซึ่งมีสัญชาติไทยเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนคนงานทั้งสิ้น

- ๑) การเชื่อมและชุบโลหะ
- ๒) การทอผ้าด้วยเครื่องจักร
- ๓) การทำลวดและกรง
- ๔) การทำรองเท้า
- ๕) การทำเครื่องเรือน
- ๖) การก่อสร้าง ประกอบแก้ไขหรือซ่อมแซมยานพาหนะหรืออุปกรณ์ของยานพาหนะ
- ๗) การก่อสร้าง ประกอบแก้ไขหรือซ่อมแซมเครื่องจักร เครื่องยนต์ เครื่องไฟฟ้า หรือเครื่องวิทยุ
- ๘) การก่อสร้าง ต่อเติมติดตั้ง บำรุงรักษา ซ่อมแซม คัดแปลง หรือรื้อถอนอาคาร
- ๙) การทำไม้ซีกไฟ

ข้อ ๒. ให้ถือว่าประกาศฉบับนี้เป็นพระราชกฤษฎีกาออกตามความมาตรา ๖
แห่งพระราชบัญญัติสงเคราะห์อาชีพแก่คนไทย พ.ศ. ๒๔๙๕
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๐๒
จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๓

โดยที่ปรากฏว่าสินค้าต่าง ๆ ที่ผลิตหรือมีกำเนิดในประเทศจีนคอมมิวนิสต์ ซึ่งส่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยส่วนมากเป็นสินค้าประเภทไม่จำเป็นและมักจะนำเข้ามาด้วยการลักลอบ เป็นการบุงบักแก่การกวดขันควบคุม ทั้งเป็นการเสียเปรียบในแง่ดุลยการค้า คณะปฏิวัติจึงเห็นสมควรห้ามมิให้นำสินค้าที่ผลิตหรือมีกำเนิดในประเทศจีนคอมมิวนิสต์เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ห้ามมิให้นำสินค้าที่ผลิตหรือมีกำเนิดในประเทศจีนคอมมิวนิสต์หรือซึ่งมาจากประเทศจีนคอมมิวนิสต์เข้ามาในราชอาณาจักร ผู้ใดนำสินค้าดังกล่าวนี้เข้ามาในราชอาณาจักร มีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรฐานนำของต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักร

ข้อ ๒. ใหญ่ทำการจำหน่ายสินค้าที่ผลิตหรือมีกำเนิดในประเทศจีนคอมมิวนิสต์หรือที่มาจากประเทศจีนคอมมิวนิสต์ซึ่งมีสินค้าดังกล่าวนี้อยู่ในความครอบครองก่อนวันประกาศนี้แจ้งปริมาณและสถานที่เก็บต่อนายอำเภอท้องที่ซึ่งผู้ทำการจำหน่ายมีภูมิลำเนาหรือสถานที่ทำการค้าอยู่ภายในกำหนดเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันประกาศนี้

ข้อ ๓. เมื่อพ้นกำหนดเวลาหนึ่งเดือนนับแต่วันประกาศนี้ ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายสินค้าที่ผลิตหรือมีกำเนิดในประเทศจีนคอมมิวนิสต์ หรือที่มาจากประเทศจีนคอมมิวนิสต์

ข้อ ๔. ให้ถือว่าข้อความตามข้อ ๒ ข้อ ๓ แห่งประกาศนี้มีผลใช้บังคับเช่นเดียวกับพระราชกฤษฎีกา และกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๕

และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมโรคกักตุน พ.ศ. ๒๔๙๕ ผู้ใดฝ่าฝืนยอมมี
ความผิดตามที่กฎหมายนั้นไว้บัญญัติไว้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล ศฤงคาริ วนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๘

โดยที่เป็นการสมควรให้เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามที่ไต่ทำการสำรวจเสร็จแล้วในท้องที่ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อประโยชน์ของรัฐในการสร้างโรงไฟฟ้าเอน้ำของการไฟฟ้าอันธ

หัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายประกาศนี้ซึ่งปรากฏรายชื่อผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามบัญชีท้ายประกาศนี้ให้แก่การไฟฟ้าอันธ

ข้อ ๒. ให้ผู้ว่าการไฟฟ้าอันธเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามประกาศนี้

ข้อ ๓. ให้ถือว่าประกาศนี้มีผลใช้บังคับ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งออกตามความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๘๗

ข้อ ๔. ให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารรักษาการตามประกาศนี้ ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล ศฤงค์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๕

โดยที่ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๔ ให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณา
แต่งตั้งสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาลแทนตำแหน่งที่ว่างลงไว้ และโดย
ที่ขณะนี้คณะปฏิวัติกำลังพิจารณาปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสภาจังหวัดและกฎหมายว่า
ด้วยเทศบาลอยู่ สมควรที่จะให้กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งสมาชิกสภาจังหวัดและ
สภาเทศบาล ในกรณีที่จะต้องมีการเลือกตั้งทั่วไปได้เช่นเดียวกับการเลือกตั้ง
ขอมสมาชิกสภาจังหวัดและสภาเทศบาล ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่กล่าว
แล้วควย

หัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ความในข้อ ๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๔ ซึ่งใช้บังคับ
แก่กรณีที่จะต้องมีการเลือกตั้งขอมสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาลนั้น
ให้นำมาใช้บังคับแก่กรณีที่จะต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภา
เทศบาล อันมิใช่เป็นการเลือกตั้งขอมได้ควย

ข้อ ๒. ให้ถือว่าสมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาเทศบาลที่ได้รับการ
แต่งตั้งตามประกาศนี้เป็นสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งโดยชอบด้วยกฎหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๖

เพื่อให้การปฏิบัติของคณะกรรมการซึ่งกระทรวงเกษตรและกระทรวงมหาดไทย
ตั้งขึ้นตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๑ ข้อ ๓. ดำเนินการพิจารณาตรวจพิสูจน์
ที่ดินที่ไม่ขึ้นอยู่ได้เป็นไปโดยสมบูรณ์และเสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนด

หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้คณะกรรมการที่กระทรวงเกษตรและกระทรวงมหาดไทยตั้งขึ้น
ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๑ ข้อ ๓. มีอำนาจเรียกผู้ทำไม่ซึ่งถูกพักการทำ
ไม่ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๑ และบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้นำ
ที่ดินที่หรือส่งวัตถุพยานหรือเอกสารมาประกอบการพิจารณาได้ ผู้ใดขัดขืนไม่ทำ
ตามคำสั่งคณะกรรมการมีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ข้อ ๒. ถ้าผู้ใดขัดขืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการเป็นผู้ทำไม่ซึ่งถูกพัก
การทำไม่ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๑ ให้ริบสิทธิ์รป่าไม้มีอำนาจสั่งเพิก
ถอนการอนุญาตการทำไม่ใด ๆ โดยไม่ต้องตรวจพิสูจน์ต่อไปว่าที่ดินที่ทำไม่นั้น
อยู่ในลักษณะที่ใดทำประโยชน์อันควรได้รับกำบังรองจากเจ้าพนักงานตามกฎหมาย
ที่ดินหรือไม่

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๗

โดยที่คณะปฏิวัติเห็นว่า เพื่อให้การบริหารราชการของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะได้แต่งตั้งขึ้นภายหลังที่ได้ประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นการสมควรที่จะปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรม เสียใหม่ให้เหมาะสม แต่ก่อนที่จะแก้ไขเช่นนั้น สมควรจัดให้มีมาตรการบางประการเพื่อให้ปฏิบัติการไปโดยทันทีในเมื่อได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นแล้ว

หัวหน้าคณะปฏิวัติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. คำว่า "สำนักคณะรัฐมนตรี" ในบรรดามทกฎหมาย ข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ ให้ใช้คำว่า "สำนักนายกรัฐมนตรี" แทน

ข้อ ๒. ให้จัดตั้งสำนักราชการขึ้น สำนักหนึ่งในสำนักนายกรัฐมนตรี เรียกว่า "สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรี" มีฐานะเป็นนิติบุคคลขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีมีเลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมือง เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และจะให้มีรองเลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมือง เป็นผู้ช่วยอีกก็ได้

ข้อ ๓. ให้ยุบสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และให้โอนบรรดากิจการงานไปยังสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรี

บรรดาข้าราชการและลูกจ้างสังกัดสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรีให้โอนมาสังกัดสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีและให้โอนเงินงบประมาณของสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรีมา เป็นงบประมาณของสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีด้วย

ข้อ ๔. การแบ่งส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นอำนาจของ
นายกรัฐมนตรีที่จะกระทำได้ตามที่เห็นสมควรโดยทำเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๕. ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิตามที่นายกรัฐมนตรี
เห็นสมควรให้ปฏิบัติราชการใด ๆ ใดและให้มีอำนาจกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือ
ค่าตอบแทนให้แก่บุคคลนั้น ๆ ด้วย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๐๒

จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ผนวก ก.

เหตุการณ์ทางการเมืองของประเทศไทย

ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๑๕

วันเดือนปี

เหตุการณ์

๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕

มีบุคคลคณะหนึ่งใช้นามว่า"คณะราษฎร" ประกอบด้วยทหารบก ทหารเรือ พลเรือน และประชาชน ได้ทำการปฏิวัติยึดอำนาจ การปกครองประเทศจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นระบอบประชาธิปไตย

๒๕ มิถุนายน ๒๔๗๕

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงตอบรับคำอัญเชิญของคณะราษฎร เป็นกษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน

๒๖ มิถุนายน ๒๔๗๕

ประกาศใช้ "พระราชกำหนดนิรโทษกรรม" แก่ผู้เปลี่ยนแปลง การปกครองแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕

๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕

ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑ "พระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญการ ปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕"

๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕

แต่งตั้ง"ผู้แทนราษฎรชั่วคราว ๗๐ นาย เวลา ๑๔.๐๐ น. ได้มีการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรก สมาชิกใน ที่ประชุมกล่าวปฏิญาณตนว่าจะปฏิบัติตามหลัก ๖ ประการของ คณะราษฎร
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เลือกมหาอำมาตย์เอกเจ้าพระยา ชรรณกัศมีมนตรีเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรคนแรก สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรได้เลือก พระยามโนปกรณนิติธาดา (ก้อน หุตะสิงห์) เป็นประธานคณะกรรมการราษฎร(นายกรัฐมนตรี) เป็นคนแรก

- ๒๙ มิถุนายน ๒๔๗๕
 - ๓๐ มิถุนายน ๒๔๗๕
 - ๒๐ กรกฎาคม ๒๔๗๕
 - ๒๔ สิงหาคม ๒๔๗๕
 - ๒๙ ตุลาคม ๒๔๗๕
 - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๕
 - ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕
 - ๒๐ ธันวาคม ๒๔๗๕
 - ๒๔ ธันวาคม ๒๔๗๕
 - ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๖
 - ๑๗ มีนาคม ๒๔๗๖
 - ๓๑ มีนาคม ๒๔๗๖
- ประกาศผลึกเปลี่ยนเสนาบดีและปลัดทูลฉลองกระทรวงต่างๆ
 พระยามโนปกรณนิติธาดา นำคณะผู้ร่วมเปลี่ยนแปลงการ
 ปกครองเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อขอ
 พระราชทานอภัยในการที่ไ้มีประกาศแสดงถึงการกระทำของ
 กษัตริย์ในราชวงศ์จักรี เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕
 คณะราษฎรส่งสมาชิกไปแสดงปาฐกถาในต่างจังหวัดและ
 อนุญาตให้ข้าราชการเข้าเป็นสมาชิกสมาคมคณะราษฎร
 รัฐบาลอนุญาตให้จัดตั้ง "สมาคมคณะราษฎร" ได้ นับเป็นพรรค
 การเมืองพรรคแรกของประเทศไทย
 สมาคมคณะราษฎร บิดสาขาที่จังหวัดนครปฐม
 สภาได้เริ่มพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๒ "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
 สยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕"
 แต่งตั้งรัฐบาลชุดที่ ๒ พระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรี
 รัฐบาลแถลงนโยบาย
 ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติเทียบตำแหน่งรัฐมนตรีกับ
 ตำแหน่งเสนาบดี"
 รัฐบาลสั่งให้ข้าราชการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลาออก
 จากการเป็นสมาชิกสมาคมการเมือง (คณะราษฎร)
 สมาชิกสภาได้ตั้งกระทู้ถามรัฐบาล เรื่องการสั่งห้ามไม่ให้
 ข้าราชการเข้าเป็นสมาชิกสมาคมการเมือง
 สมาชิกสภาตั้งกระทู้ถามรัฐบาล เรื่องการตรวจคนอาวุธสมาชิก
 สภา ก่อนเข้าประชุม
 พระยามโนปกรณนิติธาดาเรียกประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อเตรียมการออก
 พระราชกฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎร

- ๑ เมษายน ๒๔๗๖ มีประกาศ "พระราชกฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎรและงคใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา"
- ๑ เมษายน ๒๔๗๖ แต่งตั้งรัฐบาล ชุดที่ ๓ พระยามโนปกรณัมเป็นนายกรัฐมนตรี
- ๒ เมษายน ๒๔๗๖ ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติคอมมิวนิสต์ พุทธศักราช ๒๔๗๖" รัฐบาลแจกจ่ายสมุดปกเหลือง เรื่องโครงการเศรษฐกิจ หลวงประดิษฐมนูธรรม ออกเดินทางไปต่างประเทศ เพราะสาเหตุมาจากโครงการเศรษฐกิจ ซึ่งมีผู้กล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์
- ๑๒ เมษายน ๒๔๗๖ พระยามโนปกรณัม ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ว่า หลวงประดิษฐมนูธรรม เป็นคอมมิวนิสต์
- ๑๘ มิถุนายน ๒๔๗๖ รัฐมนตรี ๔ นาย คือ พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา พันเอกพระยาทรงสุรเดช พันเอกพระยาฤทธิอัคเนย์ พันโทพระประศาสน์พิทยายุทธ ลาออกจากรัฐมนตรี
- ๒๐ มิถุนายน ๒๔๗๖ เกิด "รัฐประหาร" นำโดย พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา บังคับให้รัฐบาลลาออกให้เปิดสภานำรัฐธรรมนูญกลับมาใช้ทุกมาตรา
- ๒๑ มิถุนายน ๒๔๗๖ มีพระราชกฤษฎีกาเปิดประชุมวิสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร แต่งตั้งรัฐบาลชุดที่ ๔ พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๖ ประกาศใช้ "พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมในการจัดให้รัฐมนตรีลาออก เพื่อให้มีการเปิดสภาผู้แทนตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๔๗๖"
- ๑๒ สิงหาคม ๒๔๗๖ หลวงประดิษฐมนูธรรม เดินทางกลับประเทศสยาม
- ๑ ตุลาคม ๒๔๗๖ โปรกเกล้าฯ แต่งตั้งหลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นรัฐมนตรี ส่วนพระยามโนปกรณัมต้องเดินทางออกนอกประเทศไปพำนักที่ป่ียง
- ๑๑ ตุลาคม ๒๔๗๖ เกิดกบฏ "บวรเดช"

- ๒๕ ตุลาคม ๒๔๗๖ พลเอก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบวรเดช ทรงเสด็จขึ้น
เครื่องบินหนีไปอินโดจีน
- ๒๙ ตุลาคม ๒๔๗๖ ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลพิเศษ พุทธศักราช ๒๔๗๖"
เพื่อพิจารณาโทษกบฏ
- ๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๖ ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติป้องกันรักษารัฐธรรมนูญ พุทธศักราช
๒๔๗๖ และพระราชบัญญัติเหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ๒๔๗๖"
- ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๖ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑ เป็นการเลือกตั้ง
ทางอ้อมโดยวิธีรวมเขตจังหวัด
- ๔ ธันวาคม ๒๔๗๖ มีพระราชกฤษฎีกาตั้งสมาชิกสภาประเภท ๒ จำนวน ๗๕ นาย
มีจำนวนเท่ากับสมาชิกสภาประเภท ๑
- ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๖ เปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยสามัญ
- ๑๖ ธันวาคม ๒๔๗๖ แต่งตั้งรัฐบาลชุดที่ ๔ พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็น
นายกรัฐมนตรี
- ๒๕ ธันวาคม ๒๔๗๖ สภาลงมติว่าหลวงประดิษฐมนูธรรม ไม่มีมลทินเป็นคอมมิวนิสต์
ตามที่ถูกกล่าวหา
- ๑๒ มกราคม ๒๔๗๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วยสมเด็จพระบรม
ราชินีเสด็จประพาสทวีปยุโรป
- ๒๒ มกราคม ๒๔๗๗ สภาลงมติให้ชาวไทยมีภรรยาที่ขอความช่วยเหลือ (จดทะเบียน)
ไถ่ถอนเสีย
- ๒๑ สิงหาคม ๒๔๗๗ รัฐบาลได้ประกาศรับรองทำนองเพลงของพระเจนดุริยางค์
และเนื้อร้องของขุนวิจิตรมาตรา กับนายฉันทน์ ชาวไร่ เป็น
เพลงชาติ
- ๒๒ กันยายน ๒๔๗๗ แต่งตั้งรัฐบาลชุดที่ ๖ พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็น
นายกรัฐมนตรี

- ๒ มีนาคม ๒๔๓๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสละราชสมบัติ
ตั้งข้อความข้างตอนว่า "ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละ
ราชอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าแต่เดิม แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอม
ยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใดคณะใดโดยเฉพาะ
เพื่อให้อำนาจนั้นโดยสิทธิ์ขาดและโดยไม่มีฟังเสียงอันแท้จริง
ของราษฎร"
- ๒ มีนาคม ๒๔๓๗ สถาปนาแทนราษฎรลงมติรับทราบการสละราชสมบัติของพระบาท
สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ๓ มีนาคม ๒๔๓๗ สถาปนาแทนลงมติเห็นชอบในการอัญเชิญพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
ขึ้นครองราชย์
- ๒๓ กรกฎาคม ๒๔๔๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งกระทรวงมหาดไทย เรื่องการชายที่กิน
พระคลังข้างที่
- ๕ สิงหาคม ๒๔๔๐ แต่งตั้งรัฐบาลชุดที่ ๓ พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา เป็น
นายกรัฐมนตรี
- ๗ พฤศจิกายน ๒๔๔๐ มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒
- ๒๑ ธันวาคม ๒๔๔๐ แต่งตั้งรัฐบาลชุดที่ ๔ พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา เป็น
นายกรัฐมนตรี
- ๑๑ กันยายน ๒๔๔๑ มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑
- ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๔๑ มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๓
- ๑๖ ธันวาคม ๒๔๔๑ แต่งตั้งรัฐบาลชุดที่ ๕ พันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา เป็น
นายกรัฐมนตรี
- ๑๒ มกราคม ๒๔๔๒ สภาได้รับหลักการและอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงปีงบประมาณโดยเริ่ม
ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะแก่ฤดูกาล
- ๒๕ มกราคม ๒๔๔๒ เกิกกบฏ
- ๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๔๒ รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลพิเศษเพื่อพิจารณา
คดีกบฏครั้งนี้ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้อนุมัติให้ประกาศเป็น
กฎหมายได้

- ๒๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๒
- ๓ ธันวาคม ๒๔๘๒
- ๑๘ กันยายน ๒๔๘๓
- ๑ ตุลาคม ๒๔๘๓
- ๕ พฤษภาคม ๒๔๘๔
- ๒๐ พฤษภาคม ๒๔๘๔
- ๒๕ กรกฎาคม ๒๔๘๔
- ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔
- ๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๔
- ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕
- ๗ มีนาคม ๒๔๘๕
- ๓ ธันวาคม ๒๔๘๕
- ๒๗ พฤษภาคม ๒๔๘๗
- ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๗

ศาลพิเศษไต่สวนพิจารณาคดีนักโทษกบฏ ๑๘ ศพ
 ได้มีการประหารชีวิตนักโทษกบฏ ๑๘ ศพ
 ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติปฏิทินตามแบบสากล โดยเปลี่ยน
 การนับศักราชใหม่จากวันที่ ๑ เมษายน สิ้นสุดวันที่ ๓๑ มีนาคม
 เป็นเริ่มจากวันที่ ๑ มกราคม สิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม
 ประกาศใช้ "รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยบทเฉพาะกาล
 พุทธศักราช ๒๔๘๓" ปีคอายุสมาชิกประเภท ๒ ออกไปอีก
 ๑๐ ปี จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๕
 ประเทศไทยโคลงนามในสัญญาสันติภาพกับประเทศฝรั่งเศส
 โดยมีผู้เป็นเป็นผู้ไกลเกลี่ย
 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคตด้วยโรค
 พระทัยพิการ ณ ประเทศอังกฤษ
 มีประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานเลื่อนยศ
 ให้พลตรีหลวงพิบูลสงคราม เป็นจอมพล จอมพลเรือ จอมพลอากาศ
 กองทัพอากาศเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทย
 ไทยทำสัญญาไมตรีกับญี่ปุ่น
 ไทยประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกา
 รัฐบาลครั้งที่ ๑๐ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี
 ประกาศใช้ "รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ว่าด้วยการเลือกตั้ง
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๘๕" ให้ปีคอายุสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎรใกล้คราวละ ๒ ปี
 ประกาศใช้ "พระราชกำหนดระเบียบบริหารนครบาลเพชรบูรณ์
 พุทธศักราช ๒๔๘๗"
 ประกาศใช้ "พระราชกำหนดจัดสร้างพุทธบุรีมณฑล พุทธศักราช
 ๒๔๘๗"

- ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓
รัฐบาลลาออก เพราะสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนดคนครบาล
เพชรบูรณ์และพระราชกำหนดจัดสร้างพุทธบุรีมณฑล
- ๑ สิงหาคม ๒๕๕๓
สภามุแทนราษฎรลงมติแต่งตั้งให้ นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้สำเร็จ
ราชการแทนพระองค์แก่เพียงผู้เดียว
- ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓
แต่งตั้งรัฐบาล ชุดที่ ๑๑ พันตรีทอง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี
ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติขยายกำหนดเวลาอยู่ในตำแหน่ง
ของสมาชิกสภามุแทนราษฎร พุทธศักราช ๒๕๕๓"
- ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓
มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรใน ๔ จังหวัด ที่ได้คืนจากอินโดจีน
ของฝรั่งเศส คือ พระตะบอง พินลสงคราม นครจำปาศักดิ์
และลานซาง มีผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือก ๔ นาย
- ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๓
ไทยประกาศสันติภาพการประกาศสงครามเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม
๒๕๕๕ เป็นโมฆะ
- ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓
แต่งตั้งรัฐบาลชุดที่ ๑๒ นายทวี บุณยเกตุเป็นนายกรัฐมนตรี
- ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓
แต่งตั้งรัฐบาลชุดที่ ๑๓ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายก
รัฐมนตรี
- ๘ ตุลาคม ๒๕๕๓
ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม พุทธศักราช
๒๕๕๓"
- ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓
มีพระราชกฤษฎีกายุบสภามุแทนราษฎร
- ๖ มกราคม ๒๕๕๓
มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๕
- ๓๑ มกราคม ๒๕๕๓
แต่งตั้งรัฐบาล ชุดที่ ๑๔ พันตรีทอง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๓
ศาลฎีกาพิพากษาพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามเป็นโมฆะ
เพราะขัดกับรัฐธรรมนูญ
- ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๓
แต่งตั้งรัฐบาลชุดที่ ๑๕ นายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓
ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๓ "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พุทธศักราช ๒๕๕๓"
- ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓
เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๘๐ นาย

- ๘ มิถุนายน ๒๔๘๙
- ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙
- ๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๙
- ๕ สิงหาคม ๒๔๘๙
- ๒๓ สิงหาคม ๒๔๘๙
- ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๙๐
- ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐
- ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๐
- ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๐
- ๕ ธันวาคม ๒๔๙๐
- ๒๓ ธันวาคม ๒๔๙๐
- ๒๕ มกราคม ๒๔๙๑
- ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๑
- ๘ เมษายน ๒๔๙๑
- ๑ ตุลาคม ๒๔๙๑
- โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคตด้วยพระแสงปืน
รัฐสภาลงมติเป็นเอกฉันท์อยู่เชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ
เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชขึ้นครองราชย์
- รัฐบาลชุดที่ ๑๖ หลวงประดิษฐมนูธรรม เป็นนายกรัฐมนตรี
มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๕
- รัฐบาลชุดที่ ๑๗ พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ เป็น
นายกรัฐมนตรี
- รัฐบาลชุดที่ ๑๘ พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ เป็น
นายกรัฐมนตรี
- คณะรัฐประหาร ยึดอำนาจการปกครองประเทศโค่นล้มเจ้า
ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๔ (ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช
๒๔๙๐)
- รัฐบาลชุดที่ ๑๙ พันตรีทอง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว แก้ไขเพิ่มเติม
พุทธศักราช ๒๔๙๐)
- พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ทำรัฐประหาร พ.ศ.๒๔๙๐
มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๖ เป็นการเลือกตั้งโดยตรงโดย
วิธีการรวมเขตจังหวัด
- รัฐบาลชุดที่ ๒๐ พันตรีทอง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี
รัฐบาลลาออก โดยอ้างว่า คณะรัฐประหารบังคับให้ลาออก
ภายใน ๒๔ ชั่วโมง
- รัฐบาลชุดที่ ๒๑ จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นนายก
รัฐมนตรี
- เกิดกบฏเสนาธิการหรือกบฏนายพล

- ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒
 ๒๓ มีนาคม ๒๔๙๒
- ๕ มิถุนายน ๒๔๙๒
 ๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๒
 ๑๙ กรกฎาคม ๒๔๙๒
- ๒๙ มิถุนายน ๒๔๙๔
- ๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๔
- ๖ ธันวาคม ๒๔๙๔
- ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕
 ๘ มีนาคม ๒๔๙๕
- ๒๔ มีนาคม ๒๔๙๕
 ๑๙ กันยายน ๒๔๙๕
- ๒๐ กันยายน ๒๔๙๕
- เกิดกบฏวังหลวง หรือกบฏปรีดี พนมยงค์
 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๕ "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒"
 มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๗
 รัฐบาลชุดที่ ๒๒ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชพิธีขึ้นกับหม่อมราชวงศ์หญิง
 ลีรีกิต กิติยากร ณ ตำหนักที่ประทับเมืองโลซานน์ ประเทศ
 สวิสเซอร์แลนด์
- เกิดกบฏแมนฮัตตัน นาวาตรี มนัส จารุภา ร.น. ไขปืนจี้
 จอมพลแปลก พิบูลสงคราม ไปซึ่งไว้ในเรือรบหลวงศรีอยุธยา
 รัฐบาลปราบไถ่ร้ายคาบภายในเวลา ๓ วัน
- เกิดรัฐประหารเงี้ยว
 รัฐบาลชุดที่ ๒๓ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี
 มีพระบรมราชโองการให้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
 ไทย ฉบับลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๙๕ รัฐบาล
 ชุดที่ ๒๔ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี
 มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๘
- ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๖ "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
 ไทย พุทธศักราช ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕"
 รัฐบาลชุดที่ ๒๕ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี
 ประกาศใช้พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พุทธศักราช ๒๔๙๕
 นับว่าเป็น "พระราชบัญญัติพรรคการเมือง ฉบับแรกของไทย"
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิต
 พระบรมราชินี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในระหว่าง
 ที่ทรงผนวช

- ๒๒ ตุลาคม ๒๔๙๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงผนวช ณ วัดบวรนิเวศน์วิหาร เป็นเวลา ๑๕ วัน
- ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระอภิวชิสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี เป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
- ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๙
- ๒๑ มีนาคม ๒๕๐๐ รัฐบาลชุดที่ ๒๒ จอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี คณะทหารโดยการนำของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พลโทถนอม กิตติขจร และพลโทประภาส จารุเสถียร ได้ทำรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองประเทศจากรัฐบาลของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม
- ๑๘ กันยายน ๒๕๐๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร
- ๒๐ กันยายน ๒๕๐๐ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสภาประเภท ๒ จำนวน ๑๒๑ นาย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลือกพลเอกสุทธิ สุทธิสารณกร เป็น ประธานสภาผู้แทนราษฎร
- ๒๑ กันยายน ๒๕๐๐ รัฐบาลชุดที่ ๒๓ นายพจน์ สารสิน เป็นนายกรัฐมนตรี
- ๒๕ กันยายน ๒๕๐๐ ประกาศใช้พระราชบัญญัติวินัยกรรมแก่ผู้กระทำการยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๐๐
- ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๐ มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๑๐
- ๑ มกราคม ๒๕๐๑ มีพระราชกฤษฎีกาเปิดประชุมสภาครั้งแรก
- ๓๐ มีนาคม ๒๕๐๑ รัฐบาลชุดที่ ๒๔ พลโท ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี มีการเลือกตั้งเพิ่มเติมในเขต ๕ จังหวัด คือ พระนคร ธนบุรี กาดสินธุ์ ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี เนื่องจากมีประชาชนเรียนจบ ป.๔ เกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนพลเมือง ตามรัฐธรรมนูญฉบับลงวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.

๒๔๙๕ มาตรา ๑๑๖

๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

คณะทหารซึ่งมี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารบก เป็นหัวหน้าได้ทำการปฏิวัติยึดอำนาจ การปกครองประเทศได้สำเร็จ

๒๕ มกราคม ๒๕๐๒

ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๗ "รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๐๒" มีบทบัญญัติ ๒๐ มาตรา

๓๑ มกราคม ๒๕๐๒

ประกาศใช้ "พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ทำการปฏิวัติ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ พ.ศ. ๒๕๐๒ "

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

แต่งตั้งสมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญ ๒๔๐ นาย

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

รัฐบาลชุดที่ ๒๙ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

รัฐบาลแถลงนโยบายต่อสภาาร่างรัฐธรรมนูญ "เพื่อทราบ"

๓๐ มิถุนายน ๒๕๐๒

ประกาศให้เลิกการ เสพดินและจำหน่ายดินในประเทศไทยและ ไล่อำนาจการเผาหินและเครื่องมืออุปกรณ์การสูบดิน ๗ ห้องสนามหลวง มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องให้ยกเลิกวันชาติ "วันที่ ๒๔ มิถุนายน เป็นวันชาติเสียโดยให้ถือวันพระราชสมภพของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชการปัจจุบัน คือวันที่ ๕ ธันวาคม เป็นวันชาติแทน"

๑๔ มิถุนายน ๒๕๐๓

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปเยือน ประเทศต่าง ๆ ในยุโรป

๓๐ มีนาคม ๒๕๐๔

ประชุมสมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญและได้ทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ เป็นครั้งแรก

๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๕

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศลงมติชี้ขาดด้วยคะแนน ๙ ต่อ ๓ วินิจฉัยว่า "อำนาจอธิปไตยเหนือปราสาทเขาพระวิหารเป็น ของกัมพูชา"

๔ ธันวาคม ๒๕๐๖

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ถึงแก่อสัญกรรม

- ๙ ธันวาคม ๒๕๐๖
- ๑๐ มกราคม ๒๕๐๗
- ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑
- ๒ พฤษภาคม ๒๕๑๑
- ๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๑
- ๔ กรกฎาคม ๒๕๑๑
- ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๑
- ๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๑
- ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒
- ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒
- ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒
- ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒
- ๕ มีนาคม ๒๕๑๒
- ๗ มีนาคม ๒๕๑๒
- ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔
- รัฐบาลชุดที่ ๓๐ พลเอกถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พลเอกถนอม กิตติขจร เป็นจอมพล จอมพลเรือ และจอมพลอากาศ
- สภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภาลงมติเห็นชอบให้นำร่าง รัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้
- สภาร่างรัฐธรรมนูญ เลือกนายทวี บุณยเกตุ เป็นประธานสภา ร่างรัฐธรรมนูญ
- ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๗ "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑"
- มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๑๒๐ นาย
- ประกาศใช้พระราชบัญญัติพรกระการเมือง ฉบับที่ ๒ พุทธศักราช ๒๕๑๑
- ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๑๑"
- มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๑๑
- มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๒
- แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาเพิ่มเติมอีก ๔๔ นาย
- เปิดประชุมรัฐสภา
- สภาผู้แทนราษฎรเลือก พลตรีศิริ สิริโยธิน เป็นประธาน สภาผู้แทนราษฎร
- รัฐบาลชุดที่ ๓๑ จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี คณะทหารนำโดย จอมพลถนอม กิตติขจร ทำการปฏิวัติ ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ คณะรัฐมนตรีไกล่ล้นสู่กลางพร้อมกับรัฐธรรมนูญ และไต่ยกเลิก

รัฐสภาซึ่งยังผลให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิกต้อง
สิ้นสุดลงด้วย และได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง
พุทธศักราช ๒๕๑๑ ด้วย

๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๑

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๔ มีการตั้งสภามบริหารคณะปฏิวัติ
มีจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นประธานและมีกรรมการ ๑๕ นาย

๙ มีนาคม ๒๕๑๕

นายอุทัย พิมพ์ใจชน, นายอนันต์ ภักดีประไพ และนายบุญเกิด
หิรัญคำ ไ้ร่วมกันเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคณะปฏิวัติซึ่งมีจอมพลถนอม
กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติกับพวกอีก ๑๗ คน เป็นจำเลยต่อศาล
อาญาว่าเป็น "กบฏ" คณะปฏิวัติได้สั่งให้จับกุมโจทก์ที่ฟ้องคณะ
ปฏิวัติทั้ง ๓ คน มาสอบสวนและควบคุมตัวไว้ ต่อมาได้มีคำสั่ง
ลงโทษคุกตลอดทั้ง ๓ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๕

๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๕

มีพระบรมราชโองการประกาศใช้ "ธรรมนูญการปกครอง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๕"
ธรรมนูญ ฉบับนี้ มี ๒๓ มาตรา บัญญัติให้มีสภาเดี่ยว เรียกว่า
"สภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๕

โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน
๒๕๕ นาย

๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๕

รัฐมาดชุกที่ ๓๒ จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี
ประกาศใช้ "พระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ทำการปฏิวัติ
เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ พุทธศักราช ๒๕๑๕"

๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๕

โปรดเกล้าฯ สถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้า
วชิราลงกรณ์ เป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎ
ราชกุมาร

๒๘ ธันวาคม ๒๕๑๕

สมาชิกขบวนการปาเลสไตน์ (Black September)
จำนวน ๔ คน บุกรุกเข้ายึดสถานทูตอิสราเอล

- ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ สำนักนายกรัฐมนตรี มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒๓ นาย พลเอก ประภาส จารุเสถียร เป็นประธาน กรรมการ
- ๑ มิถุนายน ๒๕๑๖ โปรดเกล้าฯ พระราชทานเลื่อนยศให้แก่ พลเอกประภาส จารุเสถียร เป็นจอมพล จอมพลเรือ จอมพลอากาศ
- ๕ ตุลาคม ๒๕๑๖ "กลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญ" โดยการประสานงานของ นายธีรยุทธ บุญมี ไก่แก้ว สื่อนักข่าวให้สัมภาษณ์ และแถลงข่าว ถึงโครงการรณรงค์เรียกร้องรัฐธรรมนูญ
- ๖ ตุลาคม ๒๕๑๖ คำรวจได้จับกุมกลุ่มผู้เรียกร้องรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๑ คน ได้แก่ นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร นายนพพร สุวรรณพานิช นายบุญส่ง ชเลธร นายธีรยุทธ บุญมี นายมนตรี จึงศิริอารักษ์ นายทวี หมี่เน็กร นายวิสา ภัณฑิพ นายชัญญา ชุนชฎาธาร นายปรีดี บุญซื่อ นายชัยวัฒน์ สุระวิชัย และนายบัณฑิต เอ็งนิลรัตน์ มีการจับกุมนักศึกษาเพิ่มอีกหนึ่งคน คือ นายกองเกียรติ คงคา นิสิตนักศึกษาได้ประชุมเพื่อหาทางออกที่เกิดขึ้นและเลื่อนกำหนด สอบออกไปโดยไม่มีกำหนดและได้มีการประชุมร่วมชุมนุมประท้วง และอภิปรายโจมตีรัฐบาล
- ๗ ตุลาคม ๒๕๑๖ นายไชแสง สุกใส เข้ามอบตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาล
- ๘ ตุลาคม ๒๕๑๖ รัฐบาลตั้งจอมพลประภาส จารุเสถียร เป็นผู้อำนวยการศูนย์ปราบจลาจล
- ๙ ตุลาคม ๒๕๑๖ นิสิตนักศึกษาได้นิมนต์พระภิกษุจากวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ จำนวน ๒๐๐ รูป ไปรับบิณฑบาตในบริเวณสนามฟุตบอล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ๑๐ ตุลาคม ๒๕๑๖ ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยออกแถลงการณ์ให้ รัฐบาลปลดปล่อยผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คน ภายในเวลา ๒๔ ชั่วโมง โดยไม่มีเงื่อนไขภายในเวลา ๑๖.๐๐น. ของวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๖
- ๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๖
- ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๖

๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๖

เวลา ๒๑.๐๐ น. รัฐบาลได้ยอมตกลงจะปล่อยตัวผู้ต้องหา ทั้ง ๑๓ คนโดยมีเงื่อนไขว่าต้องมีผู้ประกันตัว แต่นิสิตนักศึกษา รวมทั้งผู้ถูกจับกุมไม่ยอมให้มีการประกันตัว และไม่ยอมออกจาก ที่คุมขัง เพราะต้องการให้ปล่อยโดยไม่มีเงื่อนไข

๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๖

ครบเวลาที่ยื่นคำขาด นักเรียนนิสิตนักศึกษาได้เคลื่อนขบวน ออกจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไปชุมนุม ณ อนุสาวรีย์ ประชาธิปไตย ต่อมาได้เคลื่อนไปยังลานพระรูปและบริเวณ ลานพระราม ๕ หน้าสวนจิตรลดา

เวลา ๒๑.๐๐ น. รัฐบาลได้ประกาศยอมรับข้อเสนอสถิติของ ศูนย์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยยอมปล่อยตัวผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คนโดยไม่มีเงื่อนไขและให้คำรับรองว่าจะประกาศใช้ รัฐธรรมนูญภายในเวลาไม่เกินหนึ่งปี

๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

ศูนย์นิสิตฯ ได้ประกาศให้หยุดเรียนสลายตัว แต่มีการเข้าใจ ผิดกันระหว่างฝ่ายนิสิตนักศึกษา กับ เจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาการ จึงได้เกิดมีการปะทะกันขึ้นจนถึงขั้นรัฐบาลได้ส่งกำลังทหาร ใช้อาวุธปืน รถถังและเฮลิคอปเตอร์เข้าทำการปราบประชาชน ซึ่งยังผลให้ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา บาดเจ็บและ เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก

๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๖

เวลา ๑๘.๐๐ น. วิทยูกระชายเสียงแห่งประเทศไทย ได้ ประกาศว่า จอมพลถนอม กิตติขจร ได้ลาออกจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี และได้ไปรกลี้ภัย แดงตั้งให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี นับเป็นรัฐบาลชุดที่ ๓๓ สถิติวิทยูกระชายเสียงแห่งประเทศไทยและโทรทัศน์ได้ ประกาศว่า จอมพลถนอม กิตติขจร จอมพลประภาส จารุเสถียร ได้ลาออกจากหน้าที่ราชการทุกตำแหน่ง และได้เดินทางออกจาก ประเทศไทยพร้อมด้วย พันเอก ณรงค์ กิตติขจร

- ๒๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ การจลาจลจึงไถ่คืนสู่ศูนย์กลางในเวลา
 นายกรัฐมนตรี ไก่แดงตั้งกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวน
 ๑๘ นาย มีนายประกอบ หุตะสิงห์ เป็นประธานกรรมการ
 ๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๖ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกสภา
 ชาติจำนวน ๒,๓๘๗ นาย เพื่อทำหน้าที่เลือกบุคคลที่เหมาะสม
 จากสมาชิกสภาด้วยกัน
 ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๖ มีพระราชกฤษฎีกาให้ยุบสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
 ๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรง
 กระทำพิธีเปิดประชุมสภาแห่งชาติ
 ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๖ ประกาศรายชื่อสมาชิกสภาแห่งชาติ จำนวน ๒๕๕ คน
 ๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรง
 เปิดการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์
 ปราโมช เป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
 ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๑๗ รัฐบาลชุดที่ ๓๔ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี
 ๗ ตุลาคม ๒๕๑๗ ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๐
 ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๗ ประกาศใช้ "พระราชบัญญัติพรรคการเมือง ฉบับที่ ๓"
 ๒๖ มกราคม ๒๕๑๘ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งวุฒิสมาชิก จำนวน ๑๐๐ นาย
 ๒๖ มกราคม ๒๕๑๘ มีการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ ๑๒
 ๖ ตุลาคม ๒๕๑๘ มีการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน โดยคณะกรรมการซึ่งมีพลเรือเอก
 สงัด ชลออยู่ เป็นหัวหน้า

.....

ประวัติการศึกษา

ชื่อและนามสกุล
วุฒิการศึกษา

นายจันทน์ ใจเที่ยง

อักษรศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

พ.ศ. ๒๕๑๓

ประกาศนียบัตรชั้นสูงทางการปกครอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๘

สำนักนายกรัฐมนตรี

สถานที่ทำงาน

